

**TÜRKİYE CUMHURİYETİ
ÇUKUROVA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İÇ MİMARLIK ANA SANAT DALI**

HAZIR OFİSLERİN İÇ MEKÂN TASARIM YAKLAŞIMLARI

Elif ERGİN

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ADANA / 2012

**TÜRKİYE CUMHURİYETİ
ÇUKUROVA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İÇ MİMARLIK ANA SANAT DALI**

HAZIR OFİSLERİN İÇ MEKÂN TASARIM YAKLAŞIMLARI

Elif ERGİN

Danışman: Yrd. Doç. Tülay CANBOLAT

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ADANA / 2012

ÖZET

HAZIR OFİSLERİN İÇ MEKAN TASARIM YAKLAŞIMLARI

Elif ERGİN

Yüksek Lisans Tezi, İç Mimarlık Ana Sanat Dalı

Danışman: Yrd. Doç. Tülay CANBOLAT

Eylül 2012, 137 Sayfa

Hazır ofisler, farklılaştırılmış ofis mekanlarının, sanal ofis sistemleri ve personel hizmetleri ile birlikte belirli süreler için paketler halinde farklı kullanıcılara kiralandığı çalışma mekanlarıdır.

Türkiye’de son yıllarda yaygın bir sektör haline gelen hazır ofisler, belirli süreler için kullanıcılarına prestijli iş adresleri sağlamakta; kişilere ve kurumlara farklı yerleşim bölgelerinde farklı iş merkezleri açma olanağını ön maliyet bedelleri almadan gerçekleştirmektedir. Bu sebeple hazır ofislerin gelecekte de talep görmesi beklenmektedir.

Günümüz iş kültürü ve sürekli değişim içinde olan çalışma hayatı, "hazır ofis" kavramını ve beraberinde farklı iç mekân sorunlarını da getirmektedir. Dolayısıyla çalışmada amaçlanan, hazır ofislerin oluşum sürecini, dünya ve Türkiye'deki örnekleri üzerinden irdeleyerek; hazır ofislerin iç mekan tasarım yaklaşımlarını saptamaktır.

Anahtar Kelimeler: Hazır Ofis, Hazır Ofis İç Mekan Tasarımı, Otelleme, Sanal Ofis, Hot-Desking.

ABSTRACT**APPROACHES TO INTERIOR SPACE DESIGN OF THE READY OFFICES****Elif ERGİN****Masters Thesis, Department of Interior Architecture****Supervisor: Assist. Prof. Tülay CANBOLAT****September 2012, 137 Pages**

Ready offices are working places which differentiated office spaces are leased with virtual office systems and personnel services in packages for specific periods for different users.

Ready offices, a sector that has become widespread in recent years, in Turkey, provides for certain time periods users prestigious business addresses. Ready offices comes true business centers on different individuals and institutions in different residential areas without the possibility of realizing the front cost. Therefore, ready offices in the future is expected to demand.

In today's constantly changing business culture and the working life, "ready office" concept and brings with interior spaces different problems. Therefore, the intended study, the formation process of offices ready for the world and Turkey through examples studying the approaches available to determine the interior space design of ready offices.

Keywords: Ready Office, Interior Design of The Ready Offices, , Hotelling, Virtual Office, Hot-Desking.

ÖNSÖZ

Hazır ofisler, günümüz iş hayatına ayak uydurabilen dinamik, donanımlı ve ticari ortamda işletme olarak yerini almış çalışma mekanlarıdır. Değişik kullanıcıların çeşitli hizmet paketlerini kiralayarak kullandıkları bu mekanların, teknoloji ve global dinamiklerin değişiklikleri kadar; günümüz tasarım eğilimlerini de yakalaması beklenmektedir. Bu konuda tasarımcıların yaratıcı fikirler ortaya koymaları; öncelikle sağlıklı, güvenli, ergonomik ve estetik altyapılar oluşturmalarına ve mevcut hazır ofis örnekleri hakkında bilgi edinmelerine bağlıdır.

Hazır ofislerin iç mekan tasarım yaklaşımlarını anlatan tez çalışmasının, öncelikle bu konu üzerinde çalışan meslektaşlarıma bilgi altyapısı oluşturmasını dilerim.

Bu çalışmamın gerçekleşmesinde her türlü desteği ve pozitif enerjisini esirgemeyen değerli danışmanım Yrd. Doç. Tülay CANBOLAT'a, iç mimarlık mesleğiyle beni tanıştıran ve tercihlerim için mümkün olduğunca yardımcı olan Yrd. Doç. Dr. Rabia Köse DOĞAN hocama, iş hayatında beni hiç yalnız bırakmayan ortağım Mimar Ali TOGAY'a, çalışmamın son aşamalarında bana yardımcı olan ablam Çiğdem DEMİRCİ'ye, maddi ve manevi desteklerini hiçbir zaman esirgemeyen değerli aileme ve sıkıntılı günlerimde yanımda olan, nazıma katlanan sevgili eşime teşekkür ederim.

Elif ERGİN

İÇİNDEKİLER

ÖZET	i
ABSTRACT	ii
ÖNSÖZ	iii
TABLolar LİSTESİ	vii
ŞEKİLLER LİSTESİ	viii

BÖLÜM I

GİRİŞ

1.1. Araştırmanın Amacı	1
1.2. Araştırmanın Önemi	2
1.3. Sınırlılıklar	2

BÖLÜM II

KURAMSAL AÇIKLAMALAR VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1. Konu ile İlgili Önceki Çalışmalar	4
--	---

BÖLÜM III

OFİS İÇ MEKÂNLARININ TARİHSEL SÜRECİ VE DEĞİŞİMİ

3.1. Ofis Kavramının Doğuşu ve Kavramlar	5
3.2. Ofis Mekanlarının Gelişimi (20. Yüzyıla Kadar) ve Mekan Kurgusuna Göre Sınıflandırılması	5
3.2.1. Hücre (Kapalı Düzen / Geleneksel) Ofis Sistemleri	15
3.2.2. Serbest Düzen Ofis Sistemleri	16
3.2.2.1. Bull Pen Sistemi	17
3.2.2.2. Yönetici Çekirdek Sistemi	18
3.2.2.3. Açık Yerleşme Sistemi	18

3.2.3. Grup Ve Karma Düzenli Ofis Sistemi..	19
3.2.3.1. Grup Düzenli Ofis Sistemi.....	19
3.2.3.2. Karma Düzenli Ofis Düzeni..	20
3.3. Günümüz (20. Yüzyıl Sonrası) Ofislerinin İç Mekân Kurgusu.....	21
3.4. Bölüm Sonucu.....	39

BÖLÜM IV

GÜNÜMÜZ İŞ KÜLTÜRÜ

4.1. Yeni İş Kültürü ve Bu Kültürü Etkileyen Dinamikler.....	41
4.1.1. Teknolojik Değişimler..	43
4.1.2. Global Ekonomik Değişimler..	47
4.1.3. Siyasal Değişimler..	48
4.1.4. Sosyo-Kültürel Değişimler..	48
4.2. Bölüm Sonucu.....	49

BÖLÜM V

HAZIR OFİS KAVRAMI, İÇ MEKAN FONKSİYONLARI VE HAZIR OFİS ÖRNEKLERİ

5.1. Hazır Ofis Kavramı.....	51
5.2. Hazır Ofis İç Mekan Birimleri ve Fonksiyonları.....	57
5.2.1. Hazır Ofis Hizmet Birimleri ve Fonksiyonları..	57
5.2.2. Hazır Ofis Çalışma Birimleri ve Fonksiyonları..	62
5.3. Dünyada Hazır Ofis Örnekleri.....	66
5.3.1. Fairfax Ofis Merkezi (Virginia / ABD).....	66
5.3.2. Farragut Ofis Merkezi (Washington DC, ABD).....	69
5.3.3. Worthington İş Merkezi (Worthington ,Ohio, ABD).....	73
5.3.4. Office Options (St.Louis, ABD).....	77
5.3.5. Select Office Suites (New York , ABD).....	79
5.4. Türkiye Hazır Ofis Örnekleri.....	84
5.4.1. Coda Hazır Ofisleri (İstanbul).....	84

5.4.2. Gök Yapı Busidence (İstanbul).....	86
5.4.3. eOfis (İstanbul).. ..	89
5.5. Bölüm Sonucu.....	92

BÖLÜM VI

HAZIR OFİSLERDE İÇ MEKAN TASARIM KRİTERLERİ

6.1. İç Mekan Organizasyonu.. ..	92
6.2. Değişken Kullanıcı Özelliklerine Göre Teknik Ölçütler.. ..	97
6.2.1. Bilişim Sistemleri ve Ofis Otomasyonu.. ..	97
6.2.2. Aydınlatma Sistemleri.. ..	101
6.2.3. İklimlendirme Sistemleri.. ..	103
6.2.4. Akustik Sistemleri.....	104
6.2.5. Güvenlik- Kontrol Sistemleri ve Bina Otomasyonu.....	106
6.3. Mobilya	107
6.3.1. Sabit Mobilyalar.. ..	107
6.3.2. Hareketli Mobilyalar.....	109
6.4. Hazır Ofis İç Mekânlarında Malzeme, Renk ve Dokunun Kullanımı.. ..	115
6.5. Bölüm Sonucu.....	125

BÖLÜM VII

SONUÇ ve ÖNERİLER

7.1. Sonuç	127
7.2. Öneriler	129
KAYNAKÇA	131
ÖZGEÇMİŞ	137

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 1: Ofislerin Tarihsel Gelişimi Sürecindeki Başlıca Olayların ve Bilişim Teknolojisindeki Gelişmelerin Listesi.....	15
Tablo 2: New York 'ta (ABD) Select Office Suites Hazır Ofis Hizmet Paketi İçeriği Örneği..	52
Tablo 3: Hazır Ofisle Normal Ofis Kullanımı Aylık Maliyet Karşılaştırması..	53
Tablo 4: Kurumdaki Ofis Otomasyon Sistemleri Kullanımı..	99
Tablo 5: Ofis Otomasyon Sistemlerinde Çalışanlara İlişkin Bireysel Performans Düzeyleri.....	100
Tablo 6: Çeşitli Ses Kaynaklarının Oluşturduğu Ses Şiddeti Düzeyi.....	105
Tablo 7: Zemin Kaplamalarında Malzeme Türüne Göre Ayak Sesini Azaltma Değerleri..	117
Tablo 8: Frekansa Bağlı Olarak Döşeme Kaplamalarının Ses Emme Katsayıları...118	
Tablo 9: Renklerin Genel Psikolojik Etkisi..	122
Tablo 10: Renk Türlerinin Döşemede, Duvar ve Tavanda Kullanımıyla Bireyler Üzerinde Yarattığı Etkiler.....	122

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1. Uffizi Sarayı İç Cephe Görüntüsü ve Planı	6
Şekil 2. Galleria Vittorio Emmanuele Avlu Görüntüsü ve Planı.....	7
Şekil 3. The Oriel Chambers Cephe Görünüşü ve Planı	8
Şekil 4. The Guaranty Binası Cephesi ve Kat Planı.....	8
Şekil 5. Larkin Binası Planı, Cephe ve İç Mekan Perspektifleri.....	9
Şekil 6. Inland Şirketinde Aynı Katın Farklı Kullanımı.....	10
Şekil 7. Bürolandschaft Sistemli Ofis Plan Şeması.....	11
Şekil 8. Action Office Çalışma İstasyonları Görüntüsü.....	11
Şekil 9. Ford Foundation Binası, New York.....	12
Şekil 10. Central Beheer Binasının Kat Planı ve İç Mekân Görünüşü	12
Şekil 11. Union Carbide Corporation Şirketi ve Ofis İç Mekanı.....	13
Şekil 12. SEI Investments Şirketi'nin Bilgisayarlı Çalışma Birimleri.....	14
Şekil 13. Hücre Ofis Düzenli Plan Örneği- Garrick Binası, Chicago.....	16
Şekil 14. Bertelsmann Yayınevi Açık Ofisinden Görünüş.....	17
Şekil 15. Bull Pen Sistemi ile Düzenlenmiş Bir Çağrı Merkezi.....	17
Şekil 16. Yönetici Çekirdek Sistemi	18
Şekil 17. Açık Yerleşme Sistemi.....	18
Şekil 18. Açık Yerleşim Düzeninde Ofis Planı.....	19
Şekil 19. Neufert'te Örneklenen Grup Düzenli Ofis Binası, 1987.....	20
Şekil 20. Petrol Ofisi İdari Bina Karma Ofis Tipi Yerleşim Düzenli Kat Planı.....	21
Şekil 21. Facebook Genel Merkez Binası Zemin Kat ve Üst Kat Planı.....	22
Şekil 22. Facebook Genel Merkez Genel Kullanım Alanı ve Açık Ofis Mekânından Görünüm.....	23
Şekil 23. Facebook Genel Merkez Serbest Çalışma Alanlarından Görünüşler.....	23
Şekil 24. Google EMEA Mühendislik Ofisi (Zürih) Cephe Görüntüsü.....	24
Şekil 25. Google EMEA Mühendislik Ofisi Kat Planları.....	24
Şekil 26. Google EMEA Mühendislik Ofisi Açık Ofislerden Görünüş.....	25
Şekil 27. Google EMEA Mühendislik Ofisi Çevre Katından Görünüm.....	25
Şekil 28. Google Ofisi İsviçre Temalı Karla Kaplanmış Çalışma Mekanları.....	26
Şekil 29. Google Ofisi SPA Masaj Birimlerinden ve Jakuzi Havuzlarından Görüntü.....	26
Şekil 30. Google EMEA Mühendislik Ofisi Bیلardo ve Oyun Alanı.....	27
Şekil 31. Google EMEA Mühendislik Ofisi Akvaryum Salonu ve Spor Salonu.....	27
Şekil 32. MTV Yayın Genel Merkezi Cephe Görüntüsü.....	28
Şekil 33. MTV Birinci Kat Planı	28
Şekil 34. MTV Üçüncü Kat Planı.....	28
Şekil 35. MTV Serbest Çalışma Alanlarından Bir Görüntü.....	29

Şekil 36. MTV Açık Ofis Çalışma İstasyonları.....	29
Şekil 37. MTV Mola Mekanları ve Oturma Birimleri.....	29
Şekil 38. Freehills Kat Planı.....	30
Şekil 39. Freehills Karşılama Bankosu ve Bekleme Alanı.....	30
Şekil 40. Freehills Konferans Odası.....	31
Şekil 41. Freehills Koridor Görüntüleri.....	31
Şekil 42. Saat ve Saat Merkez Ofisi Plan.....	32
Şekil 43. Saat ve Saat Merkez Ofisi Giriş ve Danışma Bankosu Bölümünden Görünüş.....	32
Şekil 44. Saat ve Saat Merkez Ofisi Koridor Görünüşleri.....	33
Şekil 45. Turkcell Teknoloji Merkezi Cephe Görünüşleri.....	33
Şekil 46. Turkcell Teknoloji Merkezi Zemin Kat Planı.....	34
Şekil 47. Turkcell Teknoloji Merkezi Birinci Kat Planı.....	34
Şekil 48. Turkcell Teknoloji Merkezi 1. ve 2.Bodrum Kat.....	34
Şekil 49. Binanın Güneş Alma Durumuna, Topografya Oturumuna Ve Fonksiyonel Programına Göre Yerleşim Durumu.....	35
Şekil 50. Açık Ofis Dinlenme Birimi Görünüşü.....	35
Şekil 51. YEM 'in Dış Cephe Görünüşü.....	36
Şekil 52. YEM İç Cephe Görünüşü.....	36
Şekil 53. Uzay Kafes Sistem- İç Mekan İlişkisi.....	37
Şekil 54. YEM Zemin Kat Planı.....	37
Şekil 55. YEM Asma Kat Planı.....	38
Şekil 56. YEM Açık Ofis Görünüşleri.....	38
Şekil 57. YEM Yönetici Ofisi (hücre ofis).....	38
Şekil 58. İş Kültüründeki Organizasyon Değişimi.....	43
Şekil 59. Uydu Ofis (Satellite Office) Şematik Gösterimi.....	46
Şekil 60. Otellenmenin Şematik Gösterimi.....	52
Şekil 61. Hazır Ofislerde Otellenen Birimler ve Yerleşim Planı Örneği	55
Şekil 62. Hazır Ofislerde Masasız Hot-desking Kullanımı.....	56
Şekil 63. Hazır Ofis İçindeki Hot-desking Görüntüsü.....	56
Şekil 64. Hilton ParkSA Hot-desk Görüntüsü.....	57
Şekil 65. Konuk Oturma Alanı ile Birlikte Temel Çalışma Birimi Alanı Ve Ölçüleri.....	63
Şekil 66. Değişen Masa Yerleşimlerine Göre Oda Kullanım Alanları.....	63
Şekil 67. Hareketli ve Ankastre Sandalye Türlerinin Açılım Mesafeleri	64
Şekil 68. Giz Plaza'da Hazır Ofis Kat Planında Yönetici Odaları Yerleşimi.....	65
Şekil 69. Fairfax Ofis Merkezi Kat Planı.....	66
Şekil 70. Fairfax Hazır Ofisi Resepsiyon ve Lobi Mekanları.....	67
Şekil 71. Fairfax Hazır Ofisi Toplantı- Eğitim Odası.....	67

Şekil 72. Fairfax Hazır Ofisi Mola Mekanı.....	68
Şekil 73. Fairfax Hazır Ofisi Mutfak Görüntüsü.....	68
Şekil 74. Fairfax Hazır Ofisi İki Kişilik Çalışma Birimi.....	69
Şekil 75. Grup Çalışma Birimi & Eğitim-Seminer Odası.....	69
Şekil 76. Farragut Ofis Merkezi Kat Planı.....	70
Şekil 77. Farragut Ofisi Resepsiyon Görüntüsü.....	70
Şekil 78. Farragut Ofisi Mutfak ve Bekleme Birimi.....	71
Şekil 79. Farragut Ofisi Toplantı Odası.....	71
Şekil 80. Farragut Ofisi Dökümantasyon Birimi	72
Şekil 81. Farragut Ofisi Açık Teras Oturma Alanı.....	72
Şekil 82. Farragut Ofis Merkezi Hücre Ofislerinden; Tek Kişilik Çalışma Birimi Görüntüsü...73	
Şekil 83. Worthington İş Merkezi, Hazır Ofis Kat Planı	73
Şekil 84. Worthington İş Merkezi Resepsiyon ve Lobi.....	74
Şekil 85. Worthington İş Merkezi Küçük Toplantı Odası.....	75
Şekil 86. Worthington İş Merkezi Büyük Toplantı Odası Görüntüsü.....	75
Şekil 87. Worthington İş Merkezi Mutfak Görüntüsü.....	75
Şekil 88. Worthington İş Merkezi Tek Kişilik Çalışma Birimi Görüntüsü.....	76
Şekil 89. Worthington İş Merkezi Kapı Yüzeyinde Birim İsmi ve Mekân Kodu.....	76
Şekil 90. Office Options Binası Kat Planı.....	77
Şekil 91. Office Options Resepsiyon ve Lobi Görüntüleri.....	77
Şekil 92. Office Options Toplantı ve Konferans Odası Görüntüleri.....	78
Şekil 93. Office Options Dökümantasyon Odası Görüntüleri.....	78
Şekil 94. Office Options Mutfak Görüntüleri.....	79
Şekil 95. Office Options, Yönetici Ofisi Görüntüsü.....	79
Şekil 96. Select Office Suites, Kat planı.....	80
Şekil 97. Select Office Suites, Sekretarya ve Lobi Görüntüsü.....	81
Şekil 98. Select Office Suites, Toplantı Odası Görüntüsü.....	81
Şekil 99. Select Office Mola Mekanı Görüntüsü.....	82
Şekil 100. Select Office Suites Koridor ve İç Cepheye Bakan Birimlerin Görüntüsü.....	82
Şekil 101. Select Office Suites Tek ve Çift Kişilik Çalışma Birimlerinin Görüntüsü.....	83
Şekil 102. Serbest Çalışma Alanlarının Görüntüsü.....	83
Şekil 103. Coda Hazır Ofisleri Yerleşim Planı.....	84
Şekil 104. Coda Hazır Ofisleri Toplantı Odası	85
Şekil 105. Coda Hazır Ofisleri Tek ve Çok Kişilik Çalışma Birimi.....	85
Şekil 106. Coda Hazır Ofisleri İç Bölücü Duvar Görüntüsü.....	85
Şekil 107. Gök Yapı Busidence Zemin Kat Planı.....	86
Şekil 108. Gök Yapı Busidence 1. Kat Planı.....	86

Şekil 109. Gök Yapı Busidence 2. Kat Planı.....	86
Şekil 110. Gök Yapı Busidence 4. Kat Planı.....	87
Şekil 111. Gök Yapı Busidence Karşılama Mekanı.....	87
Şekil 112. Gök Yapı Busidence Hol Görüntüsü.....	87
Şekil 113. Gök Yapı Busidence Konferans Odası.....	88
Şekil 114. Gök Yapı Busidence Tuvalet Görüntüsü	88
Şekil 115. Gök Yapı Busidence Çalışma Birimleri Görüntüsü	88
Şekil 116. eOfis Kat Planı.....	89
Şekil 117. eOfis Giriş Alanı Görüntüsü.....	89
Şekil 118. eOfis Açık Ofis ve Paylaşımlı Masa Görüntüleri.....	90
Şekil 119. eOfis Mutfak Görüntüsü.....	90
Şekil 120. eOfis Dinlenme Mekanından Görünüş.....	90
Şekil 121. eOfis Tek Kişilik Çalışma Birimi Görüntüsü.....	91
Şekil 122. eOfis Grup Çalışma Birimi Görüntüsü.....	91
Şekil 123. Maslow'un İnsan Gereksinimleri Hiyerarşisi.....	94
Şekil 124. Ardışık Düzen Ofis Fonksiyon Şeması.....	95
Şekil 125. İnteraktif Düzen Ofis Fonksiyon Şeması.....	95
Şekil 126. Hazır Ofislerdeki Genel Fonksiyon Şeması.....	96
Şekil 127. Çalışma İstasyonu Masası Ön Panelinin, Ses Yutucu Özellikte Melamin Malzeme Üzerine Sünger ve Kumaş ile Kaplanmış Görüntüsü.....	105
Şekil 128. Duvara Sabit Bireysel Çalışma Birimi Görüntüsü.....	108
Şekil 129. Vitra İdari Binasından Kütüphane Biriminde Bölücü Özellikte Konumlandırılmış Kütüphane Mobilyası.....	108
Şekil 130. Bilgisayarlı Çalışma Düzeni Ergonomisinin Gösterimleri.....	110
Şekil 131. Farklı Oturma Düzenlerinde Oluşturulmuş Toplantı /Seminer / Konferans Birimleri.....	111
Şekil 132. Elektrik Tesisat ile Donatılmış Masada Projektör Kullanımı	112
Şekil 133. Ofis Koltuklarında Önerilen Genel Oturma Açıları.....	112
Şekil 134. Farklı Ölçülerdeki Ofis Depolama Ünitelerinin Kullanımları.....	114
Şekil 135. Kütüphanelerin Ofislerde Bölücü ve Depolama Fonksiyonunda Kullanımı.....	114
Şekil 136. Çalışma İstasyonlarında Telefon ve Ethernet Hattı Dağıtım Sistemi [modem ünitesi(1), kablo dağıtım kolonları (2, 3) , Priz çoğaltıcı ünite(4)].....	115
Şekil 137. Yükseklik Ayarlanabilir Raflı Data Server Üniteleri.....	115
Şekil 138. Çoklu Monitorler İçin Üretilen Üniteler.....	115
Şekil 139. Perko Genel Müdürlük Ofislerinden Ahşap ve Cam Bölücü Paneller ile Mekanın Büyüyüp-Küçülmesi Görüntüsü.....	120

BÖLÜM I

GİRİŞ

Büro ve ofis yapıları, bireylerin konutlarından sonra ikinci öneme sahip mekânlar olmuştur. Çalışma mekânları ihtiyaçları; bilim ve teknolojinin de ilerlemesiyle günden güne değişim göstermiştir.

Kullanıcılar her geçen gün dünyanın değişen dinamikleri içinde çalışma hayatına devam ederken, çalışma mekânlarında duydukları gereksinimler de bu doğrultuda değişim göstermektedir. Günümüz çalışma mekânları, durağanlıktan ve geleneksel hiyerarşik düzenden uzak ve sosyal alanların önem kazandığı bilgi ve iletişim ağlarının yoğun şekilde kullanıldığı mekânlardır. Teknolojinin sürekli gelişim göstermesiyle iş kültürü ve kullanıcı gereksinimi hazır ofis mekanlarına duyulan ihtiyacı artırmaktadır.

Hazır ofisler, kısa ya da uzun süreli olarak kiralanın iç mekânlar ve hizmetler bütününi çeşitli paketler halinde sunan sistemlerdir. Başka bir deyişle, kiralanabilen çalışma mekanlarının, **hazır ofis** olabilmesi için mobilyalarla döşenmiş, danışma, güvenlik, sekreter, servis ve temizlik personelinin bulunması; bu hizmetlerin, çalışma mekanları ile birlikte "paket" halinde kiralanması gerekmektedir. Hazır ofislerin, ihtiyaca göre daha büyük ya da daha küçük paketler halinde farklı gereksinimlere göre kiralanabilmesi, iç mekan tasarım yaklaşımlarındaki önemi artırmaktadır.

Günümüz ve geleceğin sosyal, paylaşımlı ve teknolojik donanımlara sahip güçlü ofis sistemlerinden biri olan hazır ofislerin oluşumunu etkileyen dinamikler ile hazır ofislerin tanımı, dünya ve Türkiye örnekleri üzerinden, kullanım biçimleri ve iç mekan tasarım yaklaşımlarını ortaya koymak, bu çalışmanın konusunu oluşturmaktadır. Çalışma içeriğindeki "hazır ofis" kavramı, tanımı ve açıklamaları tarafımdan ortaya konmuştur.

1.1. Araştırmanın Amacı

Günümüzde bir çok kuruluş bilgi aktarımı kolaylaştırmak için çalışanlarının devingenliğini desteklemektedir. Gelişen ve değişen teknoloji, iş hayatını sabit adreslerden kurtarıırken, gereksinimlere bağlı olarak farklı coğrafyalarda yer alan ofis mekanlarında çalışabilme özgürlüğünü de sunmaktadır. Çalışma sistemindeki bu

değişim, gereksinim duyulan ofis hizmetlerinin önceden belirlenmiş sürelerde esnek kullanılabilen hazır ofis mekanlarının gelişimini de beraberinde getirmektedir.

Hazır ofisler, değişen iş kültürünün çalışma sistemini sağlayan, kiralama süresine bağlı olarak kullanıcısı değişebilen, mobilyası ve insan hizmetleri ile birlikte sunulan ofis mekanlarını tanımlamaktadır. Çalışmada amaç, ofis mekanlarının değişimini örnekleri ile tespit etmek ve değişimin devam ettiğini kabul ederek, yeni tasarlanacak hazır ofislere, tasarımcılar için bir veri tabanı oluşturacak iç mekan tasarım yaklaşımlarını mevcut örnekler üzerinden ortaya koymaktır.

1.2. Araştırmanın Önemi

Geçmişte iş kültüründeki hiyerarşik sistemin yerini grup ve takım çalışmalarına bırakması; günümüzde ise iş akışlarının büyük kısmının bilgisayar ağı (network) ile gerçekleşmesi söz konusudur.

Geleneksel ofisler, globalleşen teknoloji ve ekonomik düzenler karşısında yenilenmek ve ihtiyaca cevap verecek mekanlara dönüşmek durumundadır. Geleneksel ofis çalışma düzenindeki gibi çalışanların bir mekan içinde bireysel olarak ya da birlikte çalışma zorunluluğu, günün şartlarına ve iş kültürüne tümüyle uyum sağlamamaktadır.

Günümüz iş kültürü, çalışanların farklı yerleşim ya da iş bölgelerinde çalışmalarını gerektirmektedir. Çalışanların, tek bir mekan kullanımından öte, amaçları farklı olan işler ve görüşmeler için ayrı mekanlarda süreli olarak çalışma gereksinimleri ortaya çıkmıştır. Ofis mekanlarının genellikle yüz yüze iletişim, eğitim, organizasyon yada yönetim merkezleri amaçlı kullanılması; 21. yüzyılın çalışma ortamlarının yeniden biçimlenmesine ve hazır ofis kullanımlarının artmasına sebep olmaktadır.

Günümüz iş ortamlarının gereksinimlerini tespit ederek hazır ofislerin iç mekan tasarım yaklaşımlarını ortaya koymak; verimli, fonksiyonel ve nitelikli hazır ofis iç mekanları oluşturmak açısından büyük önem taşımaktadır.

1.3. Sınırlılıklar

Hazır ofis iç mekan tasarım yaklaşımları, ofislerin tarihsel sürecini ve günümüz ofis örneklerini takiben hazır ofisleri oluşturan günümüz çalışma ortamı gereksinimleri, değişen iş kültürü, gelişen bilişim teknolojileri ile iç mekan örgütlenmeleri ve mevcut

hazır ofis tasarım yaklaşımları kapsamında incelenmektedir. Tüm bu kriterlerin iç mekanlara ve iç mimari elemanlara yansımaları, çalışma içerisinde değerlendirilmektedir.

Çalışma:

- Birinci bölümde, çalışmanın amacı, önemi ve kapsamı,
- İkinci bölümde, kuramsal açıklamalar ile ilgili çalışmalar,
- Üçüncü bölümde, geçmişten günümüze ofis mekanlarının gelişimi ile günümüz ofis mekanları örneklerinin incelenmesi,
- Dördüncü bölümde, günümüz yeni iş kültürü ve bu kültürü etkileyen dinamikler,
- Beşinci bölümde, hazır ofis kavramı ve iç mekan fonksiyonlarının tanımlanması ile hazır ofis iç mekan organizasyonlarının dünya ve Türkiye örnekleri üzerinden incelenmesi,
- Altıncı bölümde, hazır ofislerde iç mekan organizasyonu, iç mekanı yapılandıran teknik ölçütler ve mobilya, malzeme, renk, doku kullanımları ile tasarım kriterleri,
- Yedinci Bölümde ise çalışma sonucu ve önerilerinin sunulması, şeklinde ele alınmıştır.

BÖLÜM II

KURAMSAL AÇIKLAMALAR VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Günümüz iş kültürü ile birlikte kullanımı günden güne artmakta olan hazır ofisler ve hazır ofis iç mekan tasarımları hakkında daha önce yapılmış herhangi bir çalışmaya rastlanmamıştır.

2.1. Konu ile İlgili Önceki Çalışmalar

Konuya ilişkin, günümüz iş kültüründe yer alan *yeni çalışma yöntemleri ve ofis mekanları* hakkında çalışmalar bulunmaktadır. Bunlar;

Çete, N. (2004). *Çalışma Ortamlarında Verimliliğin Arttırılmasının Büro Mekanlarıyla İlişkilendirilmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi, İstanbul

Doğan, R. K. (2008). *Yönetici bürolarında mekân örgütlenmesi*. Yayınlanmamış doktora tezi, Selçuk Üniversitesi, Konya

Erdener, H. E. (1996). Büro Binalarında Yeni Kullanım Yöntemleri, *Yapı 181*, 77-82.

Paul, J. , Ashcroft, R. (2005). The changing environment of offices , A challenge for furniture design. *Desing Studies* 26, 1.

Raymond S. ve Cuncliffe R. (2000). *Tomorrow's Office-Creating effective and humane interiors*, London and Newyork: E & FN Spon.

Soyak, Ş. G. (2009). *Yeni çalışma yöntemlerinin ofis binaları iç mekan tasarımına etkileri*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Haliç Üniversitesi, İstanbul.

Zelinsky, M. (2002). *The Inspired Workspace Interior Design For Creativity & Prductivity*, China: Rockport Publishers.

BÖLÜM III

OFİS İÇ MEKÂNLARININ TARİHSEL SÜRECİ VE DEĞİŞİMİ

3.1. Ofis Kavramının Doğuşu Ve Tanımlar

Mimarlık sözlüğünde büro kavramı; yazı ve yönetim işlerinin çalışma yerleri; büro binaları, bunların gereksinimlerini karşılayacak hacimleri barındıran binalar olarak tanımlanmaktadır (Hasol, 1993).

Günümüzde kullanılan **ofis** teriminin kökü Latince de **opus** sözcüğü olup **yapıt**, **iş** anlamına gelmektedir. **Opus facere**, iş yapmak fiilini oluşturur. (Savaşır, 1991).

Doğan'a (2008) göre literatürde ofis ve büro kavramlarının eş anlamda kullanıldığı gözlemlense de kelime anlamları üzerinde bir değerlendirme ile günümüzde ofis kavramının kullanımı her hangi bir alanda iş yapılabilmesi açısından çağdaş çalışma ortamları için daha uygun olacaktır. Çünkü ofisler, sayısız belgenin, hesabın ve görsel malzemenin toplandığı, depolandığı, iletildiği ve dağıtıldığı, bilgiye dayalı işlerin özelleştirilmiş mekânıdır (Doğan, 2008).

Yönetimsel çalışma mekânlarında "büro" ifadesinin kullanımı; 20.yüzyıla kadar ağırlıklı olarak hukuk alanında, sanayi yapılarının idari binalarında, basın yayın sektöründe görülmektedir. "Ofis" kavramı kullanımı, sanayinin makineleşme süreçleri geçirmesi ve zamanla idari yönetimin hiyerarşik düzen anlayışlardan uzaklaşarak organizasyonlu yapıya kavuşması ile artmıştır.

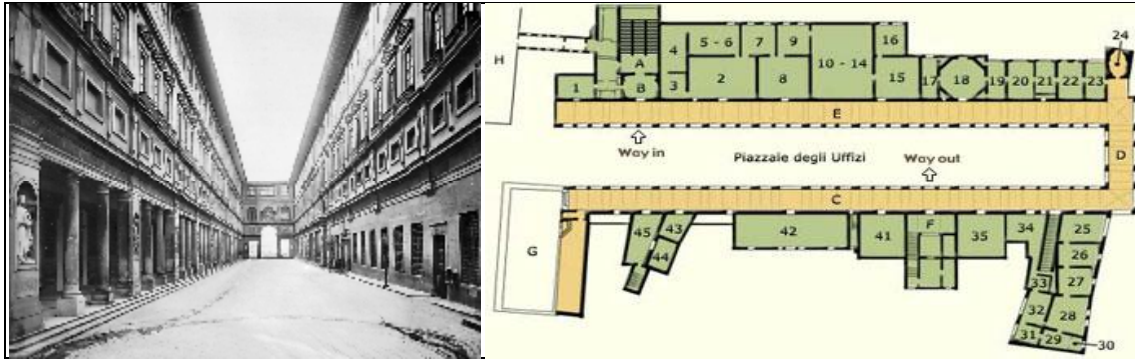
Çağdaş iş dünyasında ofis kavramı, iş kültürünün değişimlere uğraması ile belirli özelliklere sahip tek bir mekanın ifade edilmesi için kullanılmamaktadır. Günümüzde işin yapılabildiği her çalışma ortamı "ofis" olarak değerlendirilebilmektedir.

3.2. Ofis Mekânlarının Gelişimi (20.Yüzyıla Kadar) ve Mekân Kurgusuna Göre

Sınıflandırılması

Ofis mekanları, tarihte saraylar, iş amaçlı kullanılan evler ve katedraller gibi yapı sınıfları içinde yer almış ve gelişim göstermiştir.

Rönesans döneminin sonlarında 1558 yılında Giorgio Vasari tarafından tasarlanan Floransa'daki Uffizi Sarayı ilk örnek olarak gösterilmektedir. Uffizi Sarayı planında da görüldüğü gibi ilk büro yapıları bir koridor üzerinde dizilmiş odalardan oluşurlar ve günün eklektisist anlayışı doğrultusunda biçimlenmişlerdir (Tanyeli ve Sözen, 1992).

Şekil 1. Uffizi Sarayı iç cephe görüntüsü ve planı

Kaynak: <http://italypicgallery.com/wp-content/uploads/42206-050-0aa050f8.jpg> ve <http://www.aboutflorence.com/Museums-in-Florence/uffizi-gallery.html> (Erişim Tarihi: 10.10.2010)

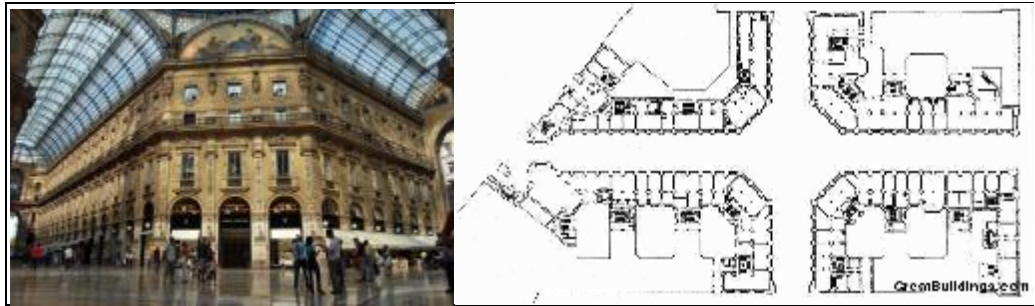
16. yüzyıldan 18. yüzyılın son dönemlerine kadar, genellikle küçük çapta olan ofis işleri, birbirilerine yakın olan atölye ve evler arasında yürütülmüştür. Deniz aşırı ticaretin gelişmesi ile yapılan işlerin çapı büyümüş ve ofis işleri farklı çevrelerde yürütülür hale gelmiştir. İngiltere'de Avrupa'nın ilk merkezi devlet banka yapısı "Bank of England" kurulmuştur. Bu yapının iç mekanında, büyük bir salon içinde işlemlerin yürütüldüğü banko ve kasaların sıralar halinde yerleştirildiği ve çevresinde yönetici, arşiv, muhasebe gibi birimlere ait odalar yer almaktadır. İş sahiplerinin yakın bölgelerde yaşayıp çalışması anlayışı 19.yüzyıl başlarında tren yollarının yaygın hale gelmesi ile değişmiştir. Konut ve ticaret alanları birbirinden ayrılmıştır. Bu durum kiralanan ofis binalarının ortaya çıkmasına sebep olmuştur. Kat planlarında; koridor, atrium ya da merkezi geniş bir salon etrafında biçimlenmiş oda sistemleri bulunan klasik mimari akım eseri binalar; bankalar, sigorta şirketleri ve diğer şirketler tarafından kullanılmaktaydı (Soyak, 2009).

Önceleri ulaşımın gelişmesiyle değişim gösteren çalışma ortamları, 18. yüzyıl sonlarına kadar kullanılan strüktürel açıdan kilise ve katedrallere benzer yapılarda; açık planlı ofis yerleşiminin ilk örneklerinin görüldüğü iç mekana sahiptiler (Duffy, Cave ve

Worthington, 1976). Bu dönem, İngiltere' de hükümet görevlilerinin, Londra evlerini ofisi olarak kullanması, zamanla bu tip yapıların çoğalması ile bağımsız çalışma mekanları oluşmaya başlamıştır (Summerson, 1970).

18. yüzyıl boyunca ofis mekanları, çeşitli değişimler geçirmiş olsalar da günümüz çalışma ortamlarına benzer yapılar 19. Yüzyılda örnekler göstermeye başlamıştır (Aykol, 1997).

19. yüzyıl ofis yapıları incelendiğinde, hücre tipi bürolara rastlanmaktadır. Bu dönemin yapılarından Galleria Vittorio Emmanuele (Şekil 2), hücre ofislerden oluşmaktadır. Bu yapılarda genellikle, hukuk büroları veya dönemin önde gelen mesleklerinin icra edildiği, bir şekilde statü simgesi olarak bürolar yer almaktadır (Doğan, 2008).

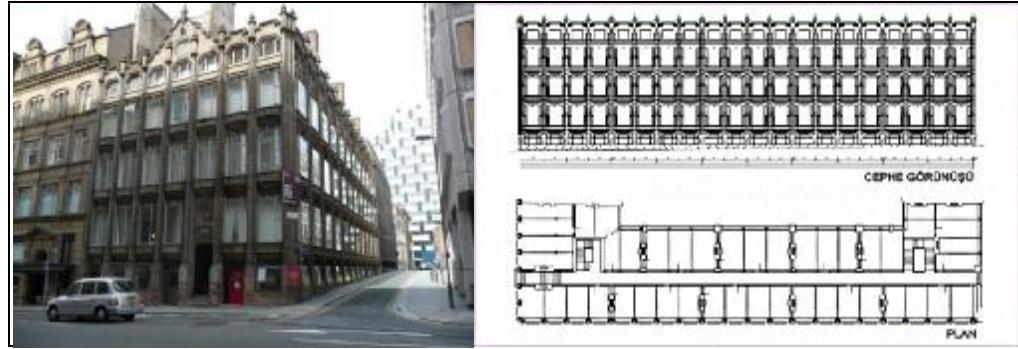

Şekil 2. Galleria Vittorio Emmanuele avlu görüntüsü ve planı

Kaynak: <http://www.geolocation.ws/v/P/18030257/galleria-vittorio-emanuele-ii-mil/en> ve <http://www.greatbuildings.com/> (Erişim Tarihi: 10.10.2010)

1864' de inşaa edilen "The Oriel Chambers" yapısı, kiralanabilir ofis mekanları ile ofis yapıları tarihinde farklılık yaratan bir bina olmuştur. Küçük odalardan oluşan kat planı örneği sonrasında örneklerinin artacağı bir tasarım olmuştur (Aykol, 1997) (Şekil 3).

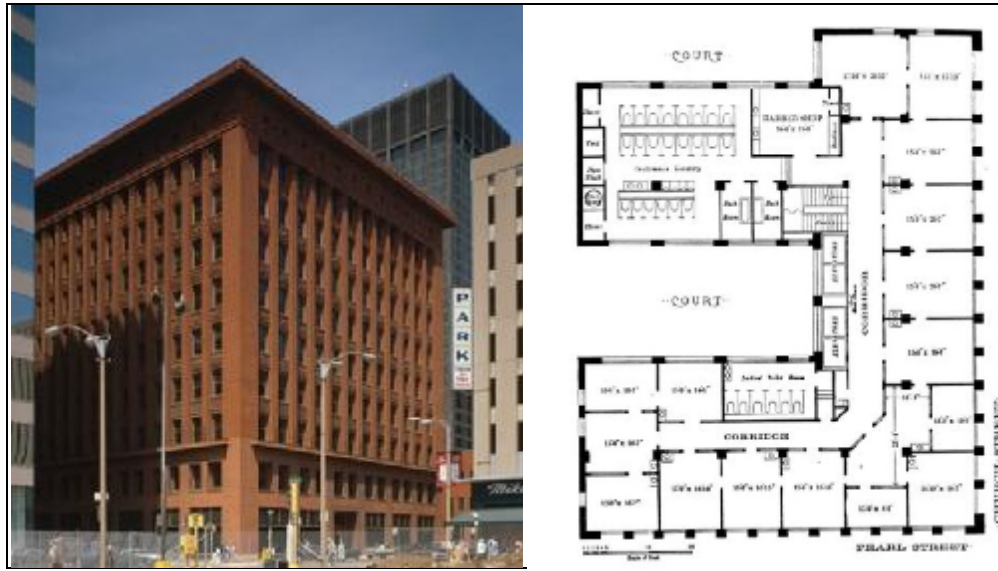
Çete' nin (2004) tespitlerine göre, "19. yüzyılın sonlarında klasik ofis yapıları olarak düşünülen binaların (1830'larda Amerika ve Avrupa'da ortaya çıkan banka ve sigorta binaları gibi), aslında 18. yüzyılda var olan ancak o zaman ofis olarak tanımı yapılmayan belirli fonksiyonların bir çatı altında toplandığı mekânlar olduğu söylenebilmektedir. 19. yüzyılın sonlarında, özellikle iç mimari tasarımı açısından etkileyici bir yapı türü olan 'Gökdelenler' doğmuştur." The Guaranty Binası (Buffalo, New York, 1895) hücre ofislerden oluşan iç mekan tasarımına sahip çok katlı ofis binalarının öncü örneğidir.

Şekil 3. The Oriel Chambers cephe görünüşü ve planı

Kaynak: <http://www.geograph.org.uk/photo/530888> ve

<http://caruso.arch.ethz.ch/archive/references/project/71> (Erişim Tarihi: 10.10.2010)

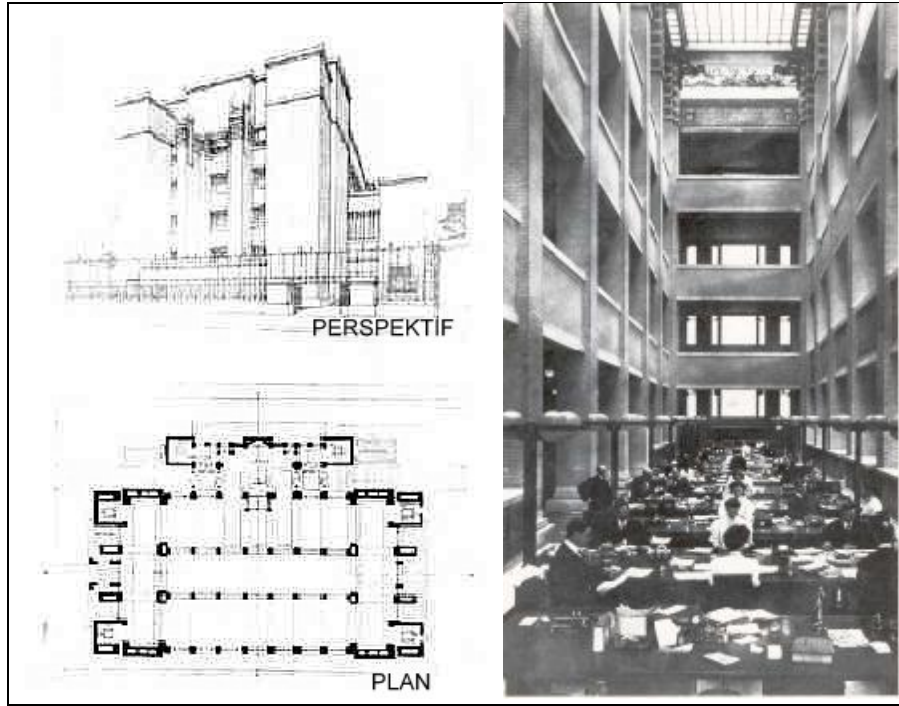
Şekil 4. The Guaranty binası cephesi ve kat planı

Kaynak: www.upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/3/34/Wainwright_building (Erişim Tarihi: 10.10.2010)

1904 yılında Frank Lloyd Wright'ın New York-Buffalo Larkin Mail Order Company için tasarladığı ofis binası, ardından gelen bir çok ofis yapısına örnek oluşturan açık plan sistemine sahiptir (Şekil 5).

Doğan' ın (2008) çalışmasına göre, "Açık ofis, duvarsız bir alan değil, iletişime kolaylık getirirken gizliliği de gözeten bir tasarım biçimidir. Ofiste çalışma hem tek kişi, hem de grup halinde olabileceği için, ofis mekânı ile kişiler arasında sıkı bir ilişki kurulurken, ekipler arasındaki bilgi akışı ve haberleşmenin kolaylaşması kadar mekanın tek kişinin çalışmasına olanak tanınması gerekmektedir. Bu da farklı ölçülerde ve kolay

taşınabilir bölücü elemanların kullanılması ile yöneticiler, şefler ve memurlar için ayrı mekanlar oluşturularak sağlanmaktadır ."

Şekil 5. Larkin binası planı, cephe ve iç mekan perspektifleri

Kaynak: http://www.architechgallery.com/arch_info/artists_pages/frank_lloyd_wright.html ve <http://solohq.solopassion.com/Articles/Cresswell/Img/Larkin.jpg> (Erişim Tarihi: 10.10.2010)

1954 Yılında inşaa edilmiş olan Seagram Binası, aynı girişi kullanan, genel iklimlendirmenin sağlandığı, kiralanabilir geniş mekanlara bölünerek tasarlanmıştır. Yaklaşık 20 ayrı firma için düzenlenmiş bu bölümlerde; firmalar, kendi iç mimari tasarımını ve kullanım biçimini belirlemişlerdir (Aykol, 1997).

Doğan'ın (2008) tespitlerine göre 1958 yılında Chicago'daki Inland Steel Şirketinde farklı iç mekan düzenlemeleri yapılarak iç mekan birimleri hafif bölücülerle oluşturulmuştur (Şekil 6).

1960'larda Batı Almanya'da iş yerinde esnekliği savunan bir hareket ortaya çıkmış ve on yıl boyunca insan ilişkileri ve çevresel psikoloji gibi etmenlerle iş yerlerinde çalışanlara şevk veren ortamlar yaratılmasına sebep olmuştur (Çete, 2004). Alman Quickborner Consulting Group tarafından 'Bürolandschaft' adı verilen bu plan sistemi, 'geniş görüş açılı planlama' (Office landscaping) olarak tanımlanmaktadır. (Şekil 7) Temel olarak örgütlenme ve biçim açısından organik bir özgürlük ilkesini benimsemekte olan tasarım şeklidir. Geniş görüş açılı planlama'nın ilk örneklerinden

biri olarak da gösterilebilecek The Ninoflax ofis binası (Nordhorn, Batı Almanya, 1963) bu yeni gelişmeleri uygulamıştır (Doğan, 2008).

Şekil 6. Inland şirketinde aynı katın farklı kullanımı

Kaynak: "ABD'de Büronun Dünü ve Bugünü", Anonim, Arredamento Dekorasyon Nisan, 2001 Boyut Yayıncılık, İstanbul.

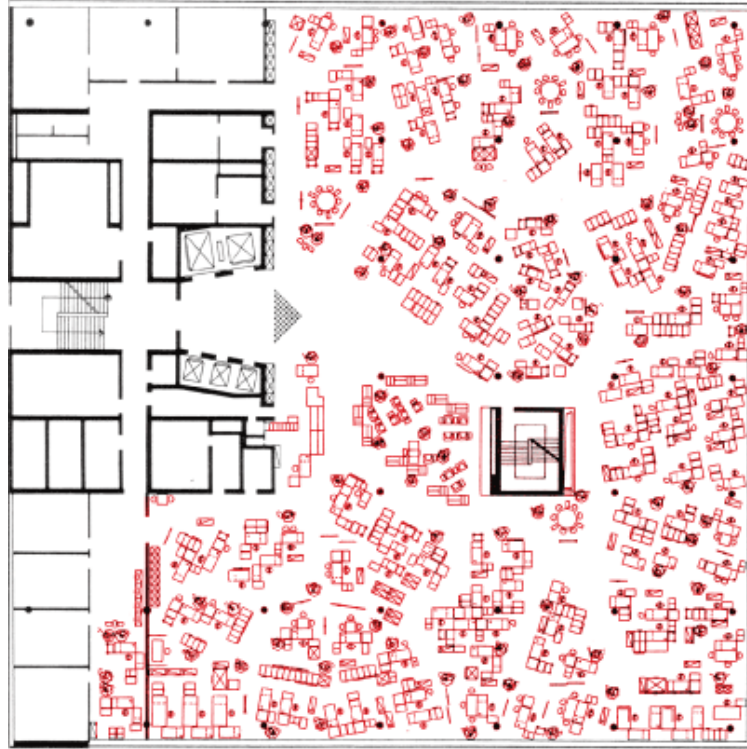
Quickborn ekibinin geliştirdiği ofis tipi, çalışma gruplarının veya iş istasyonlarının, geometrik bir düzene veya makama göre değil, iş ilişkilerine ve iş akışına göre yerleştirildiği, oda düzeninden uzak büyük hacimlerden oluşmaktadır.

Hücreli ofislerin eleştirilmesi sonucu yeni ofis sisteminin ana ilkeleri saptanmıştır. Bu yeni ofis sisteminin belli başlı ilkeleri;

- Dikey iletişim yerine yatay iletişim sağlamak,
- Planda esneklik sağlamak,
- Merkezi arşivleme ve evrak sayısının azaltılması, olarak ifade edilebilir (Varlı,

2004).

1967 yılında Robert Probst, Action Office adı verilen, ses geçirmez ve taşınabilir modüler ünitelerden oluşan, çevresel konfor, mekan hissi ve teknolojik depolama işlemlerini kolaylaştıran bir büro mobilyası sistemi olan tasarımla ilk defa binanın yapısı içinde yer alan duvarları, mobilyaların parçası haline getirmiştir. Bu değişiklik tüm büro hayatına bir şekil veren çalışma istasyonları ile, bölücü duvarlar artık yapı malzemeleri ile değil panellerle üretilmeye başlanmıştır. Bu tür çalışma istasyonlarının geliştirilmiş üniteleri günümüz açık ofislerinde de sıklıkla kullanılmaktadır (Çete, 2004) (Şekil 8).

Şekil 7. Bürolandschaft sistemli ofis plan şeması

Kaynak: http://www.carusostjohn.com/media/artscouncil/history/burolandschaft/index_02.html

(Erişim Tarihi: 12.10.2010)

Şekil 8. Action Office Çalışma İstasyonları Görüntüsü

Kaynak: http://www.mlive.com/businessreview/annarbor/index.ssf/2008/11/the_office_cubicle_t

urns_40_mu.html (Erişim Tarihi: 12.10.2010)

1960'ların sonlarında; ofis tasarımlarında doğal çevrenin çekiciliğinden yararlanma ve kentin trafik sorunlarından uzaklaşmayı amaçlayan bir yaklaşım izlenmiştir. 1963-1968 yılları arasında inşa edilen, Roche ve Dinkeloo'nun New York'taki Ford Foundation Binası, orta mekanı peyzaj elemanları kullanılarak tasarlanmış ilk büro yapısıdır (Doğan, 2008) (Şekil 9).

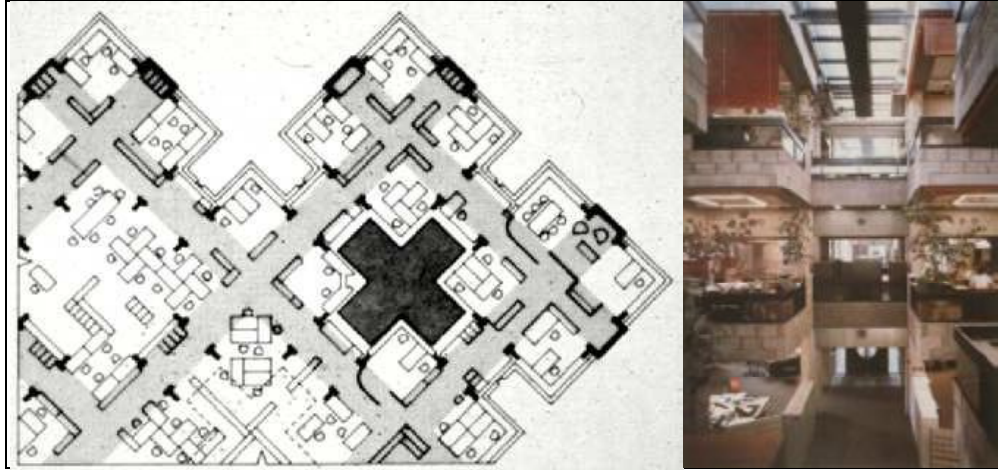

Şekil 9. Ford Foundation Binası, New York.

Kaynak: <http://www.pritzkerprize.com/1982/works> (Erişim Tarihi: 12.10.2010)

1970'lerde geniş görüş açılı ofis tasarımları Avrupa'da yaygınlaşırken, 1973'teki petrol krizi ile birlikte, açık ofis sistemi, ısıtma ve aydınlatma çok pahalı olmaya başlamış, alan kullanımında ve ofis ekonomisinde ters duruma düşmüştür (Van Meel, 2000).

1973 yılı yapısı "Centraal Beher", açık ve kapalı büro mekanları ile (Şekil 10). çalışanlar için farklı alternatifler sunulmuş ve çalışanlara esnek kullanım olanağı tanınmıştır. Bu dönemde, kullanıcının tasarım sürecine katılması, gereksinimlerinin ve memnuniyetinin sağlanması önemlidir (Doğan, 2008).

Şekil 10. Central Beher binasının kat planı ve iç mekân görünüşü

Kaynak: <http://www.arch.ced.berkeley.edu/resources/lifcjez/herman-hertzberger.htm> ve <http://www.hertzberger.nl> (Erişim Tarihi: 12.10.2010)

1970'ler bilgisayarların ofis mekanlarında kullanılmaya başlandığı, memur sayısının azalıp, bilgi alış-verişinin hızlandığı bir dönem olmuştur. Ofislerde yeni

çalışma sisteminin gelişmesi ile birlikte, bilgisayar kullanacak kişilerin rahatlığı ve etkinliği gibi konular ön plana çıkmıştır (Varlı, 2004). Dört katlı "Union Carbide" Şirketi, bu arayışlara örnek gösterilebilecek çözümleri, her kullanıcıya en ve boyu 4 metre uzunluğunda çalışma mekanı sunmuştur. Bu birimler için onbeş ayrı tasarım hazırlanarak kullanıcılarından istediği mekân tasarım tipini kendi seçmesini öngörmüştür. Birçok sebepten dolayı geniş görüş açılı ofise karşı çıkan kişiler tarafından tasarlanan bu tür binalarda, kapalı ofislerdeki normal statü çalışanlarının düzeyini artıran bir tasarım olduğu söylenebilmektedir.

Şekil 11. Union Carbide Corporation şirketi ve ofis iç mekanı

Kaynak: <http://www.ctcorporatecenter.com> ve <http://quod.lib.umich.edu/cgi/i/image/> (Erişim Tarihi: 12.10.2010)

1980'lerde bireysel bilgisayarların kullanılmaya başlanması ile ofis mekanlarında da çeşitli değişiklikler yaşanmaya başlanmıştır. Bu değişikliklerden en önemlisi çalışma gruplarındaki sayının indirgenerek çalışma istasyonları oluşturulmasıdır. Çalışma mekanlarında, bilgisayar kullanımının gerektirdiği kablo bağlantıları için yükseltilmiş döşeme, duvarlarda kablo kanalları kullanımları ve tavanlarda asma tavan uygulamaları yer almıştır (Varlı, 2004). Büro işlevlerinin giderek daha düzenlenmiş hale gelmesiyle maksimum verim için bilimsel kurallar konulmaya başlanmıştır. Çünkü iletişimin hızı çalışanların daha fazla bilgiyi, daha çabuk işlemelerini gerektirmektedir. Farklı görevlerde çok sayıda memurun denetlenebilmesi için yeni yönetim yapıları oluşturulmuştur (Doğan, 2008).

1990'lı yıllarda bilgisayarlar çalışma ortamlarının organizasyonu ve ölçülendirilmesinde etkili olmuş ve bilgisayar destekli donanımlarla doğal ve yapay aydınlatma, doğal ve yapay havalandırma daha sessiz ve geliştirilmiş ünitelerle ofis mekanları yönetilir hale gelmiştir. Bilgi arşivleme sistemi manyetik disketlerle sağlanmaktadır. Ofis mekanlarında bilgisayar, tele-fax, telefon, yazıcı gibi teknolojik

araçların sıklıkla kullanılması iş yükünü azaltmış; mekan donatılarının maliyeti teknik altyapı maliyetlerinin üstüne çıkmıştır. (Varlı, 2004). 90'lı yılların iletişim ve enerji iletim sistemlerinin dağıtımı tavan yüzeyinden yapılmaya başlanmıştır.

Şekil 12. SEI Investments şirketinin bilgisayarlı çalışma birimleri

Kaynak: "ABD'de Büronun Dünyası ve Bugünü", Anonim, Arredamento Dekorasyon Nisan, 2001
Boyut Yayıncılık, İstanbul.

20. yüzyıla yaklaşırken, daktilo ve telefon gibi iletişim araçları kullanılmaya başlansa da, gerekli teknoloji kullanımındaki beceri birçok yönetim yapısına ve bürolara henüz girememiş ve tam olarak benimsenememiştir. Bunun bir diğer sebebi de mali yükümlülüklerdir. 20. yüzyıl başında endüstriyel üretimdeki gelişmelere paralel olarak işbölümü gelişince, bunun yol açtığı rutinleşme sonucu bürolar fabrikalara benzemeye başlamıştır (Kısmet, 1999). 20. yüzyılın sonları ise ofislerde sağlanan çalışma ortamları evlerde de sağlanabilir hale gelmiştir. Eskiden ofisler fabrikalara benzetilirken, artık bilgi üreten yönetim merkezleri haline gelmiştir (Tablo 1).

Tarihsel süreç içerisinde gerek çalışan faktörü gerek işlerin fonksiyonları açısından çeşitli mekan organizasyonları uygulanmıştır. Değişen iş kültürü ve teknolojinin de etkisiyle çalışma alanlarının biçimlenişleri kullanım nedenleri ile birlikte alt konular olan; 3.2.1, 3.2.2 ve 3.2.3'te incelenmiştir.

Tablo 1

Ofislerin Tarihsel Gelişimi Sürecindeki Başlıca Olayların ve Bilişim Teknolojisindeki Gelişmelerin Listesi

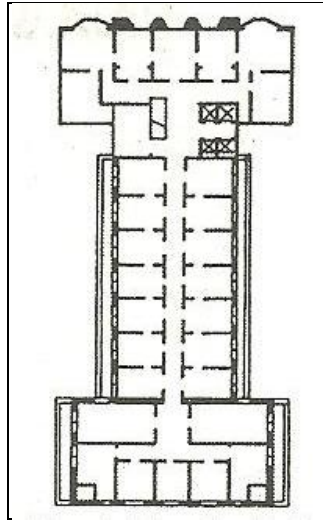
DÖNEM	GELİŞME
1868-1900	Daktilo icat edildi ve seri üretimi ile ofislerde yaygın kullanımı başladı.
1904-1906	Larkin Binası, açık ve sosyal çalışma mekanları ile ofis iç mekan tasarımında önemli yer aldı. F. L. Wright tarafından oturma elemanlarına kadar tasarlanan iç mekanda, çalışanların hızlı ve verimli çalışması amaçlanmıştı.
1945	İlk tam kapasiteli elektronik bilgisayarlar, hesap makineleri icat edildi. Bu kütle makine 140 m ² alan yer kaplamaktaydı.
1956- 1960	'Arpanet' isimli bir devlet projesi ile internet icat edildi. Bilgisayar biliminde ve mühendis projelerinde kullanıldı.
1961-1967	Japonya'da kalite kontrol kavramının ortaya çıkmasıyla birlikte "takım çalışması" iş hayatında yer almaya başladı. Modem geliştirildi. Pilli antensiz telefon ile iki taraflı konuşma Amerika'da test edildi.
1970-1980	Intel, dünyanın ilk mikro işlemcisini (bilgisayar çipi) tanıttı. Len Kleinroch ilk e-maili (elektronik postayı) Arpanet üzerinden gönderdi. Jack Nilles kelime telekomünikasyonunu üretti.
1980-1990	Dijital taramalar ve sıkıştırılmış verileri de bünyesinde barındıran çağdaş faks makineleri imal edildi.İlk defa bir doküman Londra'dan Toronto'ya bir kaç dakika içinde elektronik faks ile gönderildi. İlk diz üstü bilgisayar icat edildi. 3W(World Wide Web) bulundu ve kullanımı başladı.
1990-2000	Ernst&Young, şikago'daki Sears Tower'da ilk otelleme ofisini açtı. İlk Web Tv üretilerek, World Wide Web bilgisayarsız da işleme girdi. "Videophone" isimli televizyona bağlanarak çalışan ilk görüntülü telefon icat edildi.

Kaynak: N. Çete'nin, "Çalışma Ortamlarında Verimliliğin Artırılmasının Büro Mekanlarıyla İlişkilendirilmesi" 2004, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, adlı çalışmasından uyarlanmıştır.

3.2.1. Hücre(Kapalı Düzen/ Geleneksel) Ofis Sistemleri

Dışarıdaki sirkülasyona kapalı ve genellikle kare veya dikdörtgen geometride plana sahip ofisler hücreye benzediği için hücre ofis ismini almıştır.

Doğan'ın (2008) belirttiği gibi, "kapalı (geleneksel) düzen ofisler, 1950'lere kadar sıklıkla uygulanan bir ofis tipidir. 6 metreden sonra doğal aydınlatma yetersiz kaldığından, mekân derinliği bu mesafeyi aşmamaktadır. Genellikle çalışma alanları, küçük mekânlardan (1-9 kişilik, 12- 63 metrekairelik alanlardan) oluşur. Çalışma alanları koridordan sabit duvar elemanlarıyla ayrılarak cephe ve koridor arasında sınırlanır."

Şekil 13. Hücre ofis düzenli plan örneği- Garrick Binası, Chicago

Kaynak: Neufert E. (2000). *Yapı Tasarımı* (Gizem Tercüme Çev.), İstanbul: Beta Yayınları (Orijinal Baskı, 1998).

Kapalı düzen ofis mekânları, işlevsel ve mekânsal özellikleri açısından; çalışan sayısı, mekan büyüklüğü ihtiyacı, mobilya yerleşim düzeni açısından fazla esnekliğe sahip olmayan, içe dönük ve mahremiyet istenen birimler için düşünülmüş, katı geometrili mekanlardır (Riewoldt, 1994).

Hücre tipi ofisler açık ofislerin bilgi-alışverişinde verim sağlayan ortamlarına karşın, kapalı hacimler olmaları ile; özgür ve odaklanmaya yönelik çalışma ortamı sağlamaktadır. 2. Dünya savaşından sonra Avrupa'da bu tip ofisler yaygınlık kazanmıştır (Neufert, 2000). 60'lı yılların başına kadar bu tip ofisler kullanılmıştır ancak zaman içerisinde değişim gösteren teknolojik ve yapısal değişimlere olanak sağlayabilecek esneklikte görülmemiştir. Bu dönemde hücre ofisler, yerini açık ve karma tip ofislere bırakmış olsa da günümüzde de tercih edilen ofis tipi olmaktadır. Bu değişimin nedenleri, dördüncü ve beşinci bölümde anlatılmıştır.

3.2.2. Serbest Düzen Ofis Sistemleri

Bertelsmann Yayınevi'nde ilk uygulaması yapılmış olan, Quickborn ekibinin 'bürolandschaft' adını verdiği, serbest (açık) düzen ofis mekânı anlayışı 1960 yılında ortaya çıkmıştır. Bu sistem, iç mekanda çekirdekten çalışma mekânlarına uzanan ulaşım alanı etrafında bağımsız konumlandırılmış çalışma masaları ve hareketli bölücü elemanlarla sağlanmış açık yerleşim düzeninden oluşmaktadır (Çete, 2004).

Şekil 14. Bertelsmann Yayınevi açık ofisinden görünüş

Kaynak: <http://www.archplus.net/home/news/7,1-4651,1,0.html?referer=131> (Erişim Tarihi: 12.10.2010)

1960'lı yıllara kadar özellikle Amerika Birleşik Devletleri'nde çok kullanılan açık ofisler, tek hücreli geleneksel ofis mekanlarından gelişmiştir. Tek hücre düzeninden açık planlı düzene geçiş üç aşamada gerçekleşmektedir. Bunlar; bull pen sistemi, yönetici çekirdek sistemi ve açık yerleşme sistemidir (Doğan,2008).

3.2.2.1. Bull Pen Sistemi

1950'lere kadar kullanılan ve ABD'de geleneksel katı ofis düzenini kırmak için oluşturulmuş, açık büro donanımı kullanılan bu sistemde yöneticiler için mekanın çevresinde çalışma odaları düzenlenmiştir. Çalışma yerlerindeki masalar ve diğer donanım öğeleri katı bir geometri ile yerleştirilmişlerdir (Gorbon, 1978).

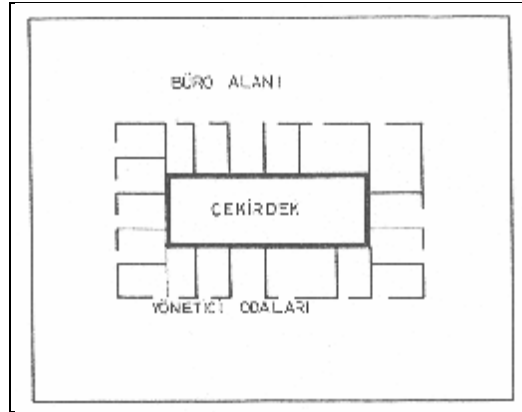

Şekil 15. Bull Pen sistemi ile düzenlenmiş bir çağrı merkezi

Kaynak: <http://www.interiorconcepts.com/products/agent-stations-call-center-furniture> (Erişim Tarihi: 01.11.2010)

3.2.2.2. Yönetici Çekirdek Sistemi

Yönetici çekirdek sistemi, yönetici odalarının merkezde, yapı çekirdeğinin etrafına konumlandığı yerleşim düzenidir. Bu odalarla cephe arasında kalan alan personelin kullanımına ayrılmıştır. Şekil 20'de görülen yönetici çekirdek sisteminde, yöneticiler tek hücre sisteminden vazgeçmemektedir (Varlı, 2004).

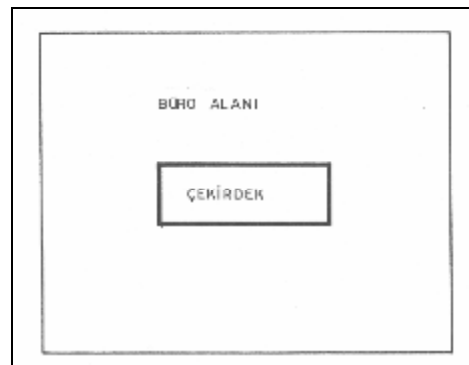

Şekil 16. Yönetici çekirdek sistemi

Kaynak: Doğan (2008)

3.2.2.3. Açık Yerleşme Sistemi

Açık yerleşme sistemi, yönetici bölmelerinin de kaldırılması ile oluşan gerçek açık plan yerleşim düzenidir. Ofiste alan kullanımına duyulan ihtiyacın artması ile bu düzen şekli geliştirilmiş böylelikle daha rasyonel çözümler yapılmıştır (Doğan, 2008).

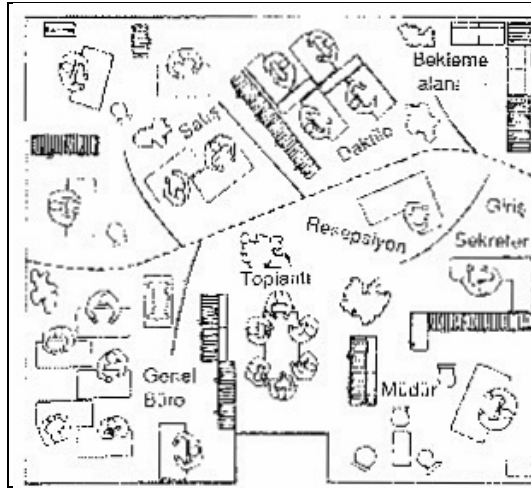

Şekil 17. Açık yerleşme sistemi

Kaynak: Doğan (2008)

1960'da Almanya'da Quickborner Ekibi, iş organizasyonu teorilerine dayanan bazı fikirler ortaya atarak açık ofis tasarımlarına yeni bir anlayış ve yaklaşım metodu getirmişlerdir. Bunlardan bazıları, bölücü elemanların yüksekliğinin iletişime engel

olması nedeniyle alçak bölücüler kullanılıp ofis alanında ışığın homojen yayılmasını sağlamak, mekanın esnek kullanımı için hareketli mobilya ünitelerinin kullanılmasını sağlamaktır. Bu fikirlerin oluşturduğu ilkeler ışığında, açık düzen büro mekânlarında değişen kullanıcı gereksinimlerine çözüm getirebilen esnek ofis mekanları geliştirilmiştir (Doğan, 2008).

Şekil 18. Açık yerleşim düzeninde ofis planı

Kaynak: <http://notoku.com/bina-ici-yerlesim-ilkeleri/> (Erişim Tarihi: 01.11.2010)

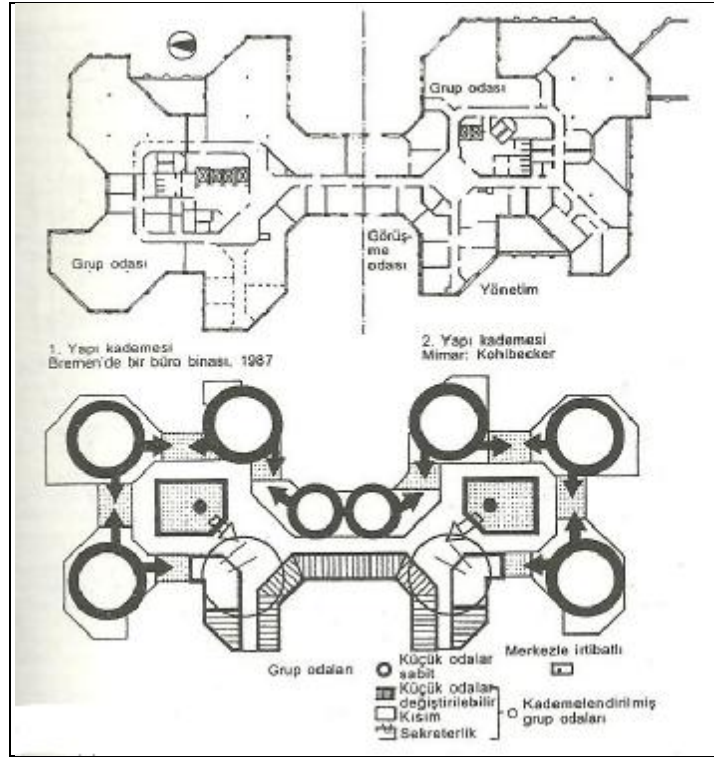
3.2.3. Grup Ve Karma Düzenli Ofis Sistemleri

Yapılan araştırmalara göre hücreli, serbest ofis düzenlerinin, çalışma hayatında ihtiyaç duyulan çeşitli gereksinimlere göre yapılan bir takım mekânsal değişimler sonucu grup ve karma düzenli ofis sistemleri oluşmuştur.

3.2.3.1. Grup Düzenli Ofis Sistemleri

Grup düzenli ofis mekânı, birden fazla hücre ofisin birleşiminden olabileceği gibi hücre ofise koridor alanının kazandırılması ile de oluşturulabilen mekanlardır.

Mannheim'daki 1977 yılı yapımı, OVA Sigortasının yönetim binası, grup ofis sisteminin ilk örneklerindendir. Bu mekânda ; 5-10 kişiden oluşan 1-3 iş grubuna hizmet verebilecek büyüklükte alan ile her iş grubu için sirkülasyon alanları ve doğal ışıktan eşit olarak yararlanılması planlanmıştır (Çete, 2004). Neufert'te yayınlanmış olan Bremen Ofis Binası planı, grup düzenli ofis yerleşimine bir örnektir (Şekil 19).

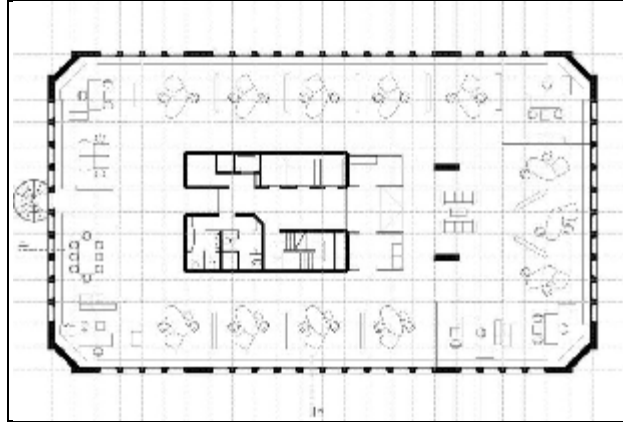
Şekil 19. Neufert'te örneklenen grup düzenli ofis binası, 1987

Kaynak: Neufert (2000)

3.2.3.2. Karma Düzenli Ofis Sistemleri

Karma düzen ofis anlayışı 80'li yıllarda ortaya çıkmıştır. 1960'lardan itibaren yaklaşık yirmi yıl uygulanan açık ofis düzenlemesi zaman içinde bazı şikâyetlere neden olmaya başlamıştır. Açık düzen ofis mekânlarında çalışanların şikâyetleri, mekân içinde yeterli işitsel konfor sorunları üzerinde yoğunlaşmıştır. Mekân içinde oluşan ses kirliliğini ortadan kaldırmak için açık düzen ofis mekânlarında özel döşeme ve tavan elemanları kullanılmaktadır. "Ancak, teknoloji geliştikçe artan elektronik cihazların (fotokopi makineleri, yazıcı, tarayıcı vb.) neden oldukları gürültü, tüm önlemlere karşın, yakın çevrede çalışan personeli rahatsız etmektedir" (Doğan,2008).

Hücre tipi, grup tipi ve serbest düzenli ofis tiplerinin aynı mekanda kullanılması ile karma düzenli ofis tipi oluşmaktadır. Karma tip ofisler; açık ofislerde ihtiyaç duyulan mahremiyeti karşılamakta ve hücre ofisin iletişim sıkıntılarını ortadan kaldırmaktadır.

Şekil 20. Petrol Ofisi idari bina karma ofis tipi yerleşim düzenli kat planı

Kaynak: <http://www.arkiv.com.tr/p2282-petrol-ofisi-genel-mudurlugu-yenileme-projesi.html>

(Erişim Tarihi: 01.11.2010)

Karma tip ofislerden sayılabilecek bir diğer ofis sistemi de *kulüp* ofislerdir. Kulüp ofis mekanlarında iç mimari tasarımlar, benzer konulara ilgi duyan, hırslı, entelektüel, seçkin insanları bir araya toplayan kulüplere benzer şekilde, toplumsal bir ortamı, belirli konfor ve teknik destekler sağlayan biçimde tasarlanırlar. Bu tip çalışma mekanları, bilgiye, muhakemeye, konsantrasyona ve entelektüel birikime dayalı işler için uygun görülmektedir. İç mekanlarda, grup veya takım çalışmaları için yada bireysel konsantrasyona dayalı işler için paylaşılarak çeşitli zaman dilimlerinde kullanılabilen çalışma alanları oluşturulmaktadır (Soyak, 2009).

Sıradanlaşmış ofislere tepki olarak geliştirilmiş bir başka karma ofis türü de *tema konseptli* ofislerdir. Tema konseptleri, ofis iç mekanlarında bir birinden fonksiyon ya da fiziksel açıdan ayrılan birimlerin farklı temalarla kodlanıp, bu temalara uygun biçimde tasarlanması ile oluşturulmaktadır (Moinard, 2009).

Günümüz ofis mekanları da kulüp ofislere ve tema konseptli ofislere benzer biçimde tasarımlara sahiptir. Karma tip ofis tasarımları bölüm 3.3. ve sonrasındaki konu içeriğindeki örneklerde incelenmiştir.

3.3. Günümüz (20. Yüzyıl Sonrası) Ofislerinin İç Mekan Kurgusu

20. yüzyıl sonlarından itibaren iletişimden üretime geçen tüm evrelerde teknoloji kullanımı söz konusu olmaktadır. Günümüzde bilgi iletişimi, en gelişmiş teknolojilerle

sağlanmakta ve bu gelişmeler ofis mekanlarına doğrudan yansiyarak ofislerin tarihsel sürecinde olduğu gibi çalışma ortamlarının tasarımını etkilemektedir.

Günümüz ofis örnekleri, teknoloji kullanımının yoğun olduğu ve kullanıcı gereksinimlerinin üst düzeyde karşılandığı medya, mühendislik, hukuk ofisleri ile yönetim merkezi ofislerden seçilmiştir.

I. Facebook Genel Merkez Binası

Günümüzün popüler iletişim ortamı olarak görülen, Mimari tasarımı O+A Studio'ya ait olan, Palo Alto'daki Facebook Ofis'in genel merkezini ve iç mekan tasarımında düşünülen yaklaşımları incelemek, çalışmaya ve günümüz çalışma mekanlarına bir bakış açısı getirmektedir.

Şekil 21. Facebook Genel Merkez Binası zemin kat ve üst kat planı

Kaynak: <http://forum.arkitera.com/showthread.php/24080-Facebook-Genel-Merkezi-O-A-Studio> (Erişim Tarihi: 01.11.2010)

Genel merkez binası, iç mekan örgütlenmesinde açık ofislerin aralarında hücre ofislerin yer alması ile sosyal çalışma alanları ve çekirdeklerin cephe yönlerine verilmesi dikkat çekmektedir.

Ofis genelinde, açık ofislerden ve hücre ofislerden farklı olarak sosyal çalışma alanları yer almaktadır. Bu mekanlar geleneksel çalışma masaları ve ofis sandalyelerinden farklı mobilyalarla, çeşitli oyun araçları ile donatılmaktadır. Facebook Genel Merkezinde; uygulanan tasarım şeklinde kişiye özel çalışma elemanları bulunmamaktadır. Çalışma alanı evlerde kullanılan konforlu bir koltuk olabileceği gibi, duvar kenarlarında konumlandırılmış üzeri minderli platformlar da olabilmektedir. İç mekan bütünüyle çalışma alanı olarak kullanılmaktadır.(Şekil 22, 23) Çalışırken yemek,

içmek, ofis içinde yer değiştirmek ve mekanları istenilen fonksiyonda kullanmak esnekliği, çalışanlara iş şevki verdiği ve yaratıcılıklarını arttırdığı için bu yeni ofis düzenine "*motivasyon tasarımı*" denilmiştir (<http://www.nurus.com.tr/tr/tasarim-yonetimi>).

Şekil 22. Facebook Genel Merkez genel kullanım alanı ve açık ofis mekânından görünüm.

Kaynak: <http://forum.arkitera.com/showthread.php/24080-Facebook-Genel-Merkezi-O-A-Studio> (Erişim Tarihi: 01.11.2010)

İç mekân kaplamalarında renkli tercihlerde bulunulan birimlerin doğal ve yapay aydınlatması birimlerin yerleşim düzenlerinin aksine, oldukça düzenli ve çalışma mekânının oldukça özgür olmasını destekleyen bir sistem ile yerleştirilmiştir (<http://forum.arkitera.com/showthread.php/24080-Facebook-Genel-Merkezi-O-A-Studio>) (Şekil 23).

Facebook Ofisi iç mekan tasarımı, genel olarak çalışanlara özgür mekanlar sunmakta ve tasarımda, çalışanların dinamizmini esas almaktadır. Ofiste, bilişim teknolojilerinin yüksek oranda kullanılması, ofis içi kullanım alanı kısıtlamalarını kaldırmaktadır. Ofis içi hareketlilik, yüksek teknoloji imkanları ile sosyal ortamda iş yürütülebilmesine ve bilgi alışverişine olanak veren iç mekan çözümlerini sağlamaktadır (<http://forum.arkitera.com/showthread.php/24080-Facebook-Genel-Merkezi-O-A-Studio>).

Şekil 23. Facebook Genel Merkez serbest çalışma alanlarından görünüşler

Kaynak: <http://forum.arkitera.com/showthread.php/24080-Facebook-Genel-Merkezi-O-A-Studio> (Erişim Tarihi: 01.11.2010)

II. Google EMEA Mühendislik Ofisi

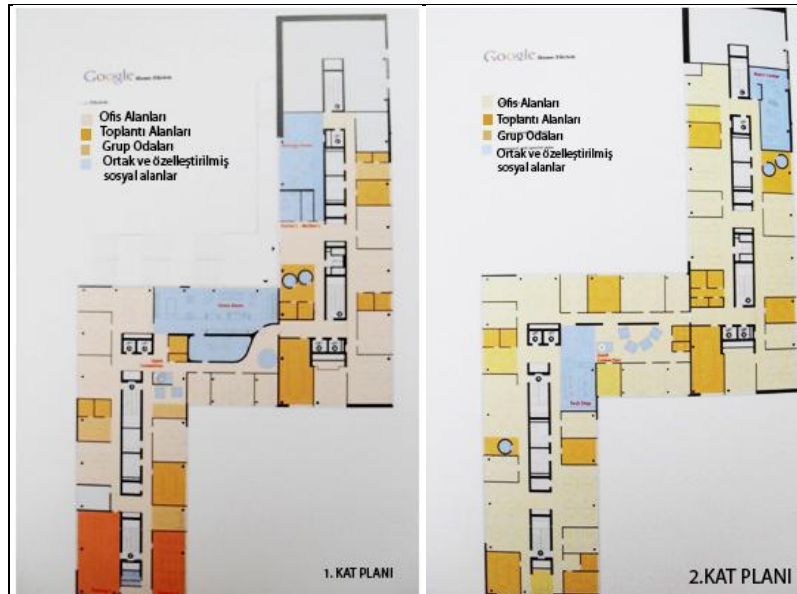
Günümüzün sanal erişim ağlarında çevrimiçi arama motoru olarak kullanılan Google, firma çalışanlarının yaratıcı bir ortamda çalışmasını destekleyen bir ofis tasarımına sahiptir. Tasarımda bu ofisin iç mekân kurgusu, günümüz teknolojisi ve çalışma kültürü hakkında bir gösterge oluşturmaktadır.

Şekil 24. Google EMEA Mühendislik Ofisi (Zürih) cephe görüntüsü

Kaynak: Moinard (2009)

Zürih'te bulunan Google EMEA Mühendislik Ofisi kat planları incelendiğinde kulüp ofis benzeri karma tip ofis düzeni uygulandığı görülmektedir (Şekil 32). Çalışma birimleri ile ortak ve özelleştirilmiş sosyal alanlar iç içe çözülmüştür. Klasik çalışma ekipleri için açık planlı çalışma alanları 8-10 kişilik düşünülmüş cam bölücü elemanlarla dışarıdan ışık almaya olanak veren kontrollü bir şeffaflık kullanılmıştır. Ve çalışanların mekânda yer değiştirebilmeleri için esnek çalışma istasyonları tasarlanmıştır (Moinard, 2009).

Şekil 25. Google EMEA Mühendislik Ofisi kat planları

Kaynak: Moinard (2009)

Şekil 26. Google EMEA Mühendislik Ofisi açık ofislerden görünüş

Kaynak: <http://www.thecoolhunter.com.au/offices/Google-Zurich---Anything-But-Neutral/>

(Erişim Tarihi: 01.11.2010)

21. yüzyıl ofis iç mekan tasarımlarına yön veren yeni trendlerden biri de birbirine çok benzeyen malzeme ve yaklaşımlarla üretilmiş, sıradanlaşmış ofislere tepki olarak gelişmiş olan *tema* konseptleridir. Google EMEA Mühendislik Ofisinde de her katta ayrı tema uygulanarak mekânlar çeşitli renklerle kodlanmıştır. Örneğin, çevre temalı kat; 'yeşil' adlı dördüncü kattadır. Ortak alanlarda bir ağaç gövdesi ormanının ortasında büyük koza benzeri çalışma alanları bulunmaktadır (Şekil 34). Ormanda çalışma mekânları görünümü; koza benzeri yapıların içleri hücre ofise yenilikçi bir bakış açısı getirmiştir. Böylece çalışanların, açık ofislerden ayrılarak bireysel çalışma alanlarında işe odaklanmaları, düşüncelerini sakin bir bölgede işe aktarmaları mümkün olmaktadır (Moinard, 2009).

Şekil 27. Google EMEA Mühendislik Ofisi çevre katından görünüm

Kaynak: <http://www.thecoolhunter.com.au/offices/Google-Zurich---Anything-But-Neutral/>

(Erişim Tarihi: 01.11.2010)

Google ofisi üçüncü katının teması İsviçre'dir: zemin kar görünümlü halı ile kaplanmış; kayak gondolları toplantı alanlarına dönüştürülmüştür. (Şekil 28) Çalışma ekipleri kendi yakınlarındaki Igloo uydu kabinleri sayesinde, dünyadaki meslektaşları ile görüntülü görüşme yapmaktadır (Moinard, 2009).

Şekil 28. Google Ofisi İsviçre temalı karla kaplanmış çalışma mekanları

Kaynak: <http://www.thecoolhunter.com.au/offices/Google-Zurich---Anything-But-Neutral/>
(Erişim Tarihi: 01.11.2010)

Geri kalan alanlarda bir masaj, spa, bilardo, langırt ve video oyunları oynamak için bir oyun odası (Şekil 29, 30) ile çalışanların yumuşak dokularla dolu küvet içinde dinlenerek akvaryumları seyredebildikleri salon bulunmaktadır. Ofisin kafeteryasına büyük spiral kaydırak ile rahatlıkla ulaşılmaktadır. Bu alanda aynı zamanda grup yoga, pilates sınıflarının bulunduğu bir spor sağlık merkezi vardır (Moinard, 2009) (Şekil 31). Bütün bu sosyal alanların çalışma alanları olarak kullanılması Google ofislerinin kulüp tarzı iç mimari tasarımları ile çalışanlarının planlı ve plansız karşılaşmalarla daha iletişimli ve sosyal bir ortamda yaratıcılıklarını ve farkındalıklarını arttırmaktadır.

Şekil 29. Google Ofisi SPA masaj birimlerinden ve jakuzi havuzlarından görüntü

Kaynak: <http://www.thecoolhunter.com.au/offices/Google-Zurich---Anything-But-Neutral/>
(Erişim Tarihi: 01.11.2010)

Şekil 30. Google EMEA Mühendislik Ofisi bilardo ve oyun alanı

Kaynak: <http://www.thecoolhunter.com.au/offices/Google-Zurich---Anything-But-Neutral/>

(Erişim Tarihi: 01.11.2010)

Şekil 31. Google EMEA Mühendislik Ofisi akvaryum salonu ve spor salonu

Kaynak: <http://www.thecoolhunter.com.au/offices/Google-Zurich---Anything-But-Neutral/>

(Erişim Tarihi: 01.11.2010)

Google EMEA Mühendislik ofis binasında iç mekânlarında aydınlatma konusunda bir düzenlilik söz konusu değildir. Yer yer doğal ışıktan faydalanılsa da yapay aydınlatma farklı armatür tercihleri ve dizilimlerinde mekânlara göre işlenmiş bir dağılım izlenmiştir. Dikkati çeken nokta çalışma mekânları ve geçiş alanları üzerinde direkt aydınlatmanın iyi bir şekilde sağlanmış olmasıdır (Moinard, 2009).

III. MTV Yayın Genel Merkezi

Görsel ve işitsel yayın merkezi olan MTV binası çalışma mekânları ile iç içe olan dinlenme eğlence birimleri ofisin yaratıcı ve iş stresinden uzaklaştırıcı etkiye sahiptir (Canizares, 2008).

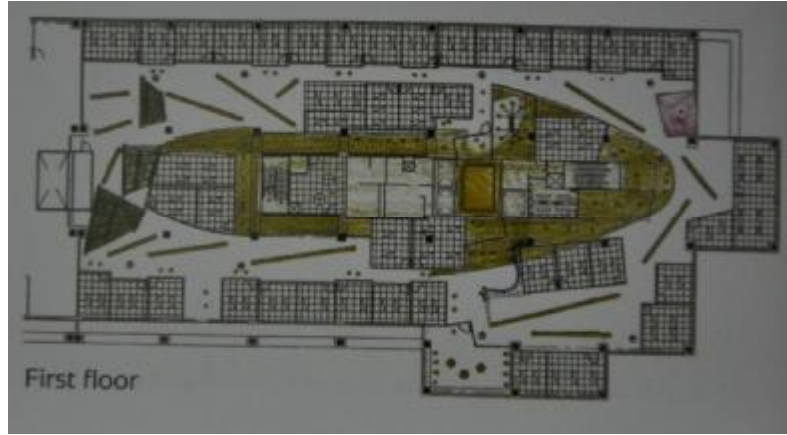
ABD Californiya Eyaletinin Santa Monica şehrinde bulunan MTV Yayın Genel Merkezi binası (Şekil 32) Felderman & Keatinge Associates tarafından tasarlanmıştır. İç mekan yerleşiminde cepheye gelen duvarlarda hücre birimler oluşturulurken, merkezde

çekirdek yerleşimi ıslak hacimler ve bunların etrafında elips formunu anımsatan organik formlu bir yerleşim ve açılı hücre ofis yerleşimleri görülmektedir (Canizares, 2008) (Şekil 33, 34).

Şekil 32. MTV Yayın Genel Merkezi cephe görüntüsü

Kaynak: <http://www.yelp.com/biz/mtv-networks-santa-monica> (Erişim Tarihi: 20.11.2010)

Şekil 33. MTV Yayın Genel Merkezi birinci kat planı

Kaynak: Canizares (2008)

Şekil 34. MTV Yayın Genel Merkezi üçüncü kat planı

Kaynak: Canizares (2008)

MTV Yayın Genel Merkezinde açık ofislerde, çalışma istasyonları birbirinden bağımsız ama ilişkili olarak konumlandırılmıştır. Bu mesafeli yerleşim, geçmişteki açık

ofis sistemlerinin bitişik düzenlemelerinde duyulan mahremiyet ihtiyacını kısmen karşılamaktadır.

Şekil 35. MTV serbest çalışma alanlarından bir görüntü

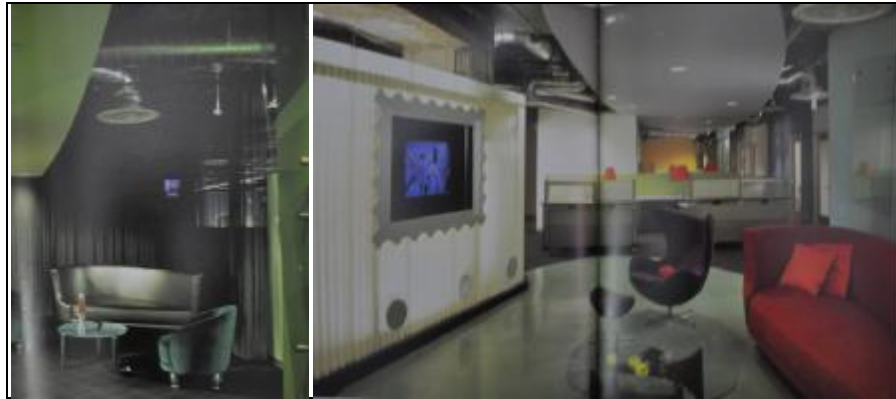
Kaynak: Canizares (2008)

Şekil 36. MTV açık ofis çalışma istasyonları

Kaynak: Canizares (2008)

Çalışma istasyonlarının aralarında mola veya sosyal amaçlı konforlu oturma mekânları oluşturulmuştur.

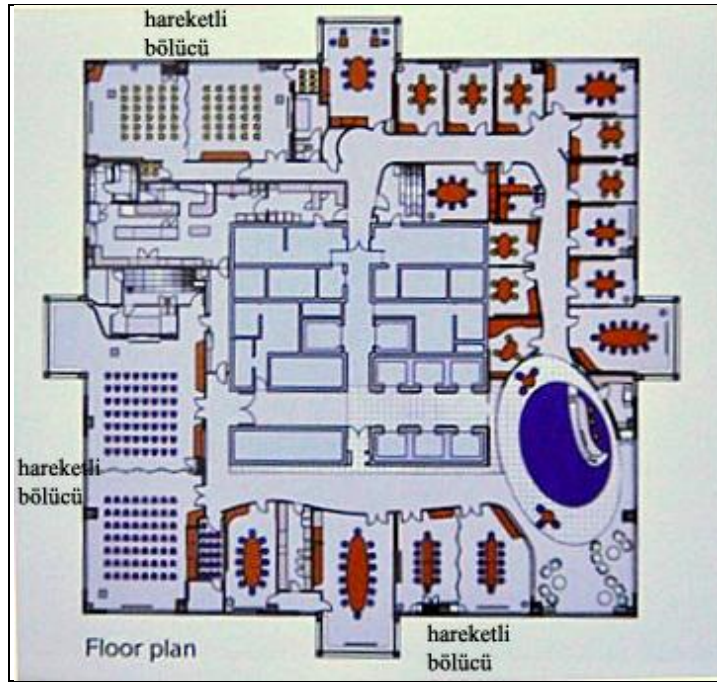

Şekil 37. MTV mola mekanları ve oturma birimleri

Kaynak: Canizares (2008)

IV. Freehills

Ondokuzuncu yüzyılın, hücre ofis tipi mekânlarında ilk örnekleri görülen hukuk büroları, günümüzde yerini birden çok çalışanı olan büyük şirketlere bırakmıştır. Gray Puksand 'ın tasarlamış olduğu Freehills Hukuk Ofis Binası; çoğunlukla firmanın kültür merkezi ve konferans merkezi olarak düşünülmüştür. İç mekânlarında toplantı, eğitim, konferans odaları; telekonferans, sessiz oda, yemek tesisleri ve mutfak bulunmaktadır. İç mekân donatıları taşınabilir özelliktedir (Canizares, 2008).

Şekil 38. Freehills Kat Planı

Kaynak: Canizares (2008)

Şekil 39. Freehills karşılama bankosu ve bekleme alanı

Kaynak: Canizares (2008)

Şekil 40. Freehills konferans odası

Kaynak: Canizares (2008)

İç mekânda birimler cephe yönlerinde biçimlendirilerek koridora organik bir iç cephe duvarı oluşturulmuştur. Böylelikle giriş alanının eliptik geometrisini, dikdörtgen planlı ofislere ulaştıran koridorun geleneksel ofis anlayışında olduğu gibi dikdörtgen geometrili tek düzeliği ve keskin hatlardan oluşması engellenmiştir (Canizares, 2008).

Şekil 41. Freehills koridor görüntüleri

Kaynak: Canizares (2008)

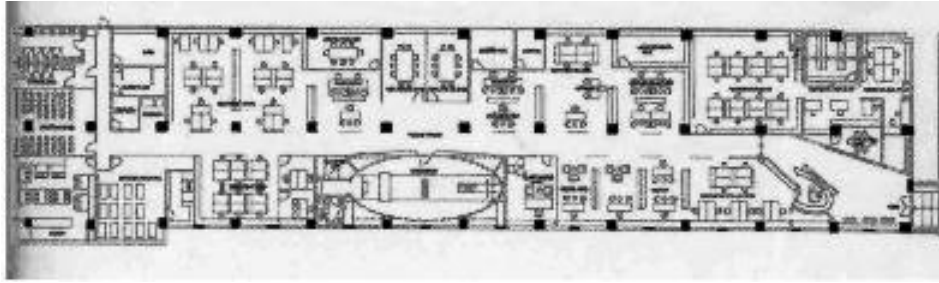
Freehills Şirketinde hücre ofislerden oluşan bir çalışma ortamı gözlenmektedir. Bu hücre birimler genelde küçük görüşme ve toplantı fonksiyonunda kullanılmaktadır. İç mekanın bu şekilde bölünmesine rağmen; konferans odaları, katlanabilir sistem bölücü paneller ile bölünmüştür. Bu esnek kullanım ile kullanıcı sayısı arttığında bölücü paneller açılarak mekan bütünleşik büyük bir alana dönüşmektedir.

V. Saat ve Saat Merkez Ofisi

1971 yılından bu yana saat sektöründe hizmet veren Saat ve Saat firması idari mekanları, teknik servis ve rekreasyon alanları ile iç mekanında günümüz çalışma mekanlarını örneklemektedir.

Saat ve Saat Merkez Ofisi, İstanbul-Maslak'ta açık ofis konseptinde tasarlanmış bir çalışma mekânıdır. Tasarım amacı, bölümlere ayrılmış çalışma gruplarının birbirleriyle kolayca iletişimde bulunabileceği rahat bir çalışma ortamı yaratmaktır. Ofisi oluşturan çalışma bölümleri; teknik servis, reklam, halkla ilişkiler, ithalat, satış müdürleri, bilgi işlem, kurumsal pazarlama, insan kaynakları, muhasebe, cari hesap birimi, konferans, spor ve yemek salonundan oluşmaktadır (Doğan, 2008).

Dikdörtgen bir plan şemasına sahip ofisin iç mekân tasarımında genel müdür odası ile toplantı birimleri merkeze alınarak, diğer çalışma birimlerini çeşitli gruplamalarla yapıya uygun lineer bir düzende yerleştirilmiştir (<http://www.bulendozden.com/default.asp?sayfa=yazilar&id=43>).

Şekil 42. Saat ve Saat Merkez Ofisi plan şeması

Kaynak: Doğan (2008)

İç mekânda karşılama birimi, elips banko ile ofis mekânlarına yönlendirme yapan bir sinyalizasyona sahip şekilde girişe yakın konumlandırılmıştır (<http://www.bulendozden.com/default.asp?sayfa=yazilar&id=43>).

Şekil 43. Saat ve Saat Merkez Ofisi giriş ve danışma bankosu bölümünden görünüş

Kaynak: <http://www.bulendozden.com/default.asp?sayfa=yazilar&id=43> (Erişim Tarihi: 05.12.2010)

Açık ofisleri iki ayrı bölüme ayıran uzun koridor, aralıklı olarak yerleştirilen renkli cam panellerle bölünmüştür.

Şekil 44. Saat ve Saat Merkez Ofisi koridor görünüşleri

Kaynak: <http://www.bulendozden.com/default.asp?sayfa=yazilar&id=43> (Erişim Tarihi: 05.12.2010)

VI. Turkcell Teknoloji Merkezi

Günümüz ofis mekânı örneklerinden birisi ise bir Ar-Ge binası olan Turkcell Teknoloji Merkezi'dir. Geniş çalışma alanları yanı sıra rekreasyon alanlarına da projede yer verilmiştir. Arazi konumu, manzara ve yönler doğrultusunda girişte tek, ofis cephesinde dört katlı bir kurgu içerisinde planlanmıştır ("Ar-ge Binası" 2009).

Şekil 45. Turkcell Teknoloji Merkezi cephe görünüşleri

Kaynak: "Ar-ge Binası", Yapı Dergisi, Mart (2009)

Bina 500 kişinin çalışacağı, gerektiğinde 24 saat çalışacak bir bilişim ve teknoloji üretim merkezi olarak tasarlanmıştır. Bu nedenle çalışanların konforunu sağlamak amacıyla binada dinlenme, yıkanma, yatma mekânlarının yanı sıra fitness, tırmanma duvarı, bilardo vb. gibi rekreatif alanlar da bulunmaktadır (<http://v3.arkitera.com/p295-turkcell-ar-ge-binasi.html?year=&aID=2157>).

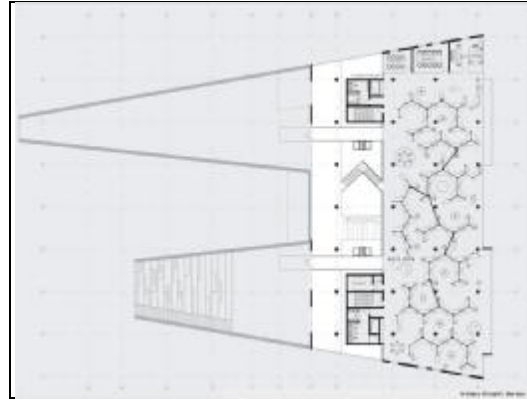
Yerleşim planlarında ofis alanlarının manzaraya yönlendirildiği, sosyal alanların girişe yakın tasarlandığı, servis mekanlarının toprak altında çözüldüğü görülmektedir.

Binanın sağ tarafında toplantı ve seminer odaları, sol tarafında fitness ve dinlenme alanları tasarlanmıştır.

Şekil 46. Turkcell Teknoloji Merkezi zemin kat planı

Kaynak: "Ar-ge Binası", Yapı Dergisi, Mart (2009)

Şekil 47. Turkcell Teknoloji Merkezi birinci kat planı

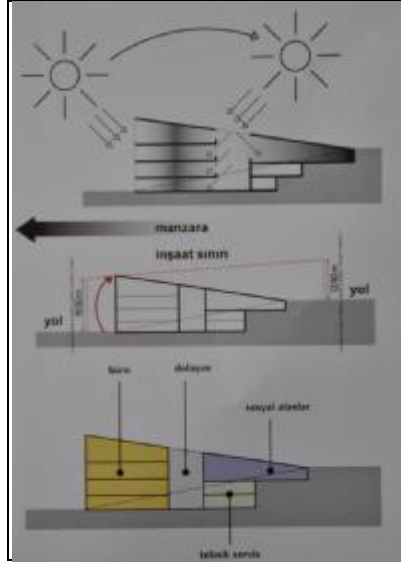
Kaynak: "Ar-ge Binası", Yapı Dergisi, Mart (2009)

Şekil 48. Turkcell Teknoloji Merkezi 1. ve 2.bodrum kat planı

Kaynak: "Ar-ge Binası", Yapı Dergisi, Mart (2009)

Doğal ışığın en üst düzeyde kullanımını sağlamak amacıyla düşey dolaşım alanı binanın ortasında tasarlanmış ve çatısında kontrollü çatı ışıklıkları kullanılmıştır. Böylece büro mekânlarının iki taraftan ışık alması sağlanmıştır ("Ar-ge Binası" 2009).

Şekil 49. Binanın güneş alma durumuna, topoğrafya oturma ve fonksiyonel programına göre yerleşim durumu

Kaynak: "Ar-ge Binası", Yapı Dergisi, Mart (2009)

İç mekanda petek biçimindeki çalışma istasyonlarının manzara cephesine bakan kısımlarında dinlenme birimleri yer almaktadır (Şekil 50). Açık ofisin arka cepheye bakan kısımlarında ise toplantı birimleri, ekip çalışma odaları ve servis hizmetlilerine ait hücre ofisler de yer almaktadır ("Ar-ge Binası" 2009).

Şekil 50. Açık ofis dinlenme birimi görünüşü

Kaynak: "Ar-ge Binası", Yapı Dergisi, Mart (2009)

VII. Yapı-Endüstri Merkezi (YEM)

Yapı-Endüstri Merkezi (YEM), yapı sektöründe hizmet veren bir bilgi merkezidir. Uzun kafesle örtülü alanın düzenlenmesi işi Erginoğlu & Çalışlar Mimarlık grubunca gerçekleştirilmiştir ("Yapı Endüstri Merkezi" 2008).

Şekil 51. YEM'in dış cephe görünüşü

Kaynak: "Yapı Endüstri Merkezi" Yapı Dergisi, Kasım (2008)

Yapı-Endüstri Merkezi ofisinin iç mimari projesi, günümüz gereksinimlerine uygun biçimde ve YEM'in fuarlar dışındaki bütün hizmetlerini kapsayacak şekilde yapılmıştır. Yapı, konferans, sergi ve çeşitli büyük toplantılara elverişli çok amaçlı geniş bir etkinlik alanı, iki kata yayılan açık büro mekânı, kiralanabilir toplantı odaları, dokümantasyon merkezi, kitabevi, çalışanlara hizmet veren kafeterya ve sosyal alanları içerir (<http://www.arkiv.com.tr/p9644-yapi-endustri-merkezi.html>).

Şekil 52. YEM iç cephe görünüşü

Kaynak: "Yapı Endüstri Merkezi" Yapı Dergisi, Kasım (2008)

İç mekan, merkezde çok amaçlı sosyal etkinliklere olanak verecek bir boşluk alan ile çevresinde cephe ile ilişkili çalışma mekanlarının çözümlendiği bölümlerden oluşmaktadır. Kabuğu oluşturan çelik konstrüksiyon ile taşıyıcı sistemler, aynı zamanda

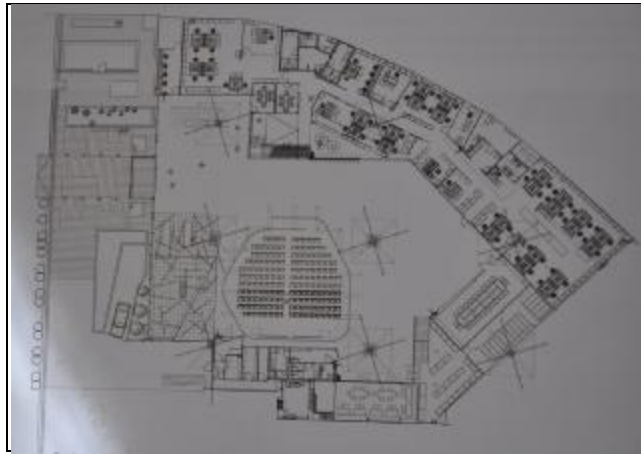
iç mekan bölünmesinde ve aydınlatmasında da kullanılan elemanlar olmuştur (Şekil 53). Doğal aydınlatma aydınlık fenerleri ile sağlanırken, kolonlarda konumlandırılmış yapay aydınlatma elemanları da merkezi bir şekilde iç açıklığı aydınlatmaktadır.

Şekil 53. Uzay kafes sistem- iç mekan ilişkisi

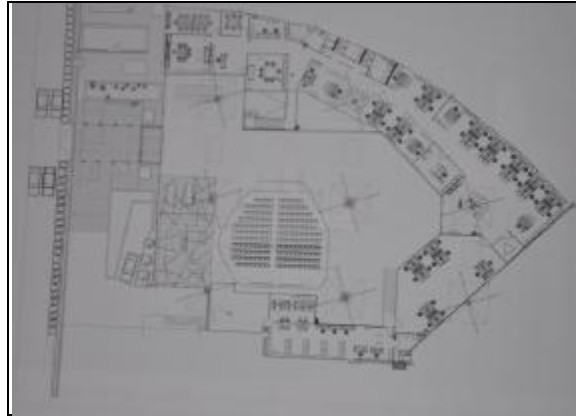
Kaynak: "Yapı Endüstri Merkezi" Yapı Dergisi, Kasım (2008)

Yerleşim planlarına bakıldığında; merkezdeki etkinlik alanı içte cam bölücü ile ayrılan şeffaf ofisler ile ilişkilendirilmiştir. Ortak alana açılan bu mekanlarda servis hacimleri, toplantı odası, konferans salonu, kafeterya ve sosyal alan yerleşimleri zemin kat yerleşiminde görülmektedir. Servis hacimleriyle galeri boşluğunu gören bir asma kat ile açık ofis, kapalı ofisler toplantı odaları ve ıslak hacimler tasarlanmıştır (<http://www.arkiv.com.tr/p9644-yapi-endustri-merkezi.html>).

Şekil 54. YEM zemin kat planı

Kaynak: "Yapı Endüstri Merkezi" Yapı Dergisi, Kasım (2008)

Şekil 55. YEM asma kat planı

Kaynak: "Yapı Endüstri Merkezi" Yapı Dergisi, Kasım (2008)

Kuruluşun etkinliklerine bağlı olarak ofis içinde farklı birimler açık ofis düzeninde bir araya getirilmiştir. Açık ofislerle birlikte hücre ofisler ve toplantı odaları da yer almaktadır. Etkinlik alanı bir perde sistemi ile bölünerek 150 kişilik bir salona dönüşebilen çok amaçlı bir meydan özelliğindedir. Ofis ve etkinlik alanları, oluşturulan bir ikinci cephe sistemi ile birbirinden ayrılmıştır. Böylece daha verimli bir çalışma ortamı yaratılmıştır (<http://www.arkiv.com.tr/p9644-yapi-endustri-merkezi.html>).

Şekil 56. YEM açık ofis görüşleri

Kaynak: "Yapı Endüstri Merkezi" Yapı Dergisi, Kasım (2008)

Şekil 57. YEM yönetici ofisi (hücre ofis) görünüşü

Kaynak: "Yapı Endüstri Merkezi" Yapı Dergisi, Kasım (2008)

3.4. Bölüm Sonucu

Tarihsel süreçte, kilise ve evlerdeki iş yerleri sonrasında Rönesans Dönemi ile ayrı yapılara dönüşen ofislerin, 19. yüzyılda alışlagelmiş çalışma mekanı anlayışına yaklaştığı görülmektedir.

1980'li yıllarda yatay iletişimin arttığı, takım çalışmalarının yoğun olduğu açık ofis sistemleri, yaygın kullanılmıştır. Ancak, çalışma ortamlarının gürültülü olması ve çalışanların dikkat sorunları gibi nedenlerle yeni tasarım yaklaşımları geliştirilerek tesisatlar, yükseltilmiş döşemelerden, duvarda kablo kanallarından taşınmış, iç mekanlarda çalışma istasyonları yer almıştır.

1990'lı yıllar, bireysel kullanıma hizmet verecek şekilde çoğalan bilgisayar, yazıcı gibi veri işlemcilerinin artması ile ofis iç mekanlarında bireysel çalışma alanları ve açık ofislerin bir arada olduğu karma ofis türlerinin gelişmesine ortam yaratmıştır. Bu yıllarda aynı zamanda, sanal ağlar üzerinden veri iletişimi sağlanmaya başlanmış; taşınabilir cihazlar ile çalışma saatleri ve ofis mekanı kullanım şekilleri değişmiştir.

21. yüzyılda iş kültürü, değişen ekonomi gelişen teknolojiye bağlı olarak değişime uğramıştır. Ofis iç mekanları, hiyerarşik düzenin aksine, çalışanın motivasyonunu arttırmaya yönelik, özgür çalışma alanları yaratma ve mekan biçimlenişinde en fazla fonksiyonu sağlayacak donatı ve mobilyalar kullanılan alanlar olarak tasarlanmıştır. Yapılan işlerin niteliği de her dönem olduğu gibi 21.yüzyılda da ofis mekanlarını biçimlendirmektedir. Örneğin, medya yapılarında karma tip ofis yapısı içindeki açık ofislerin, serbest (özgür) çalışma alanları şeklinde biçimlenmesi tercih edilmiştir. Hukuk gibi mahremiyet gerektirecek iş türlerinde hücre ofisler tercih edilmiş ancak birimler arası bölücü elemanlar hareketli paneller sayesinde mekanı gereksinim duyulan boyutlara getirmek mümkün olmuştur. İç mekan biçimlenişinde sağlanan bu esneklik her birim içindeki mobilyalara da yansımıştır. İnsan ergonomisine göre alçaltılıp yükseltilebilen; hareket kabiliyeti kazandırılan oturma elemanları ve çalışma masaları ile kişiselleştirilebilen fonksiyonel birimler oluşturulabilmektedir.

Hazır ofislerin temellerini oluşturan kiralanabilir ofis ve çalışma mekanları anlayışına ilk defa 1864 yılı yapısı olan "The Oriel Chambers" 'ta karşılaşılmıştır. Bu binada hücre ofisler, günümüzde de rastlanabilen mobilyasız boş mekanlar olarak kiralanmaktadır. 1954 yılı yapısı "Seagram" binasında kiralanabilir ofisler için bu

sistemden farklı olarak, iç mekan yapı elemanları ve iç mekan tasarımının kiracılara bırakılması anlayışına da rastlanmıştır.

Ofis mekanları, süreç içerisinde teknoloji siyaset ve ekonomik değişimlerden sürekli olarak etkilenen mekanlar olmuşlardır. İş kültürünün değişimi, işlerin üretimden uzak bir şekilde yürütülebilmesi ile hazır ofis talepleri de 20. yüzyılda artış göstermiştir. Çalışanlar, işlerini, iş bilgilerini ve çalışma araçlarını kolaylıkla taşıyarak farklı coğrafyalardaki hazır ofislerde çalışma mekanı kiralayarak ortaya koyabilmektedirler. Çalışmanın dördüncü bölümünde günümüz iş kültürü ve bu kültürü oluşturan dinamikler saptanmaktadır.

BÖLÜM IV

GÜNÜMÜZ İŞ KÜLTÜRÜ

4.1. Yeni İş Kültürü ve Bu Kültürü Etkileyen Dinamikler

21. Yüzyıl iş kültürü, hızla teknolojinin izinde değişim süreçleri geçirmektedir. Sabuncuoğlu ve Tüz (2001) 'ün yaptığı çalışmada değişimin, "planlı ya da plansız bir biçimde, bir sistemin bir süreç ve ya bir ortamın belli bir durumdan başka bir duruma geçirilmesi" olarak tanımlanabileceğinden söz edilmiştir. İş kültürünün değişimindeki etkiler, çalışanları ve onların bulunduğu mekânları doğru orantıda etkilemektedir. İş kültüründeki en büyük gelişmelerden birinin, fiziksel iş gücünden beyinsel iş gücüne bir dönüşüm olduğu düşünülürse; ofis mekânlarının, çalışma fonksiyonlarının paralelinde giderek küçüldüğünü ya da anlamını değiştirerek büyüdüğünü de gözlemlemek mümkün olacaktır.

İş kültüründeki global dinamiklerin yarattığı değişimler sonucunda çalışanlar, geleneksel ofis düzenlerinden farklı biçimde bağımsız hareket etmektedir. Bu hareketlilik, iş yerlerine tam zamanlı ve düzenli geliş-gidişi zorunlu olmaktan çıkarmakta ve çalışanlar iş koşullarını mekan ve zaman açısından esnek tutabilmektedirler. Sabit adreslerden kurtulan iş kültürü, işyerlerinin çalışma mekânlarının da esnek çözümlere giden ofis sistemleri ile donatılmalarına sebep olmuştur. Teknolojinin verdiği taşınabilir bilgi olanağı, ofis kullanıcılarının herhangi bir yerde bağımsız çalışabilmeleri, toplantılar yapabilmeleri ve ekip çalışmaları için kısa süreli kullanılabilen mekan gereksinimlerine sebep olmuştur. Bu ihtiyaçlar, farklı bir iş sektörü yaratarak kullanıma hazır haldeki kiralık ofisleri gündeme getirmiştir.

Yapılan araştırmalara göre, yılın yaklaşık 128 günü evde ve seyahatte geçerken, işte geçen zaman 193 gün kadardır. İş molaları ve ofis dışında geçen işle ilgili zamanlar da dahil edilirse yılın büyük bir bölümü çalışarak geçmektedir. Zaman, ofise uzun süreli kullanıma sahip ilave bir boyut verir. Ancak çalışma alanlarının planlaması ihmal edilirse zaman kullanımı kaosa dönüşmektedir. Zamanın doğru kullanımı için çalışma mekânlarının planlanması önemli bir faktör haline gelmiştir (Raymond ve Cunliffe, 2000).

Çağın ve gelecek dönemlerin çalışma kültürü, küreselleşen iş dünyası, global yönetim anlayışları, ekonomik ve siyasi gelişmelerin de etkisinde kalmaktadır. Geleneksel ofis sistemlerindeki çalışma kültüründe; iş üretmede ve pazarlamada sığ kalınmakta; ilerleyen teknolojiye uyum sağlanamamaktadır. Bu uyumun sağlanmasının en önemli yolu çok yönlü değişim ve bu değişimlerin çalışma mekânlarına uyarlanması olacaktır (Raymond ve Cunliffe, 2000).

Planlı ve plansız değişimlerin zaman içerisinde her alanda görülmesi, iş dünyasını da değiştirmeye itmektedir. Bu nedenle, tezin ana konusunu oluşturan "hazır ofis"lerin tanımına geçmeden önce, iş kültüründeki değişimleri ve bu değişime etki eden dinamikleri incelemek, hazır ofislerin oluşumunu saptamak açısından önemlidir.

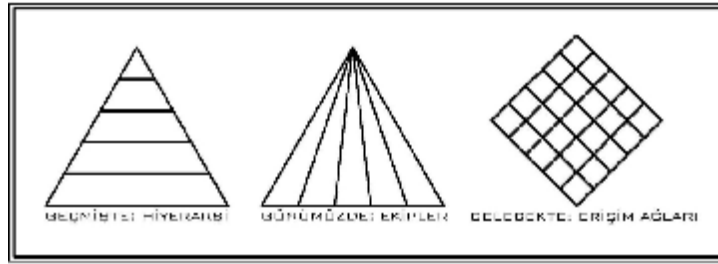
İş kültürü; belirli süreçler içerisinde çalışma disiplinleri içinde yerleşen ve değişebilen değerler bütünüdür. Zaman içerisinde değişen diğer dinamiklerin de etkisiyle (ekonomik değişimler, teknolojik değişimler, sosyo-kültürel değişimler, siyasi değişimler v.b.) iş kültürünün değişmesi; çalışma şekillerine yeniliklerin gelmesine sebep olmakta; çalışma sistemleri ve çalışanları olduğu gibi çalışma mekânlarını da doğrudan etkilemektedir (Öztürk, 2008).

Son çeyrek yüzyılda, 'Endüstri Toplumu', 'Bilgi Toplumu' olarak adlandırılan yeni bir biçime doğru dönüşmektedir. Bilgi toplumu, farklı vasıf ve yeteneklere sahip bir çalışan tipini gerektirmektedir. Bu süreçte, yalnızca vasıflar ve yetenekler değil, aynı zamanda çalışma şartları, çalışanların beklenti ve tercihleri ciddi boyutlarda değişmektedir (Erdem, 2004). İşletmeler, çalışanlarını, globalleşmenin etkisindeki iş hayatının daha sosyal, daha rekabetçi ve hırslı çalışma ortamı ile bu dinamizme ayak uydurmak zorunda bırakmıştır.

Bilgi toplumunda, bilginin üretilmesi, işlenmesi, geliştirilmesi, kullanılması ve dağıtılması olarak tanımlanabilecek işlerde çalışan kişiler için artık 'bilgi işçisi' tabiri kullanılmaktadır. 1996 yılından sonra karşımıza çıkan bir kavram olan bilgi işçisi; enformasyon teknolojisi sahasında çalışan çok sayıda kişiyi de içerir. Bu kavram, daha yaygın bir ifadeyle bilgi teknolojisi alanı dışında kalan avukatlar, öğretmenler, bilim adamları ve öğrenciler gibi meslek gruplarını da içermektedir (Erdem, 2004).

Bilgi iletişimi yoğunluklu iş ortamları, geleneksel yönetim-çalışan ilişkilerini tamamıyla değiştirmiştir. Geleneksel çalışma düzeninde piramidi anımsatan çalışma hiyerarşisi yerini merkeze bağlı bir şef ve ekiplerine bırakmış; günümüzde ise bu yapı

daha da değişerek; bütün organizasyon grupları hem merkeze hem yönetici şeflere bağlı olarak çalışmaktadır (Şekil 58). Ofislerde bu şekilde çalışma, kişilere atanmış ofis mekanı kullanımları anlayışından uzaklaşıp iş takibi yönünde ilerlemektedir. Bunun sonucunda çalışanlar farklı mekanları ofis olarak kullanabilmektedirler (Raymond ve Cuncliffe, 2000).

Şekil 58. İş kültüründeki organizasyon değişimi

Kaynak: Raymond ve Cuncliffe (2000)

Gelişen teknoloji, ekonomik çevrelerin küreselleşmesi, sosyo-kültürel değişimler gibi dinamikler, ofis mekanlarının kullanım sıklığının geçmişe göre azalmasına sebep olmuştur. Günümüzde sosyal olanakları artıran ve çalışan motivasyonunu esas alan ofis mekanları tasarlanırsa da bilişim teknolojilerinin gelişmesiyle bilginin kolayca transferinin iş hayatına girmesi; kısa süreli ve değişken çalışma ortamları ihtiyacını ortaya çıkarmıştır. Bu gereksinim, farklı coğrafyalarda, merkezi konumlarda, sanal çalışma düzenine uyumlu ve belirli zaman dilimleri için kullanılabilir ofislerle karşılanır olmaya başlamıştır.

4.1.1. Teknolojik Değişimler

Teknoloji, yüzyıllardır insanoğlunun hayatında önemli rol almakta; yapıları, sosyal yaşamı, kişiler arası iletişimi etkilediği gibi ofis mekanlarının biçimlenmesinde de önemli bir etkiye sahiptir. Bilimsel gelişmelerin sonuçları ile değişim gösteren her yeni teknoloji ürünü insan hayatına faydalı bir yaklaşım getirmektedir.

19. yüzyılda endüstri ve haberleşme alanında büyük teknolojik gelişmeler kaydedilmiştir. Telgrafın, daktilonun, telefonun icadı ve bürolara girmesi iş yaşamındaki gelişmelerin başlangıcı olmuştur. Haberleşme ve iletişim kaynaklarının artmasıyla ticaret, endüstri, ekonomi alanında büyük ilerlemeler kaydedilmiştir. Daha sonraları 1970’lerde bilgisayar teknolojisinde görülen büyük yenilik ve gelişmeler,

günlük hayatımızın en büyük iletişim ve bilgi kaynağı olan kişisel bilgisayar (PC) teknolojisinin, internet dünyasının, cep bilgisayarların (palm), mobil iletişim araçlarının (cep telefonları) temelini teşkil etmiştir. Önceki dönemlerde ancak bir odaya sığabilen bilgisayarların, 1980'lerde küçülmesi, mobil olması ve de ucuzlamasıyla, hızlı bir gelişim dönemine girilmiştir. 1990'ların başında Motorola firması için 100 üst düzey şirket yöneticisine yapılan anketin sonucunda, %80'i PC ve cep telefonu, %50'den fazlası modem bağlantısı veya internet kullanmaktadır. Bununla birlikte halk arasında yapılan daha geniş çaplı bir anket, katılanların hemen hemen yarısının yeni teknolojilerin gerisinde kalmaktan korktuklarını göstermiştir. 1980'lerden sonra işyerlerinde PC kullanımına hızlı geçişin nedeni, performansın artmasını sağlamaktır. Planlamacılar, tasarımcılar ve işletmeciler çalışma hayatının yeni bir paradigması ile karşı karşıya kalmışlardır. 'Hizmet' ve 'Bilgi' sektörlerinin birbirinin yerini alması, ihtiyaçların, beklentilerin yeniden gözden geçirilmesini gerektirmektedir. Hizmet sektörü data organizasyonu ve ürünlerle ilgilenirken, bilgi sektörünün asıl önem verdiği konu bilgiyi, dünya çapında enformasyon ve iletişim ağı ile yaymaktır. Web dünyasının sunduğu olanaklar, çok düşük bir ücretle dünya ölçeğinde grup çalışmalarına imkân sağlamıştır. Günümüzün birçok organizasyonunda, merkezi bir hiyerarşi yerine zaman ve mekân tanımayan iletişim ağı ve network ile çalışılmaktadır (Doğan, 2008).

Sanayileşme sonrası bilişim çağına girilmesi ile mekanik üretim, artık küçülen bilgisayarlarla donatılmış akıllı makinelerle yapılmaya başlanmıştır. Bu sistem, üretim sektörlerinde fiziksel olarak çalışan insanların sayısını azaltmıştır. Yapay beyinlerle çalışan üretim mekanizmalarının işletim ve yönetimi bilgi işçileri ile yürütülmeye başlanmıştır. Benzeri büyük ve küçük teknolojik gelişmeler, işletmelerin dünya çapında iş yapmalarını olanaklı hale getirmiştir. Çalışanlar, bilgiyi taşınabilir araçlarla ve sanal veri ağıyla (network) hem ofis mekanları içinde hem de ofis dışında işleyerek taşıyabilmektedirler. Bu evrak depolanma işlemlerinden, postalamaya, işlerin organize edilmesinden, yönetimine kadar hemen her birimde bu ağın kullanılabilir olması ve zamanın daha çok iş için kullanılabilmesi anlamına gelmektedir.

Ofis mekanları, hem yapı teknolojisinin gelişmesi ile standart aks ve kalıplaşmış imalatlardan kurtulmuş hem de bilişim teknolojileri ile yeniden biçimlenmiş, özgür ve fonksiyonel çalışma alanlarına kavuşmuştur (Varlı, 2004).

Teknolojinin gelişimi ile sanal ağ üzerinden bilgiler paylaşılabilmekte dolayısıyla bilgi, her kullanıcının ulaşabileceği bir konumda bulunabilmektedir. Bu gelişmeler ofis dışı kullanım yöntemi olan **sanal ofis** kullanımının da gündeme gelmesine sebep olmuştur.

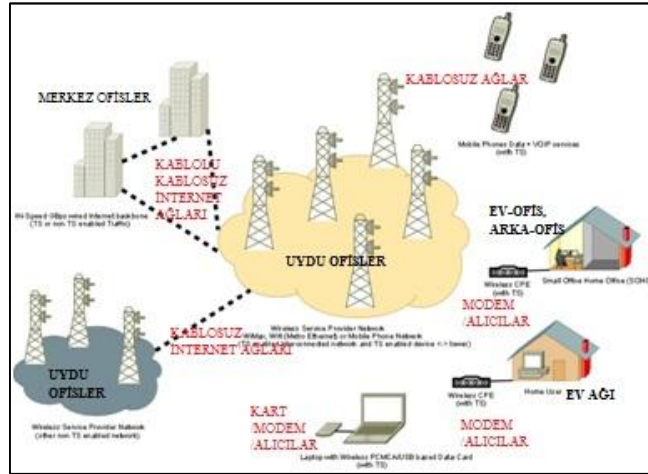
Sanal ofis, iş görüşmelerinin özel düzenlenmiş yazılım sistemleri ile; randevularından, görüşme kayıtlarına, dosyalama işlemlerinden, hatırlatma işlemlerine ve bir ofisin kağıtsız evrak işlemlerinin hemen hemen hepsine hakim olabilecek sisteme denilmektedir. Sanal ofisler; *uydu-ofis*, *ev-ofis*, *arka-ofis*, isimleriyle bilinen sanal ağlar ile yapılan işleri kapsayan genel bir isim olarak kullanılmaktadır (Çete, 2004). Kiralık hizmet ofisleri, ayrıca sanal ofis kullanıcılarına da çeşitli toplantı ve organizasyon mekanları ile (alan kullanımında) hizmet vermektedir.

"**Uydu-Ofis** (Satellite Office) kavramını ilk telaffuz edenler 1960'lı yıllarda (kişisel bilgisayarların kullanımının söz konusu olmadığı dönemlerde) James Martin ve R.D. Norman'dır. *'İlerideki yıllarda şirketlerin bürolara ihtiyaç duymayacağı'* fikri, 60'lı yıllarda sadece teori aşamasında iken, 70'li yılların sonlarına doğru, bu teorinin dayanakları iletişim teknolojilerindeki gelişmeler sonucu yerini bulmaya başlamıştır. Melvin Webber; bilişim teknolojileri sayesinde, tarihte ilk defa, çalışma hayatı ve tüm diğer sosyal aktivitelerden kopmadan, bir dağın tepesinde yaşayabilmenin imkanı hale gelebildiğini savunmaktadır" (Çete, 2004).

Günümüz ofislerinde, geçmişte belirtilen sanallaşma hareketleri gerçekleşmiş ve teknolojinin gelişimi ile uzaktan (uydu-ofis kullanarak) çalışma ve iş yürütme eylemleri yapılabilmektedir. İnternet evlere, ofislere veya istenen her yere kablolu ve kablosuz ağlar ile ulaşmaktadır. Modem ve çeşitli alıcılarla (kart, sim hatlar vb.), ağ bağdaştırıcıları aracılığıyla evlerdeki bilgisayarlar, taşınabilir bilgisayarlar ve telefon gibi akıllı teknoloji cihazlarla istenilen veri iletimi ve işlemleri sağlanmaktadır (Şekil 59) (Zelinsky, 2002).

Günümüzde yeni yeni gelişmekte olan enerji ve maliyet tasarrufları, hızla gelişen elektronik teknolojisi, sayıları hızla artan eğitilmiş iş gücü gibi konular da tasarımlarda etkili faktörler olmaya başlamışlardır. Gelişen teknolojilerle yapay aydınlatma ve iklimlendirmelerdeki gelişmeler, ofislerde yeni tasarımların yolunu açmıştır. Böylece ofis yapılarında konforlu, sağlıklı fonksiyonel ve verimli derin çalışma alanları yapılması gündeme gelmiş, servis alanlarının merkez dışında

tasarlanması mümkün olmuştur. Bu gelişen teknolojiler çalışanları, devamlı tekrarlanan basit işlerin yarattığı zaman kaybindan ve merkezi sistemli ofis anlayışının zorlayıcı etkisinden, baskısından kurtarmakta, ofislerde verimliliği arttırmaktadır (Aluçlu, 2000).

Şekil 59. Uydu ofis (satellite office) şematik gösterimi.

Kaynak: http://trafficsqueezer.org/d_usecases.php?lang=tu (Erişim Tarihi: 07.03.2011)

Ofis mekânlarında, teknolojik değişimlerin en önemli etkisi mekan örgütlenmesinde olmuştur. Önceleri cihazların gelişimleriyle biçimlenen ofis donanımlarına bağlı birimler; zamanla yerini sayıca çoğalmış bireysel makinelerin kullanıldığı ve kablo ağlarıyla çalışanların birbirleriyle çalışmalarını paylaştıkları sanal ortamlara ve günümüzde ise kablosuz paylaşım olanağı sağlayan mekansal sınır sorunu taşımayan çalışma sistemlerine bırakmıştır.

İç mekanda teknolojinin kablosuz iletişime olanak vermesiyle bilgi aktarımları kolaylaşmış sabit masalarda çalışma zorunluluğu kalmamıştır. Çalışanlar dizüstü bilgisayarları, cep bilgisayarları ya da telefonları sayesinde internet ağının bulunduğu her ortamda bilgi aktarımı yapabilmekte ve işlerini yürütebilmektedir. Teknolojinin iç mekana olan katkısı ile bir çok akıllı sistemin de ortaya çıkmasıyla birlikte, ortak sosyal alanların oluşturulmasına bu alanlarda iş dışında da paylaşımların bulunabileceği aktivitelerin yapılmasına olanak sağlanmıştır. Böylelikle iş yeri, negatif iş psikolojileri ve çalışanlar üzerinde kötü etki yaratan baskıcı ortamlardan uzaklaşmakta ve aksine çalışma saatlerini uzatmaya yönelik vakit geçirilebilecek şekilde düzenlenen yaratıcı mekânlara dönüşmektedir (Zelinsky, 2002).

Teknolojik değişimler, genel olarak işin yürütülmesini ve yönetilmesini doğrudan etkilemiştir. Çalışanları ve yöneticileri, işin yapıldığı mekanlardan

uzaklaştırabilen bu gelişmeler, çalışanların yüz yüze ve resmi iletişim ortamlarını büyük maliyetlere sebep olan şirket ofisleri yerine kısa süreli kullanılabilen kiralanabilir hizmet ofislerinde yönlendirmiştir (www.arkitera.com/etiket/index/detay/Ofis/).

4.1.2. Global Ekonomik Değişimler

Dünyada ticaret ve sermaye hareketleri ile bilim ve teknoloji alanındaki gelişmeler ulusal devletlerin sınırlarını aşan boyutlara ulaşmış ve transnasyonal bir boyut kazanmaya başlamıştır. Globalleşme ya da küreselleşme olarak adlandırılan bu olgu ülkelerarasındaki ilişkilerin ve işbirliğinin düzeyini ve boyutlarını tamamen değiştirmiştir (Soyak, 2009).

Devlet müdahalesi olmaksızın ekonomik kararların alınması ve yürütülmesi, *ekonomide serbestleşmeyi (liberalleşme)* meydana getirmiştir. Bu şekilde dünya piyasalarında gündeme getirilen rekabet, serbest piyasa ekonomisi, ekonomik eşitlik karşılığı ve özgür ticaret anlayışı ile iş hayatı hareketli ve rekabet gücü yoğun bir ortama dönüşmektedir (Aktan, 1999).

Dünyadaki globalleşme, bölgeselleşme, serbestleşme, özelleştirme, gönüllüleştirme, zenginleşme ve yoksullaşma dinamikleri hızla değişim göstererek ekonomiyi doğrudan etkilemektedir (Aktan, 1999). Dünyaya açılan iş çevreleri, pazarda yer almaya çalışan firmaların kendilerini kurumsal kimlikleriyle ve piyasada yer aldıkları yüzleri olan reklam ve pazarlama birimlerini geliştirmelerine neden olmuştur. Interbrand'ın her yıl seçtiği en değerli 100 markadan ilk 10'a giren Google (<http://www.interbrand.com/>) gibi küresel markaların hem kurumsal kimliklerinde hem de ofis iç mekanlarında benzer bakış açılarını görmek (Bkz. 3.3 *Günümüz Ofislerinin İç Mekan Kurgusu*) mümkündür.

Pazar gücünü artırmak isteyen şirketler, dünyanın bir çok ekonomi merkezinde var olmak istemektedir. Bunun için bir çok gelişmiş ve gelişmekte olan ülke merkezlerinde yeni bir şube açmak durumundadırlar. Her yeni şube ya da iş merkezi, şirketlere yeni ön maliyetler ve sabit giderler oluşturmaktadır. Personel giderlerinin de bunlara eklenmesi, şirket yönetimlerine ve girişimcilere yeni bir arayış getirmektedir. Personel ve danışmanlık hizmetleri ile birlikte sunulan geçici hizmet ofisi mekanları bu arayışlara çözüm olmaktadır (www.arkitera.com/etiket/index/detay/Ofis/).

4.1.3. Siyasal Değişimler

Siyasal alanda yaşanan en önemli değişimin *demokratikleşme* ve *sivilleşme* olduğunu söylemek mümkündür. Bunun yanı sıra *yerelleştirme*, *şeffaflaşma* gibi değişim dinamiklerinin de giderek önem kazandığı ve bu alandaki çabaların giderek arttığı görülmektedir (Aktan, 1999).

Tüm dünyada, yönetimde açıklığın ön plana çıkması; yönetimlerin, sivil örgütlerce izlenebilmesi (şeffaflaşma) hareketi ve yetkilerin daha küçük organlara dağıtılması ile *yerelleştirme* hareketi giderek önem kazanmaktadır (Aktan, 1999). Bu siyasi gelişmeler süreç içerisinde ekonomik değişimlerle birlikte şirket yönetimlerini ve ofis mekanlardaki organizasyonları doğrudan etkilemektedir.

Çalışanlar, demokratikleşme içinde devlet ve iş politikalarında olduğu gibi ofis iç mekanları da, daha iletişimli ve demokratik çalışma ortamları beklemektedir. Günümüz ofis mekanları, erkeklerin olduğu kadar kadınların ve engelli insanların kullanabileceği şekilde de biçimlendirilmelidirler (Kara, 2011). Özellikle günümüzde tercih edilen kullanıcı değişebilen ofislerin, her bireye hizmet verebilmesi evrensel bir tasarımın gerekliliğini bu anlamda vurgulamaktadır.

4.1.4. Sosyo-Kültürel Değişimler

Dünyadaki siyasi, ekonomik ve teknolojik gelişmeler ve etkileşimler, insanların yaşayış biçimlerini dünya görüşlerini hızla değiştirmektedir. Sosyo-kültürel değişim diyebileceğimiz bu dinamikler; bireysel konulardan, kamusal konulara kadar geniş bir aralığı etkilerken; çalışma hayatına da çeşitli bakış açıları getirmekte ve geleneksel bakış açılarını modernize ederek; bu gelişmeler ışığında biçimlendirmektedir.

Zaman içinde dünyayı etkileyen bir çok dinamiğin, çalışanları sanal ortamlarda iş yapabilir hale getirmesi, ofis mekanlarının kullanım amaçlarının ve biçimlerinin değişime uğramasına sebep olmuştur. Her ne kadar sanal ağların kullanımı yaygınlaşsa da; iletişime dayanan işler ve görüşmeler için programlanmış mekanlara ihtiyaç duyulmaktadır. Şirketler genel merkezlerini bu ihtiyaca yönelik tasarlasa da işlerin bir çoğu merkez ofislerin uzağında yürütülmektedir. Ayrıca, günden güne artan rekabet ve girişimci sayıları çalışanların, ofis kullanımlarının sürekli değişen adreslerde olmasına neden olmuştur. Mevcut firmaların bu şekilde farklı coğrafyalarda iş yapma isteği, donatılmış kiralık ofis kullanımlarını gündeme getirmektedir.

4.2. Bölüm Sonucu

Henüz 1970 yıllarından 80'li yıllara geçerken günümüz iş kültürünü oluşturmaya başlayan temel değişimler; teknolojik, ekonomik, siyasi ve sosyo-kültürel etkileşimlerdir. Bu etkileşimler, ofis gelişiminin tarihsel sürecinde verimli çalışma alanı araştırmalarına sebep olmuştur.

Ulaşımda başlayan teknolojik gelişmeler sonrasında iş yaşamının evlerden, kiliselerden uzaklaşması ile banka yapıları ve bağımsız ofis binaları oluşmuştur.19. Yüzyılda bunu izleyen diğer endüstri ve haberleşme alanındaki gelişmeler; telgraf, daktilo ve telefonun icadı ile zaman içinde; kişisel bilgisayarların, internet dünyasının, taşınabilir iletişim cihazlarının günlük yaşama ve iş ortamlarına girmesini sağlamıştır. Bu durum iş hayatında bilgi iletişimi dönemini başlatmıştır.

Bilginin, sanal veri ağları üzerinden dünya ülkeleri arasında ulaştırılabilme kolaylığı ile rekabet, serbest piyasa ekonomisi, ekonomik eşitlik karşıtlığı ve özgür ticaret anlayışı kavramları iş hayatına girmiştir. Bu durum, işleri dünya çapında, hareketli ve rekabet gücü yoğun bir ortama dönüştürmüştür.

Dünya pazarlarında yer alan ülkeler, yürüttükleri siyasi politikalarla büyüyüp-küçülmektedirler. İş hayatında globalleşme, siyaset, ekonomi ve iş kültürü arasında etkileşimli bir döngüye sebep olmuştur. Siyasi platformda yaşanan; demokratikleşme, sivilleşme, yerelleşme ve şeffaflaşma gibi süreçler, iş dünyasını hem yönetim sistemlerinde hem de ofis mekanlarında doğrudan etkilemiştir. Bu etkileşim sonucu, günümüz ofisleri, hiyerarşik düzeni azaltan; daha demokratik, işi yürütebilecek vasıfta her tür insanın (kadın, erkek, engelli vb.) kullanabileceği şekilde biçimlendirilmektedirler.

İş kültüründe yaşanan teknolojik, ekonomik ve siyasi gelişmeler ile bunlar arasındaki etkileşimler; insanların dünya görüşlerini, yaşama biçimlerini, çeşitli sebeplerle olumlu ve olumsuz etkilemiştir. Küreselleşmenin etkisiyle toplumlar bilgi yönünden gelişmeye ve zenginleşmeye çalışmaktadır. Buna karşın, nüfuslaşma ve rekabet ortamı kişilerin bireyselleşmelerine; işsizlik ve yoksulluk gibi sorunlar yaşamalarına sebep olmuştur. Yaşanan bu sosyo-kültürel etkileşim ile günümüz ofislerinde, sosyal olumsuzlukları ortadan kaldıracak daha iletişimli, iş dışında yaşanabilecek sosyal etkinliklere olanak tanıyan iç mekanlar tasarlanmaktadır.

Günümüz esnek, şeffaf, sosyal biçimde tasarlanmış ofis mekanlarına sahip kuruluşlar, gelişen teknoloji, ekonomik, siyasal, sosyo-kültürel değişimler etkisiyle farklı coğrafyalarda ve farklı fonksiyonlara sahip ofis mekanlarına gereksinim duymuşlardır. Ayrıca, günden güne artan rekabet ve girişimci sayıları, çalışanların, ofis kullanımlarının kısa süreli; sürekli değişen adreslerde olmasına neden olmuştur. Günümüzde çalışma ortamlarında tespit edilen bu ihtiyaçlar ile yeni ofis kullanım yöntemlerinin doğmasına ortam oluşturmaktadır. Bunlardan biri de belirli süreler için kiralanarak kullanılan hazır ofislerin oluşumudur.

BÖLÜM V

HAZIR OFİS KAVRAMI, İÇ MEKAN FONKSİYONLARI VE HAZIR OFİS ÖRNEKLERİ

5.1. Hazır Ofis Kavramı

Günümüz iş ortamında çalışanların; görüşme, masa başında çalışma, ekip çalışmaları yapma, toplantılar, seminerler gibi belirli tarihli işleri için kiraladıkları çalışma ortamlarına "**hazır ofis**" denmektedir. Kavramsal olarak hazır ofis, ofis kullanıcıları için düzenlenmiş; donatılmış ofis iç mekanları yanı sıra sunulan hizmetleri de ifade etmektedir. Bir başka deyişle kısa ya da uzun süreli *kiralanan*, mobilyası, ofis içi hizmetleri, on-line işlemler ve -bazen- personelleri ile çalışma olanaklarını gereksinimlere göre paketler halinde sunan işletmelere, Türk diline geçmiş haliyle **hazır ofis** denmektedir. İş dünyası ve sanal iş ortamları literatüründe işletmeler, bu sistemle işletilen ofis mekanlarını "**Hazır Ofis (Ready Office Space/ Ready Office)**", "**Donatılmış Ofis (Fitted Office)**", "**Kullanıma Hazır Ofis (Ready-to-use Office)**" olarak adlandırmaktadırlar.

Hazır ofisler, adından da anlaşılacağı gibi kullanıcıların farklı gereksinimlerine göre mekan ya da ofis içi hizmet alabilecekleri, farklı kullanıcıların önceden belirlenmiş süreler içinde kiralayabildikleri kullanıma hazır mekânlardır. Hazır ofis sistemlerinde mekanlarla birlikte, iş için gerekli olan ofis içi servis hizmetleri de kiralanmaktadır. Bunlar: sanal ofis sistemleri, paylaşımlı masa kullanımı, toplantı, konferans, seminer odası, bireysel çalışma odaları, yönetici odaları, kafeterya ve oda servis hizmetleri, mekân temizlik hizmetleri, dokümantasyon, sekreteryaya, kurye ve çeşitli danışmanlık hizmetlerinden oluşmaktadır. Bu hizmetler, hazır ofisi işletenler tarafından değişik paketler (gruplandırılmış hizmetler) şeklinde kullanıcılara süreli olarak sunulmaktadır. Bu paketler, hazır ofis işletmeleri tarafından çeşitlendirilebilmektedir. Hizmet gruplarını bu şekilde paketlemenin genel mantığı, ofislerin ve hizmet personellerinin kullanıcılara tayin edileceği sürenin belirli bedellerle ve gereksinimlere göre sunulmasıdır.

Tablo 2

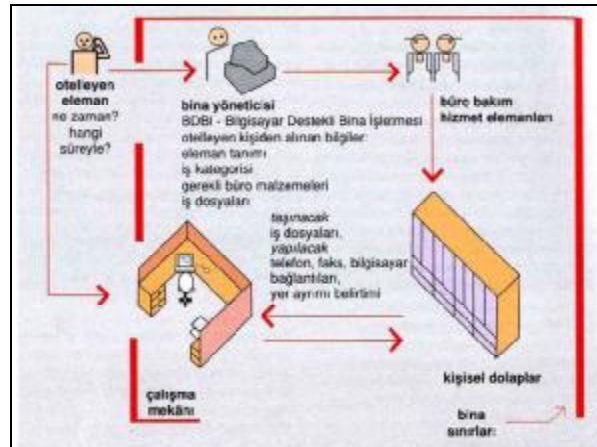
New York 'ta (ABD) Select Office Suites Hazır Ofis Hizmet Paketi İçeriği Örneği

ESAS PAKET	169.00\$ + KDV/ AY
Vergi levhası asılabilecek iş adresi	
Posta servisi	
Ayda 1 saat ücretsiz olarak toplantı odasını kullanabilme imkanı. Bu süre içinde sınırsız çay kahve servisi hizmeti verilir.	
BRONZ PAKET	199.00\$ +KDV /AY
Şirket ismine 1 adet telefon numarası tahsis edilir. Bu numaranın aranması durumunda şirket ismi ile cevaplanır.	

Kaynak: www.selectofficesuites.com (Erişim Tarihi: 12.04.2010)

Hazır ofisler, “*otelleme*” ve “*hot-desking*” sistemlerini bir arada veya ayrı ayrı sunan ofis mekanlarından oluşmaktadır. '*Otelleme*', bir çalışma mekanının süreli olarak kiralanmasıdır. '*Hot-desking*' ise Türkçe ifadeyle paylaşımlı masa kullanımı olup, otellemeye göre daha kısa süreli kullanımlara olanak sağlayan, yalnızca teknolojik donanımların sağlandığı masalı / masasız çalışma ortamı kullanımını ifade etmektedir (Duffy, 1997) (Raymond ve Cuncliffe, 2000).

1980' lerin sonunda ortaya çıkan otelleme terimi, bir otel odası rezervasyonu ile benzer bir deneyimi tanımlar; ileride ayrılan bir zamanda, bir çalışma mekânı rezervasyonu için çalışan talepte bulunur. Çalışma mekânına gelindiğinde, her çalışan için bu çalışma mekânında geçici bir dönem için kişiselleştirilebilen bir çalışma alanı (masa ve dolap sistemi) ve kilitli dolaplar tahsis edilmektedir. Bu hizmete **otelleme** (hotelling) denilmektedir. Bu şekilde çalışmaya '*istasyon çalışma düzeni*' de denilmektedir (Paul ve Ashcroft, 2005).

Şekil 60. Otellemenin şematik gösterimi

Kaynak: Erdener (1996)

Bugünün küresel ekonomisinde yer almak isteyen şirketler, hem operasyonel giderlerini azaltmak hem de çalışanlarının verimliliğini ve üretkenliğini arttırmak için yeni yollar aramaktadırlar. Hızla artan rekabet ortamı bütün üretim faaliyetlerinde performansın artırılması ile maliyetlerin azaltılmaya çalışılması şeklinde ön plana çıkmıştır. Bunun sonucunda şirketler de insan, teknoloji ve mekan kaynaklarını daha akılcı kullanmak durumunda kalmışlardır. Çalışma mekanı düzenlemelerinde geleneksel çizgileri tekrarlamak yerine, değişen iş ve çalışma hayatı şartlarına göre önceliğin belirlenmesi gerekliliği şirketlerin ele almakta olduğu önemli konulardan birisidir. Öncelikle, bina kullanımı ve tasarımındaki gelişmeler maliyetlerin azaltılmasına yöneliktir (Worthington, 1998). Hazır ofis sistemleri, kullanıcılarına sunduğu paket hizmetlerle, onların ofis gider değerlerini düşürmektedir. Sunduğu resmi işletme adresi sağlama hizmetiyle ise kurulum maliyetini ortadan kaldırmaktadır (Tablo 3). Bu nedenle de günümüzün ve geleceğin tercihi olan ofis sistemi olarak görülmektedir.

Tablo 3

Hazır Ofisle Normal Ofis Kullanımı Aylık Maliyet Karşılaştırması

GENEL GİDERLER	NORMAL OFİS MALİYETİ	2/3 KİŞİLİK HAZIR OFİS MALİYETİ
Emlakçı Komisyonu	1.600 TL	0 TL
Mobilya Kurulumu	2.500 TL	0 TL
Bağımsız Klima & LCD TV	1200 TL	0 TL
Faks & Yazıcı & Modem & Telefon Aletleri	800 TL	0 TL
Elektronik Güvenlik Kurulum Bedeli	150 TL	0 TL
Genel Bakım & Boya	400 TL	0 TL
Telefon & İnternet & Elektrik Altyapısı vb.	500 TL	0 TL
TOPLAM KURULUM MASRAFI	7.150 TL	0 TL
KİRA BEDELİ	1.600 TL	1.600 TL
Stopaj	400 TL	0 TL
Su Faturası	50 TL	0 TL
Elektrik Faturası	100 TL	0 TL
Doğalgaz Faturası	150 TL	0 TL
İnternet Faturası	50 TL	0 TL
Kablolu TV Faturası	20 TL	0 TL
Bina Aidatı	100 TL	0 TL
Temizlik Giderleri	150 TL	0 TL
Çay & Kahve Giderleri	150 TL	0 TL
Elektronik Güvenlik Aidatı ve Sigorta Giderleri	200 TL	0 TL
Sekreter Ücreti	1.300 TL	0 TL
TOPLAM AYLIK SABİT GİDER	4.270 TL	1.600 TL+KDV
GENEL TOPLAM (1. Ay Sonunda)	11.420 TL	1.600 TL+KDV

Kaynak: <http://www.haziroffis.com/istanbul-hazir-ofis.html> (Erişim Tarihi: 12.04.2010)

Farklı kullanıcılar tarafından kullanılan otelleme ofisleri kendi satış-maliyet dengelerinden kar elde eden işletmeler haline gelmektedir. Bu nedenle 90'lı yıllarda yaygın kullanımı olan otelleme işletmeleri, günümüzde *hazır ofis* adı altında sayısı artarak çoğalan çalışma alanları olmaktadır.

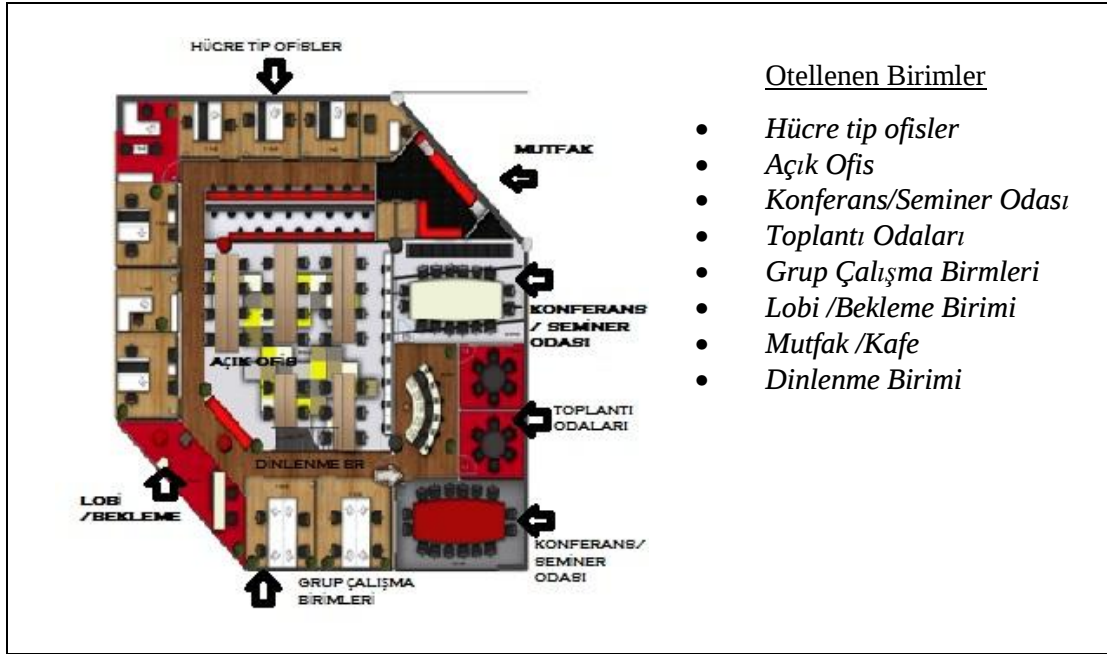
Otellemedeki ofis iç mekanları, süreklilik arz eden psiko-sosyal gereksinimleri (aidiyet hissi v.b.) gerçekleştirmeyi amaçlamazlar. Geçici süreler için kişilere atanan ve o süre için gereksinimlere uygun olarak donatılmış mekanlar, hazır ofislerin otelleme hizmetiyle sunulmaktadır. Hazır ofislerdeki otelleme hizmetinin gerçekleşeceği iç mekanların kurgusu, hazır ofis kullanıcılarının genel gereksinimlerine hizmet verebilecek nitelikte olmalıdır.

Tarihsel süreçte tespit edilmiş olan, iletişim odaklı mekan araştırmalarında açık ofis ile karma ofis mekanları oluşumu 20. yüzyıla kadar aktif kullanılmıştır. 21. yüzyılda da karma ofisler çoğunlukla kullanılır olmasına rağmen, iç mekan biçimlenişinde globalleşen iş dünyasının farklı coğrafyalarda çalışmaya sebep olması ile ofislerde kişilere atanmamış "özgür çalışma mekanları" yaklaşımı ortaya çıkmıştır. Bu durum ve iş kültüründeki bu değişimler, çalışanların; farklı coğrafyalarda kısa süreli ofis kullanım ihtiyaçlarını doğurmuştur. Bu ihtiyaçlar, hazır ofislerdeki hot-desking ve otelleme hizmetiyle karşılanmaya başlanmıştır.

Hazır ofislerde, otelleme hizmeti, telefonla rezervasyon yöntemiyle, internetten kiralama işlemi yaparak gerçekleştirilmektedir. Bu işlemlerin yapılabilmesi için, kullanıcıların ihtiyaçlarını belirlemesi veya kendilerine uygun olan hazır ofis paketlerinden birini tercih etmeleri ve ödeme ile bu işlemleri onaylamaları gerekmektedir. Bu işlem ile hazır ofislerde otellemeyle kiralayabilecekleri mekanlar, hücre tip (tek kişilik ve iki kişilik oda şeklinde) ofisler, açık ofisler, grup ofisleri (çok kişilik çalışma birimleri), toplantı odaları, konferans ve seminer salonları ve ortak kullanım (bekleme alanları, dinlenme birimleri, yeme-içme birimleri, dokümantasyon birimleri) alanlarından oluşmaktadır. (Şekil 61).

Otellemede kullanıcının ihtiyaç duyduğu gereksinimler (özel dosyaları, gereçleri vb.) şirket tarafından çalışanın sabit dolabından (kilitli kişilere atanmış/ kiralanmış dolaplar) alınarak çalışma mekanına götürülmekte çalışma sonrasında da aynı şekilde kaldırılarak çalışma mekanı bir başka kullanıcı için hazırlanmaktadır. Bu servis hizmeti

otellerdeki "bireysel hizmet görevlisi" (concierge) benzeri bir görevli tarafından yapılmaktadır.

Şekil 61. Hazır ofislerde otellenen birimler ve yerleşim planı örneği

Kaynak: <http://www.eofis.com.tr/hazir-ofis/> (Erişim Tarihi: 30.05.2012)

Otelleme hizmeti, günümüz koşullarında ofis içi kullanımlarda kullanıcılara kesin sınırlar getirmemektedir. Örneğin tek kişilik bir çalışma odası kiralayan kullanıcı istediği anda odasından çıkıp, ortak alan olan dinlenme biriminde çalışmasına devam edebilmektedir. Bu durum, otelleme bünyesinde (sanal) bir ofis kullanımıdır. Aynı zamanda kullanıcı, ofis içinde herhangi bir yerde bulunan donatılmış bilgisayarlı bir masada da çalışabilmektedir. Bu çalışma yöntemi, otelleme içinde paylaşımlı masa olarak da ifade edilen "*hot-desking*" kullanımıdır.

Hazır ofislerde, otellemeye göre kısa süreli çalışma alanı olarak paylaşımlı masa kullanımları olan hot-desking kullanılmaktadır. 1990'lı yılların başında uygulanmaya başlanan hot-desking, çalışanların ihtiyaçlarına göre donatılmış masaların, farklı zamanlarda farklı kullanıcılara tahsis edilmesi yöntemidir. 1995'te New York Pesce Ltd.'in tasarladığı sistemde; **hot-desking** hizmetini, çalışanların atanmamış (kişiselleştirilmemiş) çalışma mekanlarını, çalışanların dosyalarını, bilgisayarları ve telefonları merkezi bir tezgahta topladıkları ve sonra onların arzu ettikleri yerde çalışmayı seçtikleri yer olarak tanımlamıştır (Paul ve Ashcroft, 2005). Ancak, dizüstü bilgisayar ve kablosuz ağ kullanımı bu ifadenin içeriğinde değişimler yaşanmasına

sebeptir. Teknolojinin kablosuz veri iletimine olanak vermesi ile ofis içerisinde kablosuz ağı bulunan her mekanda hot-desking yapılabilmektedir. Bu şekilde kullanım için çeşitli mobilyalar esnek biçimde kullanılabilir.

Şekil 62. Hazır ofislerde masasız hot-desking kullanımı

Kaynak: <http://www.eofis.com.tr/galeri/default.aspx?URUNNO='DA'> (Erişim tarihi: 30.05.2012)

Raymond ve Cuncliffe (2000), **Hot-desking**'i, bir masanın alternatifli işler ve kişiler arasında dönüşümlü paylaşımı olarak tanımlar. Hot-desking, dışarıda çalışan sayısı çok olan şirketler için ofis içi alan kullanımında verimli bir çözüm olarak görülmektedir. İncelenen günümüz hazır ofis örnekleri, otelleme ve hot-desking yaklaşımlarını sistem bütünü olarak birlikte hizmet vermektedir.

Şekil 63. Hazır ofis içindeki hot-desking görüntüsü

Kaynak: <http://www.eofis.com.tr/galeri/default.aspx?URUNNO='DS'> (Erişim tarihi: 30.05.2012)

Günümüz çalışma koşullarında hot-desking hizmetini hazır ofis mekanları dışında da almak mümkündür. Bunun en belirgin örnekleri otellerde mevcuttur. Konaklayanların belirli süreler için çalışabilecekleri özelleştirilmiş alanlar da hot-desking kullanımına örnek gösterilebilir (Şekil 64).

Şekil 64. Hilton ParkSA hot-desk görüntüsü

Kaynak: <http://hiltonparksa.com.tr/> (Erişim tarihi: 30.05.2012)

5.2. Hazır Ofis İç Mekan Birimleri ve Fonksiyonları

Hazır ofisler kullanıcılara, otelleme ve hot-desking hizmetlerini, farklı gereksinimlere göre düzenlenmiş ve donatılmış mekanlar ile sunmaktadır. Tez kapsamında bu mekanlar hizmet birimleri ile çalışma birimleri olarak iki ana başlık çerçevesinde incelenmektedir.

5.2.1. Hazır Ofis Hizmet Birimleri ve Fonksiyonları

Hizmet birimleri, hazır ofis kullanıcılarının ortak olarak kullanabilecekleri genel kullanım alanlarından oluşmaktadır. Bunlar;

- **Giriş Alanları ve Servis Hacimleri**
 - Danışma ve Lobi,
 - Sanal ve Profesyonel Sekreteryası,
 - Merdivenler, Asansörler, Koridorlar
- **Ortak Kullanım Alanları**
 - Toplantı ve Konferans Salonları,
 - Dokümantasyon Odaları,
 - Mola Mekanları,
 - Islak Hacimlerdir.

Hazır ofislerin giriş alanları, mekan organizasyonuna bağlı olarak 2 ayrı hacimden oluşabilmektedir. Birincisi; farklı fonksiyondaki mekânlara bağlanan genel

bir giriş holüne sahip yüksek ve çok katlı plazalarda mevcut olan bina giriş alanlarıdır. Diğerleri ise hazır ofis mekânlarına girişin doğrudan sağlandığı karşılamalı iç mekânlardır. Bahsedilen durum tek katlı hazır ofis binalarında mevcut değildir. Çünkü bu şekilde hizmet veren hazır ofislerde ilk giriş alanı bir lobi olarak, karşılama hizmetini sunmaktadır.

Hazır ofisin kimliğini ve fonksiyonlarını gösterebildiği ilk karşılama mekânı olan **giriş alanlarının** mekan organizasyonu kimlik oluşturma, karşılama, yönlendirme ve bekleme mekanı olması açısından önem taşımaktadır.

Danışma birimleri, genellikle ilk giriş alanından sonraki ikincil karşılama mekanıdır. Hazır ofislerin girişten sonra yer alan danışma mekanları, firmanın kurumsallığını ifade etmesi açısından önem taşımaktadır.

İyi bir danışma hizmeti sunabilmek için; iyi organize edilmiş bir konum belirlenmelidir. İç mekâna girenlerin rahatlıkla algılanabileceği bu alanlarda hem güvenlik hem de danışmanlık servisi sunulabilmelidir. Çok katlı yapılarda genellikle güvenlik birimleri, bina ana girişinde konumlandırılmaktadır. Güvenlik kontrolleri için resepsiyon hizmeti verilen masalarda ayrı bölgelerin görüntü kayıtlarının da tutulduğu monitörler de yer almaktadır. Danışma masaları tasarımında dikkat edilecek bir diğer konu ise yürüme engellilerin erişimidir. Banko tasarımları hazırlanırken standardize edilmiş bir takım ölçülere uyulması, engelsiz hazır ofis ortamı oluşturmada temel olacaktır.

Lobi alanları ofis giriş alanlarının çoğunlukla buluşma, bekleme ve oturma bölümleridir. Giriş alanı, danışma birimi ile genellikle ilişkilendirilen bu birim en az danışma birimleri kadar, hazır ofislerin kimliğini aktardığı mekanlar olarak tasarlanmaktadır. Bu mekanların tasarımı, gelen kişilerin ve kullanıcıların hazır ofisler ve kullanıcıları olan firmalar/kişiler hakkında ilk gözlemi yaptığı mekân olması nedeniyle önem taşımaktadır.

Genellikle hazır ofisin isminin bulunduğu ve bazen de bu ismin altında kiralayanların firma ya da özel isimlerinin bulunduğu bir gösterge, giriş mekanında yer alabilmektedir. Böylece kiralanan mekan kodları ile bir giriş yönlendirmesi sağlanabilmektedir. Sıklıkla bu yönlendirme herhangi bir tabela olmaksızın danışma masalarından sağlanmaktadır.

Giriş alanından hemen sonra yer alan **servis hacimleri** olan, asansör hacimleri ve ya merdiven çekirdekleri çeşitli sinyalizasyonlar ile donatılarak ziyaretçileri gitmek istedikleri birime ulaştırmaktadır. Ayrıca merdivenler, asansörler, koridorlar sirkülasyon yoğunluğu haricinde acil durumlarda (yangın, deprem, vb. felaketler) da yapıların en yoğun kullanılacak alanlarıdır.

Günümüzde, bir iletişim yolu olarak, kendiliğinden gelişen serbest karşılaşmaların üzerinde önemle durulmaktadır. Dolaşım alanları, insanları yavaşlatarak rastgele karşılaşmaları olanaklı hale getirecek şekilde tasarlanmaktadır. Sokak, meydan, pazaryeri gibi temalar kullanılarak bu mekânların canlı ortamı ofislere taşınmaktadır. Dolaşım alanlarını güçlendiren kafeler, dükkânlar, dinlenme alanları geçiş alanlarını daha renkli hale getirmektedir. Geçiş alanları ile birlikte tasarlanan atriumlar veya galeriler, mekân içinde geniş ve yüksek bakış açıları yaratarak, ofisin tümünü algılama, ortak motivasyon ve farkındalık yaratma gibi yararlar sağlamaktadır (Soyak, 2009).

Hazır ofis iç mekan organizasyonlarında, bina girişlerindeki geniş karşılaşma alanlarından sonraki kat holleri genelde doğrusal olarak uzayan koridorlar biçiminde kullanılmaktadır. Bunun sebebi, farklı kullanıcıların iç mekanda oluşturulan çalışma birimlerinden en fazla alan kazancıyla faydalanmasını sağlamaktır. Koridorlar, dolaşım alanı fonksiyonundan farklı olarak aynı zamanda hot-desking yapılan duvar ünitelerinin yerleştirildiği çalışma mekanları olarak da kullanılmaktadır.

Birkaç yapının birleştiği binalar sisteminde ana girişler dağılma noktaları ile birlikte bir atriuma da bağlanabilmektedir. Sosyal etkinliklerin oluşturulduğu bu iç mekanlar, hem birleşme hem de dağılma alanı oldukları için sirkülasyonun kesişim noktaları olabilmektedirler. Hazır ofislerde bu noktalar genellikle bina çekirdeklerine yakın konumlanan lobi alanlarıyla birleşerek oluşmaktadır.

Hazır ofislerde **sekretarya** hizmeti genel olarak sunulan kiralama paketlerinin içinde yer almaktadır. Kiralayan ofis kullanıcıları, kendi firmalarının ya da şahıslarının sekreterlik hizmetini çeşitli bilgisayarlı otomasyon sistemleri ile sınırlandırılmış bir şekilde alabilmektedir. Bu hizmet masa başında bir sekreter tarafından verilirken; aynı zamanda teknolojinin de yardımıyla network sistemleri ya da bilişim sistemleri sayesinde sanal olarak da düzenlenebilmektedir.

Sekreter ve bilgi-işlem hizmetinin bir arada bulunduğu bu bölüm için ayrılan mekânlar, hazır ofislerin danışma birimlerinde çözülebildiği gibi ayrıca **sekretarya birimi** ismiyle giriş ve ortak kullanım alanlarına yakın bir konumda yer almaktadır.

Hazır ofis iç mekânlarında ortak kullanım alanlarından biri de **dokümantasyon birimleri'dir**. Geleneksel ofis anlayışında kayıtların da tutulabildiği arşiv dolaplı üniteler içinde yer alan bu birim hazır ofislerde oldukça sadeleşmiştir. Bunun en önemli sebebi bilginin sanal ağlar üzerinden aktarılıyor ve depolanıyor olmasıdır. Son teknoloji ürünü bilgisayarlar, taşınabilir akıllı cihazlar (telefonlar, tablet bilgisayarlar vb.) ve harici bellekler sayesinde arşiv dolaplarına duyulan ihtiyaç azalmıştır.

Kiralanan her birim ofisin ve hazır ofis kullanıcılarının kullanımına açık olan dokümantasyon biriminin işlevsel bir mekân çözümünün olması, yazılı evrak işlerinin pratikleşmesini sağlayacaktır. Çok kullanıcı bir mekân olmasına karşın, gelişen teknoloji imkânları ile çalışma mekânlarından network ağları ile dokümana dönüştürülmek istenen veriler doğrudan bu birime ulaştırılabilmektedir. Dokümantasyon odasında, yalnızca dokümanların bu birimden alınıp, incelenebileceği ve belki düzeltmelerinin yapılacağı bir bilgisayarlı masaya, yazıcı ve kopyalama cihazına yer verilmesi azami gereksinmeyi karşılayacaktır. Bunun yanı sıra yeterli ve gerekli hizmetin iyi sağlanabilmesi için bu birimdeki cihaz arızalarının vs. bildirilebileceği acil durum numaraları yazılı bir telefon bulunması sağlıklı bir çalışma ortamı yaratacaktır.

Dokümantasyon, yazılmaya hazır kâğıtların ve yazdırılmış evrakların bulunduğu bir oda olmasından dolayı, iç mekanlarında kâğıt depolama, çıktı dosyalama dolaplarına yer verilmelidir. Bu dolaplar, ortak kullanıma açık oldukları için kapaksız raflı üniteler olmalıdır. Bunların yanı sıra; kullanılmayacak kâğıt atıklar için de ayrıca bir geri dönüşüm kutusunun bulunması gerek mekân düzenlenmesinde gerekse enerji geri dönüşümünde faydalı olacak önemli bir detaydır.

Konferans ve toplantı salonları, hazır ofislerde farklı kullanıcı sayısına uygun hale getirilmiş alternatiflerde birden fazla mekan olarak sunulmaktadır. Bu birimlerden faydalananlar hazır ofisin kullanıcıları ve aldıkları paketlerin içerikleri ile belirlenmektedir. Örneğin, kullanıcılar iki, üç, dört kişilik küçük toplantı odalarında haftalık, aylık periyotlarda bir ya da daha fazla görüşme olanağını kiralayabildikleri gibi

görüntülü, sesli teknolojilerle donatılmış ve katılımcı sayısının artırıldığı sunum ve konferans salonlarından da belirli süreler için faydalanabilmektedir.

Hazır ofis kullanıcı gereksinimlerine göre içlerindeki donatı, mobilya ve teknolojik sistemin hizmete sunulduğu bu birimler birden çok kişinin kullanacağı mekanlar olduğu için; iş verimliliği için doğru programlanıp tasarlanmalıdır. Örneğin; grupların ya da kişilerin bir araya gelerek konuşmalar yaptıkları aynı masayı paylaştıkları mekânlar; kişi sayısına uygun oturumun ve masa etrafında kolay dolaşımın, sağlanabildiği mekânlar toplantı odalarında aranan temel özelliklerdir.

İş verimliliği açısından konuşmacıyı ön plana çıkaran, konuşulan konuyu teknolojik ya da doğal yollar ile sunmaya yarayan donanımların eklendiği odalar ise günümüzde hazır ofislerde sıklıkla rastlanan düzenlerdir.

Hazır ofis örneklerinde, toplantı ve konferans salonları gibi hacimlerin, kişi sayısına göre büyüyüp- küçülmesi tercih edilen bir tasarım yaklaşımıdır. Böylece mekanlar, farklı gereksinimlere göre boyut değiştirebilecek esnek kullanım olanağına sahip olmaktadır.

Çalışma yoğunluğu ve yorgunluğunun giderildiği **mola mekânları**, yeme –içme fonksiyonunda bulunduğu kafeteryalı ya da jetonlu hazır yiyecek-içecek ünitelerinin yer aldığı oturma mekânlarından oluşmaktadır.

Çalışma alanlarından ayrılan bu birimler mekan örgütlenmelerinde bazen bir dış mekanla ilişkilendirilebildiği gibi, çeşitli teknolojik donanımlarla (televizyon, ses sistemi vb.) donatılmış iç hacimlerde de çözülebilmektedir. Bazı ofislerde oyun alanları ile de bir arada yer almaktadırlar.

Hazır ofislerde bulunan **ıslak hacimler**, genel ve özel kullanıma açık tuvaletler ile mola mekânlarına hizmet veren mutfak mekanlarından oluşmaktadır.

Hazır ofis tuvaletleri, tüm hücre ofislerin, toplantı ve konferans salonlarının ulaşabileceği yerlerde konumlandırılmalıdır. İncelenen birçok hazır ofis örneğinde genellikle merdiven çekirdeğine ve giriş alanlarına yakın olarak konumlandırılmışlardır. Kolay ulaşılabilir bir konumunun olması; birden fazla kişiye hizmet verebilecek kapasitede olması ve doğru bir havalandırmaya sahip olması diğer mekânlar ile ilişkisini doğru tasarlamadaki en önemli temellerdir. Çalışanların masalarından (işlerinden) uzaklaştıkları bu kısa süre içerisinde kendilerini dinlendirip, belleklerini stresten

arındırdıkları bir mekân haline getirmek burada sağlanabilecek konforlu, ergonomik, temiz ve hoş kokulu bir ortamla oluşturulabilir.

Tuvalet kabinleri, aynası olan lavabo alanları el yıkama ve kurutma ünitelerinin dışında, bireyin bütünüyle kıyafetini ve kendini görebileceği bir ayna; erkekler için rahatlıkla tıraş olabilecekleri; bayanlar için saçlarını düzeltebilecekleri, makyaj yapabilecekleri aydınlığı sağlayan aydınlatma armatürleri ve enerji beslemeleri tuvalet iç mekanlarında bulunması gereken genel donanımlardır.

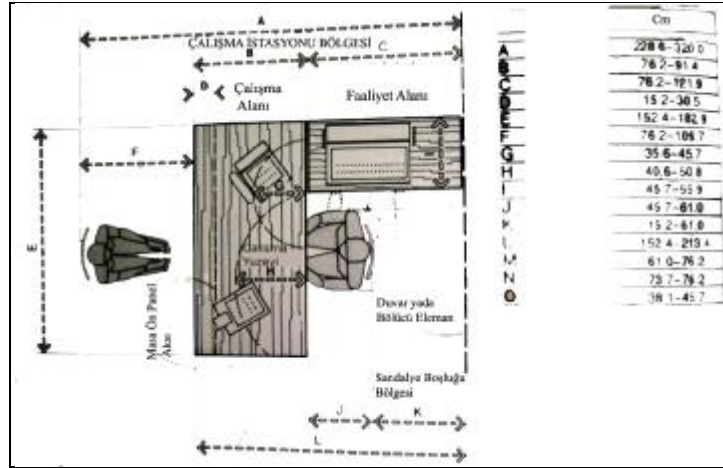
Mutfak mekanları, hazır ofislerin mola mekanları olan kafeteryalarında sunulan, (çoğunlukla hazır besinlerden oluşan) yiyeceklerin, sıcak ya da soğuk içecekler ile birlikte servislerinin hazırlandığı birimlerden oluşmaktadır. Bu nedenle ofis fonksiyonlu alanlara oranla daha küçük hacimlerde çözülmesi uygun olabilir. Servise hazırlama ve boş kapların temizlenmesi söz konusu olan bu hacimlerin, havalandırma hacimlerine, merkezi çöp şaftlarına yakın konumlandırılmaları doğru tasarım için iyi bir alt yapı oluşturur.

5.2.2. Hazır Ofis Çalışma Birimleri ve Fonksiyonları

Çalışma birimleri, otelleme ve hot-desking hizmetlerinin verildiği; ihtiyaca ve kişi sayısına göre biçimlendirilmiş ofislerden oluşmaktadır. Genel olarak;

- Hücre Ofisler,
- Grup Ofisleri,
- Açık Ofisler,
- Serbest Çalışma Alanları (Hot-desking Mekanları) olarak sınıflandırılmaktadır.

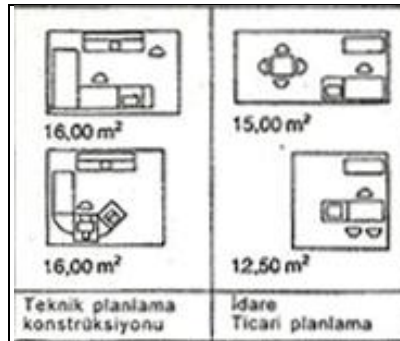
Hazır ofislerde çalışma birimlerini oluşturan en küçük kapalı mekanlar, tek kişilik hücre ofislerden oluşmaktadır. Tek kişinin ihtiyaç duyabileceği, çalışma masası, konforlu bir çalışma sandalyesi, en az 2 adet misafir koltuğu ve dosyalama için bir dolap; **tek kişilik çalışma birimlerinin** olması gereken en az sayıdaki tefriş elemanlarıdır. Tek kişinin rahat çalışabileceği bir alan yanı sıra konuklarının da katılımının olabileceği düşünülerek boyutlandırılmış mekanlar tek kişilik çalışma birimleri için uygun olacaktır.

Şekil 65. Konuk oturma alanı ile biriktet çalışma birimi alanı ve ölçüleri

Kaynak: DeChiara, Panero, Zelnik (2001)

En az 12 m² ile çözülebilecek tek kişilik çalışma birimleri, ihtiyaç duyulan masa ve dolap kullanım yüzeylerine göre yaklaşık 15-16 m² lik alanlarda da çözülebilmektedir.

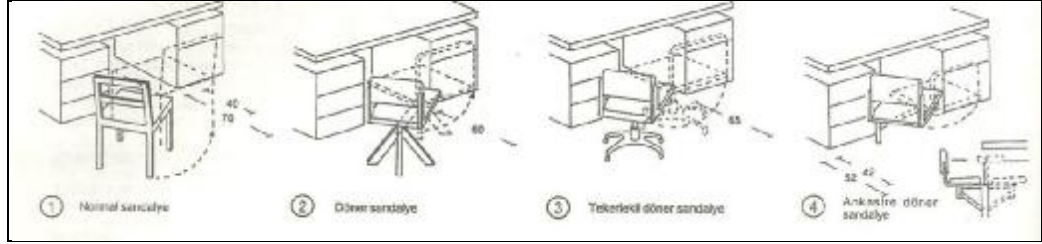
Şekil 66. Değişen masa yerleşimlerine göre oda kullanım alanları

Kaynak: Neufert (2000).

DIN normlarına göre bir yazı masası en:78cm ve boy:156cm olarak belirtilmiştir (Neufert, 2000). Bu ölçüler masa kullanım amacına göre değişmektedir. Örneğin; açık ofislerde kullanılan organizasyon masa tipleri en:70, boy:140cm olarak belirtilmiştir. Standartlaştırılmış organizasyon tipi masalar, hazır ofis gibi kullanıcısı ve iş sınıfı değişen mekanlarda tercih edilebilir ölçüde ürünlerdir. Özelleştirilmiş birimlerde (yönetici ofisi vb.) standart ölçüler dışına çıkılabilmektedir.

Tek kişinin çalışma mekanında oturma elemanın türüne göre hareket alanı, değişiklikler göstermektedir. Genellikle yere sabit temas eden ayaklı oturma elemanları oturma yüzeyini dengeleyen ayak açıklıkları nedeni ile çalışma alanlarında daha fazla

alan kullanmaktadırlar. Buna nazaran tekerlekli ve döner sistemli oturma elemanları daha az bir mesafede hareket etmektedirler.

Şekil 67. Hareketli ve ankastre sandalye türlerinin açılım mesafeleri

Kaynak: Neufert (2000).

Hazır ofisler kişilere olduğu gibi birden fazla çalışan sayısına sahip tüzel kişilere de kiralanabilmektedir. Çalışan sayısının iki ya da daha fazla olması kiralananan odaların alanlarının büyümesi ya da işlevsel mobilyalarla donatılması ihtiyacını doğurmaktadır. İki kişilik çalışma biriminde 2 kişiye hizmet verecek çalışma masası ve dolap alanları en az gereksinmeyi oluşturur. Sadece çalışma alanı DIN normlarında 3.75 m x 2.20 m lik bir odada çözülmüş olarak belirtilmiştir. Ancak geçiş alanları ve konuk alanları da düşünüldüğünde 8.25m² lik alan 2 kişinin konforlu yerleşimini sağlamamaktadır.

Grup çalışma ofislerinde iş üretimi, daha çok toplantı masasına benzer; modüler olarak birleşmiş masalar üzerinde; konforlu oturma elemanlarının yer aldığı görüşme odalarında da sağlanabilmektedir.

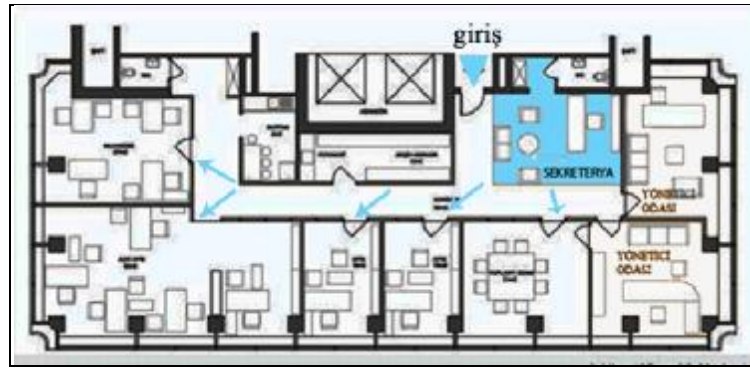
Hazır ofislerde bulunan açık ofis mekanlarında; çok sayıda kullanıcıya, gereksinimlerine göre kişiselleştirilebilen masalı birimler sunulmaktadır. Bir odanın içinde kişiselleştirilmiş alan yaratmak ihtiyacı taşınabilir teknolojiler ile (notebook, netbook, tablet pc, akıllı telefonlar vb.) yalnızca bilgisayar kullanılabilecek ve az sayıda evrak işleri yapılabilecek birimler boyutuna indirgenmiştir. Bu birimler, iç mekanda bağımsız ve birleşik halde düzenlenebilen çalışma istasyonları ile alan kullanımı ve hot-desking açısından sıklıkla tercih edilen duvara montajlanmış çalışma bankolarından oluşmaktadır.

Hazır ofislerde **yönetici ofisleri**, çalışma, üst düzey görüşme, toplantı ve sunum imkânları düşünülerek yeterli konforun sağlanabileceği alanlarda çözülmektedir.

"Yönetim biriminin temel işlevi, karar verme mekanizmasıdır. Çalışma ortamındaki iç ilişkileri doğru ve düzenli sağlamak, dış ilişkileri kontrollü ve düzende tutabilmek için mekan örgütlenmesinin önemi büyüktür. Yönetici kavramı; saygınlık,

güç, prestij, statü kavramları ile eşdeğer görüldüğü için bu kavramların mekana yansması da önem taşır" (Doğan, 2008). Weber M. (1986) yönetimi tanımlarken; "doğruluk, hız, kesinlik, süreklilik, gizlilik, birlik ve tam bağlılık ilkelerinin de korunması için mahremiyetin korunması şarttır" demiştir. Yönetimdeki; karar noktası olma durumu, geleneksel ofis düzenindeki mahremiyetin korunmasında değişmeyen durum olmuştur.

Geleneksel ofis planlamasında, kamusal ve kurumsal ofis tiplerinde yönetici büroları ile ilişkilendirilen yönetici asistanı (genel müdür sekreteri) birimi ile bir bekleme alanı ilişkilendirilmektedir. Hazır ofislerde ikincil sekretarya hizmetine gerek duyulmamaktadır. Bireysel ofislerden yönetici ofislerine kadar tüm giriş işlemleri; sekretarya, danışma hizmetleri, bekleme alanları hazır ofisin giriş alanında bulunmaktadır. Sekreter, tüm hazır ofis birimlerine bu noktadan hizmet vermektedir.

Şekil 68. Giz Plaza'da hazır ofis kat planında yönetici odaları yerleşimi

Kaynak: <http://www.arkiv.com.tr/p5924-giz-2000-plazada-ofis-duzenlenmesi.html> (Erişim

Tarihi: 15.04.2010)

Ofis mekânlarındaki statü sembolü mekânların bu kimliklerinden sıyrılması ile birlikte, çalışma hayatını renklendirmek; verimli ve sosyal alanlar oluşturmak anlamında ofislerde çok fonksiyonel birimler oluşturulmaktadır. Bu birimlerde çalışanlar; mobil dataları ve cihazları ile işlerini idare edebilmekte, iş arkadaşlarıyla aynı ortamda bardo, masa tenisi veya tabu, monopoly gibi oyunlar da oynayabilmektedir. Bu alanlar hazır ofislerde, *hot-desking* hizmeti ile birlikte verilmektedir. Klasik anlamda masa paylaşımı olarak bilinen bu hizmet, taşınabilir iletişim araçları ile daha sosyal alanlarda hareket halinde, hazır ofis mekanlarının tümünde kullanılabilir olmuştur.

doğru gerçekleştirilmiştir. Hazır ofislerin hizmet alanı bu alanda oluşmaya başlamaktadır.

Danışma ve resepsiyon birimi, iç mekan yönlendirmesinin başladığı hazır ofis girişinde konumlandırılmıştır. Resepsiyon birimi giriş - çıkış yapmakta olan çalışan ve ziyaretçi kayıtlarının yapılması açısından güvenlik sağlamaktadır (Şekil 70). Kat planında giriş ve lobi alanlarından sonra sağ ve sol kolda ofisler, genel olarak hizmet sunan sanal hizmet servisleri, merkezi ofis yönetimine ait bir büro, bir fotokopi odası yer almaktadır.

Şekil 70. Fairfax hazır ofisi resepsiyon ve lobi mekanları

Kaynak: <http://www.metrooffice.com/locations/virginia/fairfax-va-office-center/> (Erişim Tarihi: 15.04.2010)

Ortak Kullanım Alanları: Koridordan rahatlıkla algılanan toplantı odası, manzara ve gün ışığı bakımından oldukça zengin bir konumda yer almaktadır. Panoramik mekan olarak adlandırılmış bu bölümün diğer mekanlarla şeffaf bir biçimde bölünmesi mekanın mahremiyet gerektirmeyecek görüşmelere ve eğitimlere uygun olduğunu göstermektedir. Aynı zamanda bölücü elemanda şeffaf malzeme tercihi lobiye doğal ışığın sağlanmasında önemli bir etken olmuştur.

Şekil 71. Fairfax hazır ofisi toplantı- eğitim odası

Kaynak: <http://www.metrooffice.com/locations/virginia/fairfax-va-office-center/> (Erişim Tarihi: 15.04.2010)

Bina çekirdeğinde yer alan asansör hacimlerinin arkasında kalan mutfak alanı ve bir mola mekânı ile çalışanlara ortak alan yaratılmıştır.

Şekil 72. Fairfax hazır ofisi mola mekânı

Kaynak: <http://www.metrooffice.com/locations/virginia/fairfax-va-office-center/> (Erişim Tarihi: 15.04.2010)

İç mekânda kullanılan donatılar ile (tv, jetonlu yiyecek ve içecek ünitesi) serbest zaman geçirmek için mutfak bağlantılı hacim kullanıcılar için uygun hale getirilmiştir.

Şekil 73. Fairfax hazır ofisi mutfak görüntüsü

Kaynak: <http://www.metrooffice.com/locations/virginia/fairfax-va-office-center/> (Erişim Tarihi: 15.04.2010)

b) **Çalışma Birimleri İç Mekan Organizasyonu:**

Hücre Ofisler: Fairfax ofis merkezinin temel fonksiyonunu oluşturan çalışma mekanları, merkez etrafında ve cephe yönünde konumlandırılmış hücre ofislerdir.

Çalışma odalarında, iki adet çalışma koltuğu ve masasının yanı sıra bir kişinin oturabileceği misafir koltuğu ve bir adet dosya dolabı konumlandırılmıştır. Böylece iki çalışanın kendilerine ait çalışma mekânı oluşmuştur. Çalışma masaları gün ışığı ve manzaraya yönlendirilmiştir (Şekil 74).

Şekil 74. Fairfax hazır ofisi iki kişilik çalışma birimi

Kaynak: <http://www.metrooffice.com/locations/virginia/fairfax-va-office-center/> (Erişim Tarihi: 15.04.2010)

Grup Çalışma Ofisleri: Çeşitli çalışma gruplarının ya da müşterileriyle toplantı yapmak isteyen çalışanların faydalanabileceği mekanlardır. Bu mekanlar, seminer ve eğitim fonksiyonunda kullanılabileceği düşüncesiyle kare planlı ve 14-16 kişinin toplanabileceği büyüklükte tasarlanmıştır (Şekil 75). Grup çalışma ofisinin merkezi konumundan dolayı üfleme–emiş kanalları ile eşit dağıtılmış sıva altı aydınlatma armatürlerinden faydalanılarak ısı konfor ve aydınlatma konforu sağlanmıştır.

Şekil 75. Grup çalışma birimi & eğitim-seminer odası

Kaynak: <http://www.metrooffice.com/locations/virginia/fairfax-va-office-center/> (Erişim Tarihi: 15.04.2010)

5.3.2. Farragut Ofis Merkezi (Washington DC, ABD)

Farragut Ofis Merkezi, hazır ofis konseptinde çalışan bir merkezdir. İç mekan, merkezde yönetim ve servis hacimlerinin yer aldığı; çalışma odalarının merkez etrafında konumlandığı bir şema ile biçimlenmiştir. Cephe duvarlarında konumlanan çalışma odaları yanı sıra merkezde konumlanan çalışma birimleri de mevcuttur (Şekil 76).

Ortak Kullanım Alanları: Plan şemasında merkezi konumda bulunan mutfak, bekleme alanı ile birlikte açık sistem çözülmüştür. Bu alan kullanıcılarının serbest zaman geçirebilecekleri bir mekândır (Şekil 76, 78).

Şekil 78. Farragut ofisi mutfak ve bekleme birimi

Kaynak: <http://www.metrooffice.com/locations/washington-dc/farragut-office-center/> (Erişim Tarihi: 15.04.2010)

Farragut hazır ofisinde, satın alınan hizmet paketindeki kullanım sürelerine bağlı olarak kullanıcıların faydalanabileceği plana göre merkezi konumda yer alan, eğitim-seminer odaları ve toplantı odası mevcuttur. Toplantı odası, yarı şeffaf elemanlarla diğer birimlerden ayrılan bir iç mekâna sahiptir.

Şekil 79. Farragut ofisi toplantı odası

Kaynak: <http://www.metrooffice.com/locations/washington-dc/farragut-office-center/> (Erişim Tarihi: 15.04.2010)

Dokümantasyon biriminin bulunduğu alan, diğer hacimlere eşit uzaklıkta olacak şekilde konumlandırılmıştır. Bu birim, kapalı bir hacim yerine, koridora açık banko şeklinde düzenlenmiştir (Şekil 80).

Şekil 80. Farragut ofisi dökümantasyon birimi

Kaynak: <http://www.metrooffice.com/locations/washington-dc/farragut-office-center/> (Erişim Tarihi: 15.04.2010)

Farragut Ofis Merkezi, bina terasında yer alan bir oturma mekânı, kullanıcılara formal olmayan bir çalışma ve toplanma mekânı sunmaktadır. Aynı zamanda bu açıklıktaki bir mekân sosyal etkinlikler için de olanak sağlamaktadır.

Şekil 81. Farragut ofisi açık teras oturma alanı

Kaynak: <http://www.metrooffice.com/locations/washington-dc/farragut-office-center/> (Erişim Tarihi: 15.04.2010)

b) **Çalışma Birimleri İç Mekan Organizasyonu:**

Hücre Ofisler: Farragut Ofis Merkezinin genelinde kiralanan ofis türü hücre ofislerdir. Mekan organizasyonunda ortak hacimleri çevreleyen bir dizi iç cephede, ikinci dizi hücre ofis ise dış cepheye bakacak şekilde konumlandırılmıştır.

Hücre ofis iç mekanlarında çalışanların ihtiyaç duyabileceği, bir yazı masası arka kısmında bilgisayarı ile çalışabileceği ayrı bir çekmeceli bilgisayar masası ve bir dosya dolabı ile çalışma ve bekleme koltukları yerleştirilmiştir (Şekil 82).

Şekil 82. Farragut Ofis Merkezi hücre ofislerinden; tek kişilik çalışma birimi görüntüsü

Kaynak: <http://www.metrooffice.com/locations/washington-dc/farragut-office-center/> (Erişim Tarihi: 15.04.2010)

5.3.3. Worthington İş Merkezi (Worthington ,Ohio, ABD)

Worthington hazır ofisi ortak kullanım alanları, çalışma odalarına eşit uzaklıkta tasarlanmıştır. Tasarım anlayışında işlevler arasındaki ilişkiye bakılınca; ıslak hacimlerin yerleşim planında bazı cephe ofislerine oldukça uzak konumda kaldığı görülmektedir.

Şekil 83. Worthington İş Merkezi, hazır ofis kat planı

Kaynak: <http://executiveofficeplace.com/locations/worthington-oh/> (Erişim Tarihi: 20.04.2010)

a) Hizmet Birimleri İç Mekan Organizasyonu:

Giriş Alanları ve Servis Hacimleri: Bina çekirdeğinden gelen ana koridorun, girişte bir resepsiyon bankosunun bulunduğu geniş bir hole bağlanmaktadır. Bu alan

gelen misafir ve kullanıcılara kısa ve uzun süreli bekleme olanağı sunan farklı konforlarda koltuk ve sandalyeler ile donatılmıştır.

Şekil 84. Worthington İş Merkezi resepsiyon ve lobi

Kaynak: <http://executiveofficeplace.com/locations/worthington-oh/> (Erişim Tarihi: 20.04.2010)

Giriş lobisi ile resepsiyon mekanı duvarlarının yalınlığı tablo görselleri ile kırılmıştır. İç mekan sıva altı aydınlatma armatürleri ile aydınlatılırken, resepsiyon masası çalışma alanında lokal aydınlatma tercih edilmiştir. Fiziksel konfor, tüm bu detayların yanı sıra, merkezi sistem iklimlendirme sistemi ile tavanda iç üniteler kullanılarak sağlanmıştır.

Ortak Kullanım Alanları: Worthington İş Merkezi'nde talep edilecek farklı kullanıcı sayısına göre büyük ve küçük toplantı odaları tasarlanmıştır. Küçük toplantı odası, aynı zamanda görüşme mekanı gibi düzenlenmiş en fazla 4-5 kişinin kullanabileceği düzende tasarlanmıştır (Şekil 85). Büyük toplantı odası, aynı zamanda görüntülü konferans toplantılar için de kullanılabilen bir mekân olarak donatılmıştır. Odanın kısa duvarının önünde bir ekran ve kameranın bulunduğu alan, mobilya kapakları ile kaplanmış; odanın bir başka mobilya elemanı gibi konumlandırılmıştır. Gerekli olduğu durumlarda kapakları açılan mobilya, yerini bir ekran ve kameraya bırakmaktadır. Uzun duvar yüzeyinde açılabilen stor perde ile dijital sunumların duvar yüzeyine yansıtılarak; farklı bir şekilde seminer verilmesine ve odadaki hiçbir donatının yerinin değişmemesine rağmen, oturma düzeni ve böylelikle yönlenmenin değişmesine olanak sağlanmaktadır. Mekândaki bu küçük esneklik ofis genelinde toplantı odasının fonksiyonel biçimde kullanılmasını sağlamaktadır (Şekil 86).

Şekil 85. Worthington İş Merkezi küçük toplantı odası

Kaynak: <http://executiveofficeplace.com/locations/worthington-oh/> (Erişim Tarihi: 20.04.2010)

Şekil 86. Worthington İş Merkezi büyük toplantı odası görüntüsü

Kaynak: <http://executiveofficeplace.com/locations/worthington-oh/> (Erişim Tarihi: 20.04.2010)

Worthington İş Merkezi ortak kullanım alanlarından bir diğeri de mola mekanlarıdır. Çalışanların mola verip kendi tercihlerine göre yiyecek ve içecek alabilecekleri jetonlu üniteler de mutfakta yer almaktadır.

Şekil 87. Worthington İş Merkezi mutfak görüntüsü

Kaynak: <http://executiveofficeplace.com/locations/worthington-oh/> (Erişim Tarihi: 20.04.2010)

b) Çalışma Birimleri İç Mekan Organizasyonu:

Worthington İş Merkezinde hazır ofislerin iç mekanı hücre ofisler dizisinden oluşan bir plana sahip olsa da; kendi içinde birimlere sahip olan büyük çalışma mekanları da kat planında görülmektedir. Koridordan bir iç koridora açılan mekanlarda kendi ofis girişleri bulunan ve bu birime bağlanan iki- üç hücre ofis bulunabilmektedir. Bu tarz iç mekanlar, tüzel kişilerin kendilerine bağlı farklı departmanları ile birlikte çalışmasına olanak sağlamaktadır.

Hücre Ofisler: Tek kişilik çalışma odaları, çalışma masası, şef koltuğu ve iki kişilik misafir oturma elemanı ile donatılmıştır. Genel aydınlatmanın yanı sıra çalışma odalarında masa aydınlatması da kullanılmaktadır.

Şekil 88. Worthington İş Merkezi tek kişilik çalışma birimi görüntüsü

Kaynak: <http://executiveofficeplace.com/locations/worthington-oh/> (Son erişim: 20.04.2010)

Hem kullanım alanları, hem de kiralanan odaların kat ve oda numaraları ile birim adlarının tanımlanması için yazılı sinyalizasyonlar kullanılmıştır. Bu göstergeler genellikle kapı yüzeylerine aplike edilmişlerdir.

Şekil 89. Worthington İş Merkezi kapı yüzeyinde birim ismi ve mekân kodu

Kaynak: <http://executiveofficeplace.com/locations/worthington-oh/> (Erişim Tarihi: 20.04.2010)

5.3.4. Office Options (St.Louis, ABD)

Servis hacimleri ile ortak kullanım alanlarının merkezde yer aldığı hazır ofis tasarımında çalışma odaları hem cepheye hem koridora bakacak biçimde konumlanmıştır.

Şekil 90. Office Options Binası kat planı.

Kaynak: <http://www.officeoptions.biz/> (Erişim Tarihi: 22.04.2010)

a) Hizmet Birimleri İç Mekan Organizasyonu:

Giriş Alanları ve Servis Hacimleri: Office Options Hazır Ofisi, girişte resepsiyon ve lobi, iki kola ayrılan koridora bağlanmaktadır. Koridorlar, kullanıcıları ofislere ve ortak kullanım alanlarına yönlendirmektedir.

Şekil 91. Office Options resepsiyon ve lobi görüntüleri

Kaynak: <http://www.officeoptions.biz/> (Erişim Tarihi: 22.04.2010)

Ortak Kullanım Alanları: Office Options hazır ofisi, kullanıcılara toplantı salonu, görüntülü konferans odaları, dokümantasyon odası gibi birimleri ortak kullanım alanları olarak sunmaktadır. Bu mekanlardan toplantı ve konferans odaları, hazır ofis paketlerindeki süre kısıtlamalarına göre kullanılmaktadır.

Toplantı salonlarında kullanılan masaların modüler sistem olması dikkat çeken bir tasarım yaklaşımıdır. Toplantı masaları, kullanıcı sayısının durumuna ve oda büyüklüğüne göre masaya ek modüller eklenerek daha büyük veya küçük hale getirilmektedir.

Şekil 92. Office Options toplantı ve konferans odası görüntüleri

Kaynak: <http://www.officeoptions.biz/> (Erişim Tarihi: 22.04.2010)

Dokümantasyon biriminde yazıcı/ fotokopi cihazının yanı sıra kağıt depolama dolabı ve üzerinde evrakların konulabileceği bir tezgah oluşturulmuştur.

Şekil 93. Office Options dokümantasyon odası görüntüleri

Kaynak: <http://www.officeoptions.biz/> (Erişim Tarihi: 22.04.2010)

Ortak kullanım alanlarından mola mekanı olarak da kullanılan mutfak hacmi, kattaki birimlerin sayıları önemsenmeksizin dört-altı kişinin oturabileceği bir masa ve mutfak mobilyası ile donatılmıştır (Şekil 94). Ayrıca bu mekanda, hızlı yiyecek ve

içecek tüketimine uygun olarak buzdolabı, mikrodalga fırın, kahve ve çay makinesi, bulaşık makinesi gibi cihazlar bulunmaktadır.

şekil 94. Office Options mutfak görüntüleri

Kaynak: <http://www.officeoptions.biz/> (Erişim Tarihi: 22.04.2010)

b) alışma Birimleri İç Mekan Organizasyonu:

Hücre Ofisler: Office Options' ta büyüklükleri 10m² ile 25m² arasında değişen hücre ofisler cephe ve koridor yönünde yer alacak şekilde tasarlanmıştır. Genel olarak ofislerin yerleşiminde, yüz yüze görüşmelere olanak sağlayan karşılıklı oturma düzeni sağlanırken; yöneticinin, arkasını döndüğünde bilgisayarlı bir alanda çalışması sağlanmıştır. Böylelikle hem yüz yüze hem de sanal iletişim aynı mekân içinde birbirine engel olmadan tasarlanmıştır.

şekil 95. Office Options, yönetici ofisi görüntüsü

Kaynak: <http://www.officeoptions.biz/> (Erişim Tarihi: 22.04.2010)

5.3.5. Select Office Suites (New York , ABD)

Select Office Suites hazır ofis binası kat planı incelendiğinde farklı kollarda iki çekirdeğin bulunduğu görülmektedir. Bu alanlar arasında oluşan merkez aksta hizmet

birimleri tasarlanmıştır. Hizmet birimlerine bağlanan hücre ofisler, cephelerde ve koridorlara bakan iç hacimlerde çözülmüştür. Ayrıca tasarımda, açık ofis ve grup çalışma ofis gereksinimlerinde de çekirdeklere yakın alanlarda yer verilmiştir.

Şekil 96. Select Office Suites kat planı.

Kaynak: <http://www.selectofficesuites.com/> (Erişim Tarihi: 22.04.2010)

a) **Hizmet Birimleri İç Mekan Organizasyonu:**

Giriş Alanları ve Servis Hacimleri: Giriş yönü binanın kuzeyinde yer alan hazır ofiste; asansör, merdiven ve galerinin bulunduğu ana hole bakan bir lobi ve sekreteryaya ile karşılama mekanı oluşturulmuştur.

Şekil 97. Select Office Suites, sekreteryaya ve lobi görüntüsü

Kaynak: <http://www.selectofficesuites.com/> (Erişim Tarihi: 22.04.2010)

Ortak Kullanım Alanları: Select Office Suites Binasında kuzey-güney doğrultusunda bulunan merkez aksta kullanıcılara hizmet veren, toplantı/ konferans odaları, mola mekanları, dinlenme birimi ve tuvaletler konumlandırılmıştır. Binanın kuzey batı yönündeki karşılama alanı ve ofis yakınlarında ise yine toplantı odaları, posta odası, yönetim birimi ve teknik birim gibi mekanlar bulunmaktadır.

Hücre ofisler arasında yer alan küçük toplantı mekanları oldukça sade biçimde donatılmıştır. Burada genellikle bir toplantı masası, yazı tahtası ve oturma elemanları bulunmaktadır.

Şekil 98. Select Office Suites, toplantı odası görüntüsü

Kaynak: <http://www.selectofficesuites.com/> (Erişim Tarihi: 22.04.2010)

Hazır ofis hacimleri arasında iç cephede kalan küçük birimlerde, yapay aydınlatma ve peyzaj düzenlemesi ile dış cephe hissi yaratılarak mola mekanları oluşturulmuştur (Şekil 99).

Şekil 99. Select Office mola mekanı görüntüsü

Kaynak: <http://www.selectofficesuites.com/> (Erişim Tarihi: 22.04.2010)

b) Çalışma Birimleri İç Mekan Organizasyonu:

Hücre Ofisler: Kat planındaki ofisler, her biri koridora cephesi olan odalardan oluşmaktadır. Ahşap doğramalı cam bölücüler ile koridora bakan her çalışma birimi, konumları ve -kontrollü- şeffaf cepheleri ile hem birbiriyle ilişkili hem de birbirinden bağımsız bir konuma sahiptir.

Şekil 100. Select Office Suites, koridor ve iç cepheye bakan birimlerin görüntüsü

Kaynak: <http://www.selectofficesuites.com/> (Erişim Tarihi: 22.04.2010)

Tek ve çift kişilik düzenlenmiş hücre ofislerin iç mekanlarında, genel olarak çalışma masası, masa altı depolama ve dosyalama üniteleri ile oturma elemanları bulunmaktadır. Çalışma masaları, bazı birimlerde duvara monte edilmiş mobilyalarla birlikte tasarlanmıştır. Bu mekanlarda, farklı yönlerde bakan iki kişilik çalışma alanı oluşturulmuştur (Şekil 101).

Şekil 101. Select Office Suites, tek ve çift kişilik çalışma birimlerinin görüntüsü

Kaynak: <http://www.selectofficesuites.com/> (Erişim Tarihi: 22.04.2010)

Serbest Çalışma Alanları: Select Office Suites hazır ofislerinde gün ışığını doğrudan alan bölümlerde grup çalışmalarına yönelik çözümler sunulabilecek yer yer çalışma istasyonlarından ve grup çalışma masalarından oluşan serbest düzenli açık ofis sistemi uygulanmıştır. Bu alanlarda hot-desking hizmeti verilmektedir.

Şekil 102. Serbest çalışma alanlarının görüntüsü

Kaynak: <http://www.selectofficesuites.com/> (Erişim Tarihi: 22.04.2010)

5.4. Türkiye Hazır Ofis Örnekleri

5.4.1. Coda Hazır Ofisleri (İstanbul)

Coda Hazır Ofis kat planı, cephede ve merkezde hücre ofislerin bulunduğu bir yerleşimle tasarlanmıştır. Yerleşim planına bakıldığında, koridorda hot-desking uygulamasına yönelik bankoların yer aldığı, ıslak hacimlerin çekirdek yakınında çözüldüğü, toplantı ve konferans birimlerinin cephe yönünde çözüldüğü görülmektedir.

Şekil 103. Coda Hazır Ofisleri yerleşim planı

Kaynak: http://coda.com.tr/offices/index_tr.php (Erişim Tarihi: 10.05.2010)

a) **Hizmet Birimleri İç Mekan Organizasyonu:**

Giriş Alanları ve Servis Hacimleri: Coda Hazır Ofisinde, gelenleri karşılayan bir resepsiyon bankosu ile koridorlara ayrılmış bir alanla giriş mekanı oluşturulmuştur. Bu alanda bir lobi olmamasına rağmen, bekleme amaçlı ya da bilgisayar kullanılabilen hot-desking birimleri bulunmaktadır.

Ortak Kullanım Alanları: Hazır ofisin, kullanıcılarına sundukları ortak alanlar; toplantı ve konferans odaları, mutfak, tuvaletler, hot-desking masalarıdır.

Toplantı odasında duvarlar boş ve beyaz boyanarak seminerler sırasında sonradan yerleştirilecek bir projeksiyon cihazıyla sunuma hazır bir ekran olarak kullanılabilir (Şekil 104).

Şekil 104. Coda Hazır Ofisleri Toplantı Odası

Kaynak: http://coda.com.tr/offices/index_tr.php (Erişim Tarihi: 10.05.2010)

b) **Çalışma Birimleri İç Mekan Organizasyonu:**

Hücre Ofisler: Coda Hazır Ofislerinde, tek kişilik, iki kişilik ve çok kişilik çalışma birimlerinden oluşan hücre ofisler bulunmaktadır. Her bir hücre ofiste, masalar, duvarlar boyunca ilerleyen yüzeyler olarak tasarlanmıştır. Çalışma alanında ayrıca, hareketli oturma elemanları ve çekmeceli depolama üniteleri tasarlanmıştır.

Şekil 105. Coda Hazır Ofisleri tek ve çok kişilik çalışma birimi

Kaynak: http://coda.com.tr/offices/index_tr.php (Erişim Tarihi: 10.05.2010)

Dış cephe yönünde konumlanan hücre ofislerin iç bölücülerinde yarı şeffaf malzeme kullanılarak gün ışığının iç mekanlara ulaşması sağlanmıştır (Şekil 106). İç mekan bölücü elemanlarında yaklaşık 90cm'e kadar yükseltelen parapet duvarları aynı zamanda elektrik tesisatının masalara dağıtım yüzeyi olarak kullanılmaktadır.

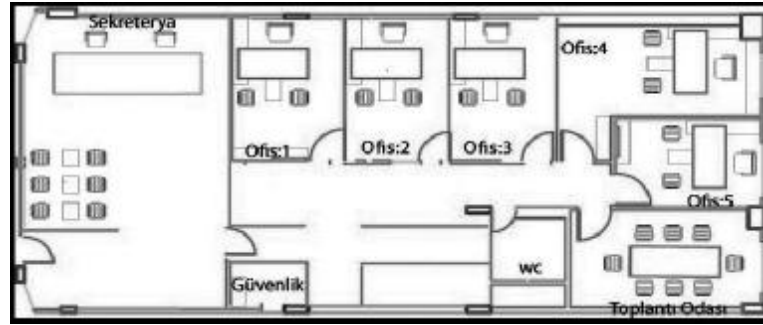

Şekil 106. Coda Hazır Ofisleri, iç bölücü duvar görüntüsü

Kaynak: http://coda.com.tr/offices/index_tr.php (Erişim Tarihi: 10.05.2010)

5.4.2. Gök Yapı Busidence (İstanbul)

Gök Yapı Busidence hazır ofisi kat planlarında her biri cepheye bakacak şekilde konumlanmış ofislerden oluşan bir yerleşim görülmektedir. Üç yönde ışık alabilen binanın sağır cephesinde merdiven hacmi, ıslak hacim, asansör ve bilgi-işlem birimi konumlandırılmıştır (Şekil 107, 108, 109, 110).

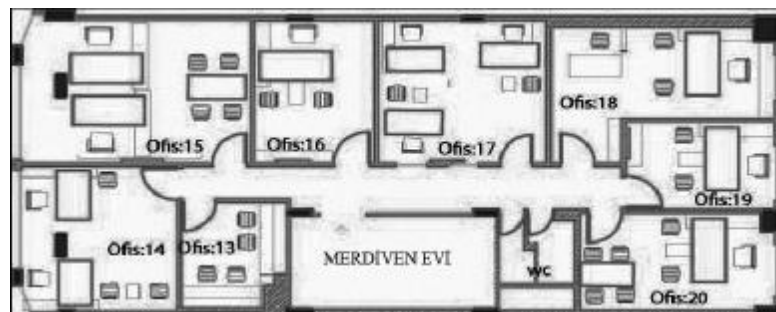
Şekil 107. Gök Yapı Busidence , zemin kat planı

Kaynak: <http://www.gokyapibusidence.com/ofis.htm> (Erişim Tarihi: 25.06.2011)

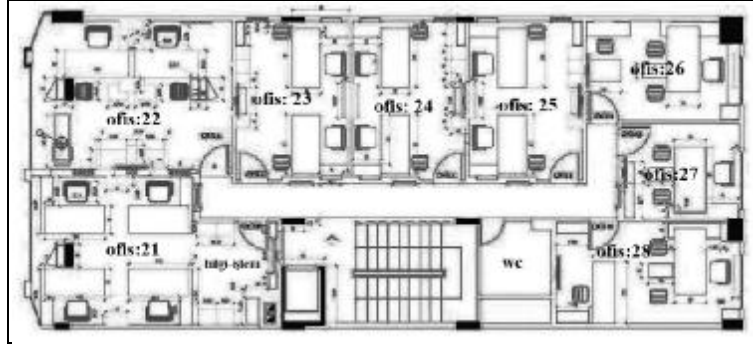
Şekil 108. Gök Yapı Busidence , 1. kat planı

Kaynak: <http://www.gokyapibusidence.com/ofis.htm> (Erişim Tarihi: 25.06.2011)

Şekil 109. Gök Yapı Busidence , 2. kat planı

Kaynak: <http://www.gokyapibusidence.com/ofis.htm> (Erişim Tarihi: 25.06.2011)

Şekil 110. Gök Yapı Busidence , 4. kat planı

Kaynak: <http://www.gok yapibusinessence.com/ofis.htm> (Erişim Tarihi: 25.06.2011)

a) **Hizmet Birimleri İç Mekan Organizasyonu:**

Giriş Alanları ve Servis Hacimleri: Gök Yapı Hazır Ofisi giriş mekanında, kullanıcıları ve konukları karşılayan bir danışma bankosu ile konforlu oturma elemanlarından oluşan bir karşılama alanı bulunmaktadır. Hazır ofis bina girişi ve ofis girişleri kartlı sistemle güvenli hale getirilmiştir.

Şekil 111. Gök Yapı Busidence karşılama mekanı

Kaynak: <http://www.gok yapibusinessence.com/ofis.htm> (Erişim Tarihi: 25.06.2011)

Zemin kat planında lobiden sonra merdiven ve iç mekana doğrusal uzanan bir koridorla hücre ofislere ulaşım sağlanmaktadır.

Şekil 112. Gök Yapı Busidence hol görüntüsü

Kaynak: <http://www.gok yapibusinessence.com/ofis.htm> (Erişim Tarihi: 25.06.2011)

Ortak Kullanım Alanları: Gök Yapı hazır ofisinde ortak kullanılan lobi, mola mekanı olarak da kullanılmaktadır. Lobi, toplantı birimleri ile her katta bulunan tuvaletler de ortak kullanım alanlarındandır.

Şekil 113. Gök Yapı Busidence konferans odası

Kaynak: <http://www.gok yapibusinessence.com/ofis.htm> (Erişim Tarihi: 25.06.2011)

Şekil 114. Gök Yapı Busidence tuvalet görüntüsü

Kaynak: <http://www.gok yapibusinessence.com/ofis.htm> (Erişim Tarihi: 25.06.2011)

b) **Çalışma Birimleri İç Mekan Organizasyonu:**

Hücre Ofisler: Zemin kat planında tek kişilik, birinci, ikinci, üçüncü katta tek ve iki kişilik birimler, dördüncü katta dört kişilik çalışma birimi ile yine tek ve iki kişilik çalışma birimleri bulunmaktadır. Her bir ofisin dış cephe ile ilişkisi vardır. Dolayısıyla bu birimler, gün ışığını doğrudan almaktadır.

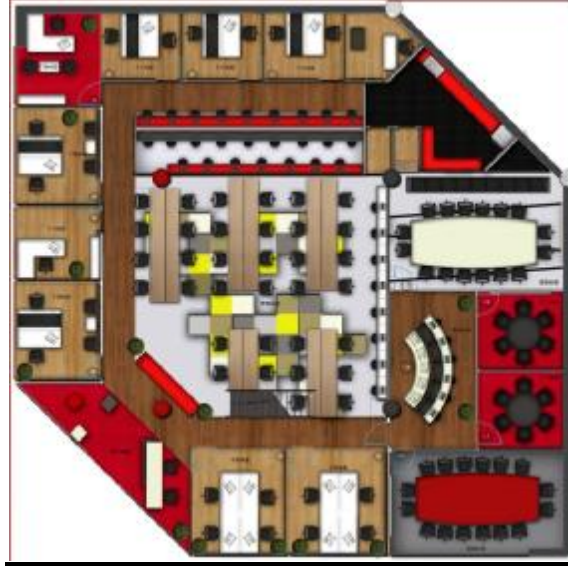

Şekil 115. Gök Yapı Busidence çalışma birimleri görüntüsü

Kaynak: <http://www.gok yapibusinessence.com/ofis.htm> (Erişim Tarihi: 25.06.2011)

5.4.3. eOfis (İstanbul)

eOfis çok katlı bir yapının tek katında hazır ofis olarak hizmet vermektedir. Yerleşim planında dış cepheye bakacak konumda hücre ofisler, merkezde hot-desking alanları tasarlanmıştır.

Şekil 116. eOfis , kat planı

Kaynak: <http://www.eofis.com.tr/Default.aspx> (Erişim Tarihi: 25.06.2011)

a) Hizmet Birimleri İç Mekan Organizasyonu:

Giriş Alanları ve Servis Hacimleri: eOfis kat girişinde, kullanıcıları ve konukları karşılayan bir banko yer almaktadır. Lobide ise arkalıksız oturma birimlerine yer verilmiştir. Mobilyaların tasarımı bu mekanın kısa süreli kullanımına yönlendirmektedir. Giriş mekanında sekreteryadan sonra hazır ofis kullanıcılarına atanmış posta kutularından oluşan bir bölücü yer almaktadır.

Şekil 117. eOfis , giriş alanı görüntüsü

Kaynak: <http://www.eofis.com.tr/Default.aspx> (Erişim Tarihi: 25.06.2011)

Ortak Kullanım Alanları: eOfis, merkezde konumlanan bir açık ofise sahiptir. Bu alan modüler yazı masaları ile donatılmıştır. Açık ofisin duvar yüzeyleri yine hot-desking için düşünülmüş duvar yüzeyinde yer alan bankolar ile çevrelenmiştir.

Şekil 118. eOfis açık ofis ve paylaşımlı masa görüntüleri

Kaynak: <http://www.eofis.com.tr/Default.aspx> (Erişim Tarihi: 25.06.2011)

Merkezde yer alan hot-desking alanı etrafında yer alan koridorlar ile ortak kullanım alanlarından mutfak ve dinlenme birimine ulaşılmaktadır.

Şekil 119. eOfis , mutfak görüntüsü

Kaynak: <http://www.eofis.com.tr/Default.aspx> (Erişim Tarihi: 25.06.2011)

Şekil 120. eOfis , dinlenme mekanından görünüş

Kaynak: <http://www.eofis.com.tr/Default.aspx> (Erişim Tarihi: 25.06.2011)

b) Çalışma Birimleri İç Mekan Organizasyonu:

Çalışma birimleri ortak kullanım alanları etrafında, cephe yönlerinde biçimlenmiş hücre ofis, grup çalışma birimleri ve serbest çalışma alanlarından oluşmaktadır.

Hücre Ofisler: eOfis hazır ofislerinde tek ve iki kişilik çalışma birimlerinden oluşan hücre ofisler yer almaktadır. Hücre ofis iç mekanları, çalışma masası, çalışan ve konuk oturma elemanları ile dosyalama ve aksesuarlar için duvar üniteleri ile donatılmıştır.

Şekil 121. eOfis , tek kişilik çalışma birimi görüntüsü

Kaynak: <http://www.eofis.com.tr/Default.aspx> (Erişim Tarihi: 25.06.2011)

Grup Çalışma Ofisleri: eOfisin grup çalışmaları için sunduğu birimler, geniş bir masa yüzeyi ile organize edildiği için talep edildiğinde toplantı odalarına dönüşebilmektedir.

Şekil 122. eOfis , grup çalışma birimi görüntüsü

Kaynak: <http://www.eofis.com.tr/Default.aspx> (Erişim Tarihi: 25.06.2011)

5.5. Bölüm Sonucu

Günümüz iş kültürü ve sürekli değişim içinde olan çalışma hayatı, "hazır ofis" kavramının doğmasına sebep olmuştur. "Hazır ofis" kavramı, donatılmış ofis mekanlarının, çeşitli servis hizmetleri ile birlikte otellendiği; sanal ofis ve hot-desking olanakları ile farklı iş yürütme olanaklarının sunulduğu; kullanıma hazır ofis-hizmet sistemleri bütünü anlamına gelmektedir.

Hazır ofislerin tasarım yaklaşımında; paylaşımlı masalar, toplantı, konferans, seminer odası, bireysel çalışma odaları, yönetici odaları ile farklılaştırılmış ofis mekanlarının ve kafeterya, oda servis hizmetleri, mekân temizlik hizmetleri, dokümantasyon, sekreteryas, kurye, çeşitli danışmanlık hizmetlerinin yer aldığı tespit edilmiştir. Farklı zamanlarda farklı kullanıcılara hizmet veren bu mekanların, değişen kullanıcı gereksinimlerini karşılayabilecek esnek kullanım yaklaşımı sunacak şekilde tasarlanması önem kazanmaktadır.

Hazır ofislerin iç mekan organizasyonunda öncelikle ofis kullanıcılarının fonksiyonları ve bu fonksiyonlara erişimlerinin belirlenmesi gerekmektedir. Hazır ofisler, çeşitli hizmet ve çalışma fonksiyonlarının yürütüldüğü birimlerden oluşan bir iç mimari düzene sahiptir. Bunlardan hizmet birimleri: danışma, lobi, sekreteryas, merdiven, asansör ve koridorların oluşturduğu giriş ve servis hacimleri ile toplantı salonları, dokümantasyon odaları, mola mekanları ve ıslak hacimlerin oluşturduğu ortak kullanım alanlarından oluşmaktadır. Çalışma birimleri ise hücre ofisler, grup çalışma ofisleri, açık ofisler, serbest çalışma (hot-desking) alanlarından oluşmaktadır.

Dünya ve Türkiye hazır ofis örneklerinde, iç mekan fonksiyonları incelendiğinde karma ofis yapısına benzer bir örgütlenme görülmektedir. Hazır ofislerin bir kısmında açık ofis şeklinde çözülmüş mekanlar otellenmesine rağmen bu mekanlar, hot-desking işlevinde kullanılmaktadır. Hazır ofis yapılarında açık ofislerin yatay ve düşey iletişimlerinin günümüz yüksek teknoloji imkanları ile sağlanmış olmasının hot-desking'i ve kapalı ofislerin kullanım tercihini arttırdığı görülmektedir.

Dünyadaki hazır ofis örnekleri incelendiğinde, iç mekan organizasyonlarında benzer yaklaşımlar görülmektedir. Bu yaklaşımlardan biri, ortak kullanım alanlarının plan şemasında merkezde yer alan taşıyıcı çekirdek etrafında konumlanmasıdır. Taşıyıcı çekirdekleri bina cephelerinde çözülen yapılarda ise ortak kullanım alanları, yine merkeze yakın bir aksta çözülmektedir. Bir diğer ortak yaklaşım ise dünya hazır ofis

örnekleri kat planlarındaki yüzey alanının kiralanacak mekanlar açısından tam kapasiteli kullanımının sağlanmış olmasıdır. Bu nedenle hazır ofislerde, hem dış cephe de hem iç cephede uzun koridorlarla ilişkilendirilmiş olan; büyüklükleri değişen hücre ofis çözümleri bulunmaktadır.

Henüz sayısı artmakta olan Türkiye hazır ofis örnekleri, dünya örneklerine kıyasla daha kısıtlı birimlerden oluşan plan şemalarına sahiptir. İncelenen hazır ofisler genellikle çok katlı yapılarda yer almaktadır. Katlardaki yüzey alanı, dünya örneklerindeki hazır ofislere oranla daha az sayıda ortak kullanım alanı tasarlanmasına neden olmaktadır.

Kiralanarak kullanılan hazır ofis mekanları, belirli fonksiyonlar ile düzenlenmiş birimlerden oluşsa da bu birimlerin, kullanıcı değişkenliği ve gereksinimlerin üst düzeyde karşılanması esasına göre esnek biçimde tasarlanması gerekmektedir.

BÖLÜM VI

HAZIR OFİSLERDE İÇ MEKAN TASARIM KRİTERLERİ

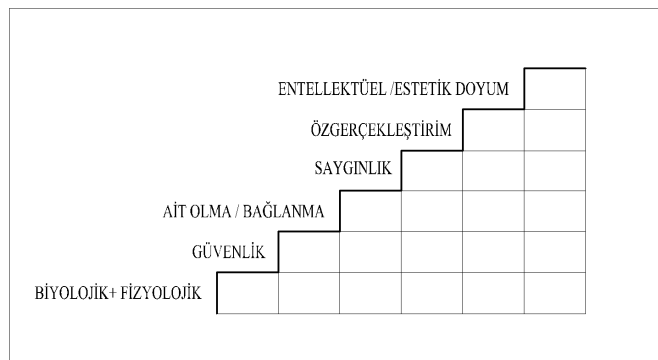
6.2. İç Mekan Organizasyonu

Hazır ofisler, kullanıcı isteklerine göre değişik büyüklükte kapalı (hücre tipi) ofislerin, açık ofislerin ve serbest çalışma mekanlarının (paylaşımlı masalar gibi) bir arada bulunduğu, hizmet birimleri olarak ifade edebileceğimiz ortak alanlarla ilişkilerinin sağlandığı mekanlar bütününden oluşmaktadır

Hasol (2002), Ansiklopedik Mimarlık Sözlüğü'nde: mekanı; insanı çevreden belli bir ölçüde ayıran ve içinde eylemlerini sürdürmesine elverişli olan boşluk olarak tanımlamıştır. Gür (1996)'e göre; "Mekan, en basit tanımıyla bir kişi veya grubun yeridir. Mekan insanın, insan ilişkilerinin ve bu ilişkilerin gerektirdiği donatıların içinde yer aldığı, sınırları kapsadığı örgütlenmenin yapı ve karakterine göre belirlenen bir boşluktur. Bu anlamda çevre, yer, egemenlik alanı ve konumdan farklıdır."

Mekânları bölen, birimlere ayıran ya da bağlayan öğeler; kullanıcılarını doğrudan ve dolaylı olarak büyük ölçüde etkilemektedir. Fonksiyonları tanımlanmış olan fiziksel çevrenin yani konumuz olan hazır ofis iç mekânlarında çalışanların ve kullanıcılarının verimli iş üretebilmelerinde mekan örgütlenmelerinin rolü yadsınamayacak kadar önemlidir.

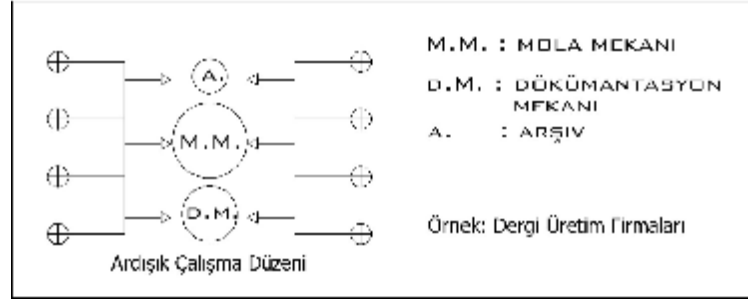
Davranışlar; genel olarak insan gereksinimlerinden kaynaklanır. Davranışın temelindeki gereksinimler ise yaşamsal zorunluluklardan, en seçkin durumlara kadar gruplaşma gösterebilir.

Şekil 123. Maslow'un insan gereksinimleri hiyerarşisi

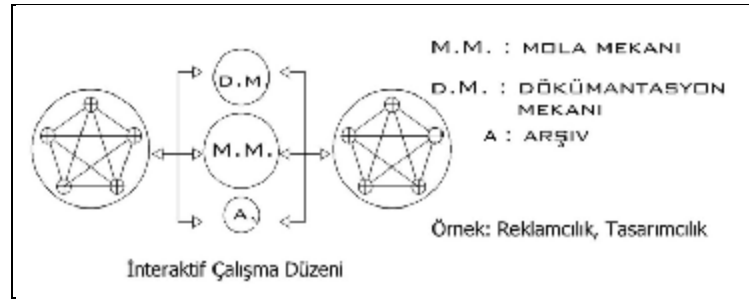
Kaynak: Maslow (1943).

Günümüz iş kültüründe işletmeler hiyerarşik yönetim düzeninden uzak; birimlerin bağımsız halde ve her birimin merkez yönetime bağlı olduğu (ardışık düzen) biçimde yada birimlerden oluşan ekiplerin merkez yönetime bağlı olduğu, karşılıklı iletişime dayanan düzenlerle (interaktif düzen) çalışmaktadır.

Şekil 124. Ardışık düzen ofis fonksiyon şeması

Kaynak: Raymond ve Cuncliffe (2000)

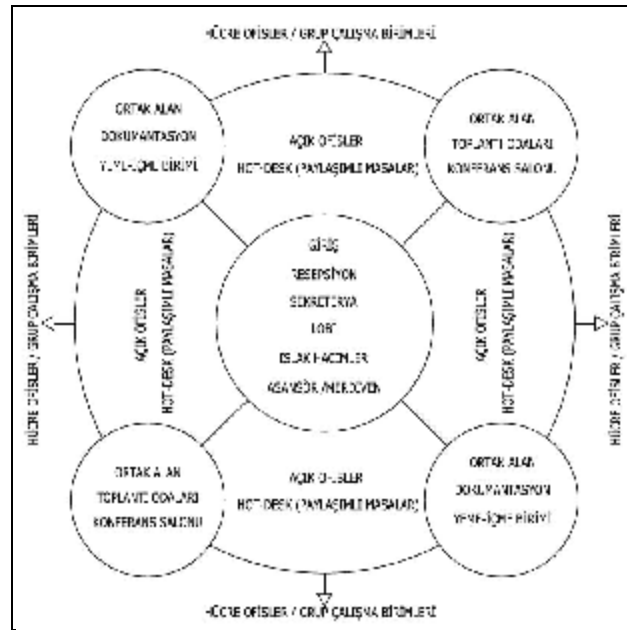
Şekil 125. İnteraktif düzen ofis fonksiyon şeması

Kaynak: Raymond ve Cuncliffe (2000)

Ardışık çalışma düzeni ve interaktif çalışma düzeni sistemleri ile biçimlenen ofislere nazaran; hazır ofisler, her iki çalışma sistemini de içinde bulunduran **hazır ofis sistemi** ile her iki düzene de hizmet verebilecek mekânları, fonksiyon ilişkisinde sunmalıdır. Bunun en önemli nedeni ise, hazır ofis kullanıcılarının değişken niteliklerde olmasıdır.

Hazır ofis mekânlarında; fiziksel ve işlevsel konfor, güvenlik, estetik, ve çevre bilinci gibi etmenlere dikkat edilerek örgütlenmesi, insan gereksinimlerini hiyerarşik olarak temelden en üst seviyeye kadar karşılayacak işlevsel mekanları kurgulamada önemli olacaktır. Hazır ofislerde de iç mekan organizasyonları bu etmenler göz önünde bulundurularak; hizmet alanları fonksiyonları ile çalışma alanları fonksiyonları ve bu mekanlarda gösterilen davranış biçimleri ilişkileri belirlenerek; fonksiyon şemalarına yansıtılmalıdır.

Hazır ofislerdeki fonksiyon şeması; mekan içindeki sirkülasyon, ofisteki çalışan sayısı ve yapılan ofis işlerinin işlem sıralarına bağlı olarak birimlerin konumları ile belirlenir. Sirkülasyon ile mekanlar arası ilişkiler tespit edildikten sonra, bunlar şematize edilebilir. Hazır ofislerde, fonksiyon şeması ofis kullanıcılarının değişken olması sebebiyle genel kullanım alanları ile özel kullanım alanlarının öncelikli tespitleri ile oluşturulabilir. Özel çalışma odalarının, grup çalışma odalarının; bu mekanlarla ilişkili servis hacimlerinin (koridorlar, dokümantasyon birimleri gibi) tespiti, önemli belirleyicilerdir. Genel kullanım alanı olan giriş ve resepsiyon alanları, lobi ve ıslak hacimler ise fonksiyon şemalarında genelde (çok katlı ofis binalarında) merkezi bir konumda yer almaktadırlar.

Şekil 126. Hazır ofislerdeki genel fonksiyon şeması

Hazır ofislerin iç mekân tasarımında, kullanıcıların gereksinimlerini karşılayacak bir fonksiyon şeması belirlenmesi, mekân ilişkilerinin çözümünü sağlamaktadır. Bunlar; kişisel kullanım alanı- ortak kullanım alanı, kişisel kullanım alanı-grup kullanım alanı ve grup kullanım alanı- ortak kullanım alanı arasındaki bağlantılardır. Mekan organizasyonlarına ön hazırlık, bu sistem çözümüyle yapılmış olacaktır.

Hazır ofislerin iç mimari tasarımı, öncelikle mekan kurgusunun planlanması ile başlar. Bu kurgunun birinci aşaması, fonksiyonların belirlenerek mekanların birimlerden oluşan örgütlenmelerini programlamaktır. İkinci aşamada iç mekanda kullanılacak teknik donanım, mobilya, malzeme, renk ve doku seçimlerinde bulunulur.

6.2. Hazır Ofis İç Mekanlarında Değişken Kullanıcı Özelliklerine Göre Teknik

Ölçütler

Değişen iş kültüründe teknolojik gelişmelerin, hazır ofis iç mekan organizasyonundaki etkisi büyüktür. Önceleri, iletişim sorunları nedeniyle hücre ofis tipinden açık ofis tipine yaşanan geçiş; teknolojik donanımlar ve değişen tesisat sistemleri ile birlikte, yeniden hücre ofis tercihlerinin artmasına neden olmuştur.

Hazır ofislerin iç mekanlarının başarılı yapılması, çeşitli teknolojilerle diğer fiziksel konforların sağlanmasına bağlıdır. Ofis kullanıcılarının ihtiyaçları gereği mekanların; iklimlendirme, akustik ve aydınlatma konforlarına ulaşması gelişmiş mekanik sistemler ve bu sistemleri kontrol eden teknolojiler sayesinde gerçekleşmektedir. Aynı zamanda hazır ofislerde iş akışlarının kontrolü ve düzenlenmesi de bilişim sistemleri ve ofis otomasyonları teknolojileri ile sağlanmaktadır. Bu sayede zaman ve çalışma mekanları doğru programlanmaktadır.

6.2.1. Bilişim Sistemleri ve Ofis Otomasyonu

Bilgi iletişimi, günümüz şirketlerinin dünya pazarlarında yer almalarında ve rekabet ederek global ekonominin farklı coğrafyalarda yürütülmesinde en büyük etken olmuştur. Şirketlerin sınır tanımadan iş yürütebilmesi, çalışanları ile başarılı irtibat kurması ve hedef kitlelerine ulaşımının en önemli ve kolay yolu yine bilişim sistemleri kullanımıdır. Hazır ofisler, farklı coğrafyalarda çalışan farklı kullanıcıları bir çatı altına toplayarak çalışma ortamı yaratan; çalışma mekanlarını, bilişim teknolojileri ile destekleyen ve bu sistemlerle çeşitli ofis işlerini otomasyon sistemleri ile kontrol ederek sunan mekanlardır. Bu anlamda konforlu ve verimli iş ortamlarına sahip olan hazır ofisler için bilişim ve ofis otomasyon sistemleri büyük önem taşımaktadır.

Hazır ofis sistemlerinde, en çok faydalanılan teknolojik donanımlardan biri de bilişim sistemleri teknolojileridir. "Bilişim Sistemi, bilgisayarlar ve bilgisayarlarla verileri toplayan, depolayan ve bu verileri faydalı bilgi haline getirerek ileten insanlardan oluşur. Bilişim sisteminin donanım, yazılım, veri, çalışanlar ve işlemler olarak tanınan bütün önemli bileşenleri yönetim ve fiziksel sistemleri desteklemek amacıyla düzenlenmelidir" (Madran, 2005).

Ofis otomasyonu, ofislerde yapılan iş ve işlemlerin daha etkin ve hızlı bir biçimde yapılabilmesi amacıyla, ofislerdeki bilgisayar teknolojisinin kullanılmasını ifade etmektedir. Bir başka deyişle, ofis otomasyonu ofis çalışanlarının alışlagelmiş ofis düzenini değiştirerek yapılan iş ve işlemleri basitleştirmek ve ofis çalışanlarının verimliliklerini artırmak için bilişim teknolojilerinin ofis işlemlerine uygulanmasıdır (Hicks, 1993).

Hazır ofislerde ofis otomasyonları sistemi (OOS), ofislerde yürütülen faaliyetlerin ve işlemlerin düzenli ve tertipli bir biçimde yapılmasını sağlayarak iletişimi hızlandırmakta ve çalışanların verimliliğine olumlu katkılar sağlamaktadır. Bu bağlamda en yaygın kullanılan OOS'ler: kelime işlemciler, masaüstü yayıncılık ve sunu uygulamaları, kişisel veritabanları, elektronik tablola ve iletişim sistemlerinden oluşmaktadır.

Altınöz (2008), çalışmasına göre; belgelerin yaratılması, düzenlenmesi, biçimlendirilmesi, saklanması ve gerektiğinde çıktısının alınması gibi uygulamaları kapsayan yazılım ve donanımlar olan **kelime işlemcilerin** en önemli avantajları, yazma süresinin kısaltılması, daha düzenli ve profesyonel sunumların yapılabilmesidir (Tekin vd. , 2003). Kelime işlemciler günümüzde tüm bilgisayarlarda en çok kullanılan yazılım türlerinden olmakla birlikte, hazır ofislerin mekanları ile birlite sunulan bilgisayarların tümünde de bulunmalıdır. Kelime işlemcilerle entegre biçimde çalışan, işletmelerin kendi basılı malzemelerini üretmeleri olan **masaüstü yayıncılık**, profesyonel anlamda belge hazırlanmasını sağlamanın yanında grafik ve özel nitelikli belgelerin de düzenlenmesine katkı sağlayan sistemlerdir (Öğüt vd. , 2003).

Günümüz teknoloji ürünleri sayesinde, kelime işlemciler gibi çalışan ve ofis ortamlarında bilgilerin sunum olarak aktarılmasında kullanılan sunu uygulamaları hazır ofislerin teknolojik donanımlarında olması gereken programlardandır.

Hazır ofislerde, hem müşteri hem de iş veren olarak kullanıcıların tüm veri kayıtlarının tutulması; ofis kullanım süreleri ve koşulları, iş bağlantıları, elektronik ajanda işlemleri, not defterleri vb. uygulamaların yapılması ile **kişisel veritabanı** kullanımı zorunlu hale gelmektedir.

Hazır ofislerde, değişen kullanıcıların, seçtikleri pakete göre ön muhasebe işlemleri bazen mali müşavirlik hizmetleri ile birlikte sunulmaktadır. Çok sayıda kullanıcının bulunabildiği bu mekanlarda, ön muhasebede tekrarlanan ve zaman alan

işlemlerin kolaylaştırılması açısından; **elektronik tablolaştırma programları** önem taşımaktadır.

Internet, Intranet, Extranet gibi ağlarla birbirine bağlı olan bilgisayar ağları üzerinden gerçekleştirilen **elektronik iletişim sistemleri**; elektronik posta, ses postası ve faks gibi bir örgütteki metin, ses ve şekil biçimindeki mesajların ve belgelerin çok hızlı biçimde aktarılmasını sağlayan uygulamalardır. Bu sistemler içinde ses işleme, otomatik arama dağılımı, ses cevap sistemleri ve konuşma algılama sistemleri en yaygın kullanılanlarıdır (Öğüt vd. , 2003). Hazır ofislerde, neredeyse tüm iç mekanın çalışma ortamı olarak kullanılmasını sağlayan elektronik iletişim sistemleri, en yeni geliştirilmiş özelliklere sahip olmalıdır. Bu sistemin yenilikleri takip etmesi, iç mekan esnekliğini ve fonksiyonlarını sürekli olarak arttırmakta ve hazır ofisleri tercih sebebi yapmaktadır.

Altınöz (2008), "Ofis Otomasyon Sistemleri Kullanım Düzeyi ve Bireysel Performans Üzerindeki Etkileri" çalışmasında; Selçuk Üniversitesi'ne bağlı kapsamı üniversiteye bağlı Konya merkezde faaliyet gösteren fakülte, yüksek okul ve meslek yüksek okullarındaki "genel idari hizmetler" çalışanları ile sınırlı tutulan anket çalışmalarında Tablo 4'deki sonuçlara ulaşmıştır.

Tablo 4

Kurumdaki Ofis Otomasyon Sistemleri Kullanımı

Ofis Otomasyon Sistemleri	Üç Yıl Önce		Şu Anda		Wilcoxon Testi	
	Ort.	S.S.	Ort.	S.S.	Z	P
Yazıcı	3,40	1,06	3,87	0,48	-4,285	<,001
Internet	3,22	1,03	3,84	0,45	-5,52	<,001
Masaüstü bilgisayar (PC)	3,26	1,21	3,83	0,66	-4,241	<,001
Telefon (sabit+cep)	3,19	1,22	3,79	0,51	-4,258	<,001
Flash bellek	1,66	1,47	3,44	0,94	-7,291	<,001
Fotokopi ve baskı makinesi	2,62	1,49	3,20	1,29	-4,727	<,001
Faks	2,57	1,60	2,78	1,62	-3,473	<,001
Projeksiyon	1,71	1,64	2,14	1,85	-4,857	<,001
Dizüstü bilgisayar	0,91	1,25	2,07	1,74	-6,419	<,001
Dijital fotoğraf makinesi	0,95	1,32	1,72	1,79	-5,276	<,001
Tarayıcı	1,36	1,62	1,60	1,72	-2,834	<,05
Sesli yanıt sistemleri	0,86	1,37	1,34	1,60	-4,618	<,001
Tepegöz	1,24	1,44	1,29	1,71	-1,819	0,069
Ses kayıt -dinleme cihazı	0,69	1,19	1,11	1,59	-4,492	<,001
Telesekreter	0,64	1,16	0,85	1,40	-3,448	<,001

Not: (i) n=; (ii) Ölçekte 0 hiç kullanılmıyor ve 4 çok yüksek düzeyde kullanılıyor anlamındadır.

Kaynak: M. Altınöz 'ün, Selçuk Üniversitesi tarafından yayımlanmış olan "Ofis Otomasyon Sistemlerinin Bireysel Performans Üzerine Etkisi" (2008, *T.C. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitü Dergisi*, sayı 20,s.51-63) adlı çalışmasından alınmıştır.

Tablo 4'de, her bir teknolojinin kullanım düzeyinde son üç yılda bir artışın olduğu görülmektedir. Adı geçen teknolojilerin kullanım düzeyindeki bu artışlar Wilcoxon testine göre istatistiksel bakımdan anlamlıdır. Dolayısıyla bu sonuçların “genel idari hizmetlerdeki görev yapan ofis çalışanlarının kurumlarında son üç yıldaki ofis teknolojileri kullanım düzeyi artmıştır” şeklindeki varsayımımızı büyük ölçüde desteklediği görülmektedir. Ancak tabloda tepegöz için aynı durum söz konusu değildir. Özellikle projeksiyon makinelerinin kullanımındaki artışlar nedeniyle tepegöz kullanımında bir artışın olmaması doğal bir sonuçtur (Altınöz, 2008).

Altınöz (2008), Selçuk Üniversitesi bünyesindeki genel idari hizmetlerinde çalışanların, “Cinsiyete Göre Teknoloji Kullanım Bilgi Düzeyi”, “Teknoloji Kullanımına İlişkin Eğitim Alma Durumu”, “Çalışanların Ofislerde Kullanılan Teknolojilere İlişkin Bilgi Düzeyleri” konularında da çeşitli sonuçlar elde etmiştir. Tüm bu araştırmaları ile “Çalışanlara İlişkin Bireysel Performans Düzeyleri” konusunda bir istatiki sonuç elde etmiştir (Tablo 5).

Tablo 5

Ofis Otomasyon Sistemlerinde Çalışanlara İlişkin Bireysel Performans Düzeyleri

Ofis Otomasyon Sistemleri	Ort.	S.S.
İnternet	3,60	0,93
Masaüstü bilgisayar (PC)	3,56	0,98
Yazıcı	3,54	0,82
Telefon (sabit+cep)	3,48	1,04
Flash bellek	3,27	1,23
Dizüstü bilgisayar	2,77	1,44
Fotokopi ve baskı makinesi	2,64	1,44
Faks	2,22	1,65
Dijital fotoğraf makinesi	2,21	1,65
Tarayıcı	2,10	1,71
Projeksiyon	1,36	1,60
Telesekreter	1,29	1,47
Sesli yanıt sistemleri	1,26	1,46
Ses kayıt -dinleme cihazı	1,26	1,47
Tepegöz	0,74	1,16

Not: (i) n=112; (ii) Ölçekte 0 hiç yeterli değil ve 4 kesinlikle yeterli anlamındadır; (iii) Friedman çift yönlü Anova testine göre ($\chi^2=660,225$ ve $p<001$) sonuçlar istatistiksel bakımdan anlamlıdır.

Kaynak: M. Altınöz 'ün, Selçuk Üniversitesi tarafından yayımlanmış olan "Ofis Otomasyon Sistemlerinin Bireysel Performans Üzerine Etkisi" (2008, *T.C. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, sayı 20,s.51-63) adlı çalışmasından alınmıştır.

Tablo 5'te, çalışanların ofis otomasyon teknolojileri kullanımı sonucunda bireysel performans kriterlerinin önemli ölçüde etkilendiği görülmektedir. Teknoloji

kullanımının işler üzerinde daha fazla kontrole sahip olma (3,41), zamanı etkin kullanma (3,40) iş yapma hızının artması (3,34) ve genel anlamda verimlilik gibi kriterleri çok yüksek düzeyde etkilediği görülmektedir. Teknoloji kullanımının işlerdeki hata oranını azaltma (2,99), farklı çalışma koşullarına uyum sağlama becerisi (2,95), planlama ve örgütlenme becerisi (2,91), karar verme ve uygulama becerisi (2,89) ve ekip çalışması yapabilme becerisi (2,79) gibi ölçütleri ise önemli ölçüde etkilediği söylenebilir. Bu bağlamda teknoloji kullanımının bireysel performans kriterleri üzerinde olumlu bir etkiye sahip olduğu değerlendirilebilir (Altınöz, 2008).

Bilgi iletimi teknolojilerinin sağladığı iş verimiyle hazır ofis kullanımını arttırması; hazır ofislerdeki diğer teknoloji alt yapılarının da bu yenilikleri takip eder nitelikte gelişmiş ve kontrollerinin yine bilişim teknolojileri yoluyla yapılması gerekmektedir. Bu gereksinim ile hazır ofislerde ofis otomasyonları kullanımı, zorunluluk haline gelmektedir.

6.2.2. Aydınlatma Sistemleri

Hazır ofislerde kiralanın ofis birimlerinin genellikle hücre ofislerden oluşması, iç mekan organizasyonunda yer alan bu küçük hacimlerin dış cephe yönünde çözülerek gün ışığından faydalanmaya yönelik konumlandırılmasına; diğer çalışma alanlarında ve hizmet birimlerinde ağırlıklı olarak merkezi yerleşimlerde, yapay aydınlatma çözümlerine neden olmuştur.

Gün ışığından faydalanılarak ortamın doğal koşullar ve koşullandırmalar ile aydınlatılması durumuna doğal aydınlatma denilmektedir. Doğal aydınlatma iç mekanda doğrudan pencereler, cam cephe giydirme sistemleri ve aydınlık fenerleri yoluyla sağlanabilirken; dolaylı olarak şeffaf iç bölücüler ve alçak seperatörler yoluyla da dağıtılabilir. Doğal aydınlatmanın çalışma birimlerine iyi bir şekilde sağlanması iş verimini de doğrudan etkilemektedir.

Ticari hizmet ofisi olan hazır ofisler için aydınlatmada harcanan bedeller ve enerji kullanımı ekonomisi önemlidir. Gün ışığının, iç mekanda enerji tüketimini indirgemesi sebebiyle çalışma birimlerinde gün ışığının en üst düzeyde kullanılması tasarımda önem taşımaktadır.

Kestenü, Eicker, Peitruschika (2005), çalışmalarında doğal aydınlatmanın iç mekandaki dağılımını inceleyerek çok katlı yapıların üst katlarında ve tek katlı ofis yapılarında yapılan aydınlık fenerlerinin (tepe ışıklıkları), cepheden gün ışığı alan ofis

mekanlarına nazaran daha homojen ve dengeli parlaklıkta aydınlanma sağladığını belirtmişlerdir.

Hazır ofis örneklerinde yerleşim planlarında doğal aydınlatmanın sağlanması amacıyla cephe yönlerinde bireysel ve toplu çalışma odaları oluşturulurken; iç hacimlerde genellikle ortak kullanım alanları ve servis hacimleri çözümlenmiştir.

Doğal aydınlatmanın yeterli olmadığı durumlarda çeşitli enerji tüketimleri yoluyla yapılan aydınlatma türüne yapay aydınlatma denilmektedir.

Altuncu (2007), çalışmasında şöyle demiştir: “Görme ve görsel algılama için önem taşıyan ışık nitelikleri, mekan içindeki dağıtımı ile de önem taşır. Bir mekan, içindeki ışık dağılımı sayesinde karakter kazanır. Mekanın biçimsel özellikleri, malzemesi, dokusu, mekanda ışık dağılımına bağlı olarak öne çıkartılır ya da geri plana itilir. Ancak bir mekan içinde farklı fonksiyonlar gerçekleştirilecekse o mekanda düzgün yayınlmış bir aydınlık istenilen sonucu vermez. Çünkü, farklı amaçlara hizmet eden bu mekan parçaları, farklı aydınlık düzeylerine ihtiyaç duyarlar. Düzgün yayınlık aydınlatmanın tersi olarak kabul edilen dinamik yapıdaki ışık dağılımı hem mekanın kullanılış biçimi hem işlevi, hem de mimari özelliklerini vurgulamak açısından daha uygundur. Düzgün yayınlık ve dinamik aydınlık için yapay aydınlatma biçimlerinden genel aydınlatma ve bölgesel aydınlatmayı kullanabiliriz. Bölgesel aydınlatma ile mekan içerisinde dinamik bir aydınlık elde ederiz”.

Yapay aydınlatma türleri kendi içinde ikiye ayrılmaktadır:

- Genel aydınlatma: mekan genelininin algılanmasını sağlamak amacıyla direkt ve indirekt yolla gerçekleştirilmektedir. Hazır ofislerde; geçiş holleri, çalışma odaları, ortak kullanım alanlarının tümünde kullanılabilir. Genel aydınlatma; tavan ve duvar yüzeylerinde sıva üstü, sıva altı ve aplikaydınlatma armatürleri ile sağlanabilmektedir.
- Bölgesel aydınlatma: algılanması istenen bölümlerde, çalışma yüzeyleri üzerinde diğer bölgelere oranla daha fazla aydınlanma sağlamak amacıyla gerçekleştirilmektedir. Hazır ofislerde; bölgesel aydınlatma armatürleri genellikle hareketli ve sabit masa aydınlatmaları, dinlenme birimlerinde ayaklı lambader aydınlatmalar ve danışma bankosu üzerine gelen sarkıt aydınlatmalar gibi armatürler ile gerçekleştirilmektedir.

6.2.3. İklimlendirme Sistemleri

Hazır ofislerde de diğer ofis ortamlarında olduğu gibi iç hacimlerdeki havanın koşullandırılması klimalarla sağlanabilmektedir. Klimalar, ortam sıcaklık değerlerinin kontrolünde; ısıtma-soğutma ve nem dengesinin sağlanarak, dışarıdaki temiz havayı içine alıp koşullandırarak iç mekâna homojen olarak dağıtılmasında rol alırlar. Geliştirilmiş hava çıkış sistemleri ile sigara dumanı gibi etmenlerle kalitesi düşmüş, kirletilmiş havayı kısa sürede dışarı atarlar.

Aksu (2000) çalışmasında, insanın kendini iyi hissettiği sıcaklık değerlerinin; yaşama alışkanlıklarına, mevsime, cinsiyete, yaşa ve kişiye göre değişiklik göstermekte olduğunu, fakat %50 rölatif nemde 21°-24° C'lik bir aralıkta olumlu değerlendirildiğini belirtmektedir. Böyle bir hava koşullandırılmasının iç ve dış mekan arasındaki geliş ve gidişlerde, yorgunluk ve isteksizliğin önlenmesi sağlanmaktadır.

Hazır ofislerde kullanılan klima tipleri diğer ofis tiplerinde kullanılan cihaz tipleriyle benzerdir. Ancak hazır ofislerdeki her birim kontrol anahtarları ile bu birimlerde bulunan kullanıcılar tarafından müdahale edilebilmelidir. Klima tipleri:

- **Merkezi Sistemler:** Tam havalı, tam sulu, havalı sulu olarak 3'e ayrılır. Tam sulu sistemler, iki ve dört borulu Fan Coil panel sistemleridir. Bunlara taze hava ilave edilince havalı sulu sistemler elde edilir.

Merkezi sistem iklimlendirme, hazır ofislerde, kat yüksekliğinin izin verdiği hemen her iç mekan için tercih edilen iklimlendirme sistemidir. Uygulandığı bölümlerde fan coil cihazları ile hava üfleme ve emiş kanallarının bulunması sebebiyle yükseklik döşeme seviyesinden yaklaşık 30cm düşmektedir. Hazır ofislerde bu cihazların tercih edilmesi aynı merkeze bağlı, farklı iklimlendirmelere olanak sağlayan bir sistem olmasıdır.

- **Bireysel Sistemler:**

1. Paket tipi klimalar; pencere (pencere ya da duvara monte edilen) ve salon tipi (bağımsız, hareketli cihaz) olmak üzere 2 ayrı tiptir. Gerekli borulama ve üfleme kanalları cihazın kendi bünyesinde. Çatı tipi (roof top) kompakt klimalar da bu sınıfa girmektedir. Merkezi sisteme nazaran; dış ünite, iç ünite, ve kanallar sistemi ayrı düzeneklerdir. Çatı tipi cihazlar kapasitelerine bağlı olarak konutlarda, restoranlarda, fast food restoranlarında, tek veya çok katlı ofis binalarında, okullarda, açık alışveriş

merkezlerindeki dükkânlarda, ticari binalarda, atölyelerde fabrika üretim bölgelerinde kullanılırlar.

2. Split tipi klimalar; Direkt genişlemede split klimalar, iç ve dış ünitelerden oluşur. Bu iki ünite arasında soğutucu akışkanın geçtiği bakır boru bağlantısı ve elektrik bağlantısı bulunur. Duvar tipi ve kanal tipi olmak üzere kendi içinde 2 farklı türe ayrılır. Duvar tipi iç ünitesi, iç mekanda iklimlendirilmenin en doğru sağlanabileceği konumda duvar yüzeyine monte edilirken; kanal tipi (kaset tipi) split klimalar tavana monte edilirler. Split klimaların dış üniteleri ses ve titreşim yaptıkları için; iç mekanlardan uzaklaştırılmış, dış zemin ya da duvara sabitlenebilirler.

Hazır ofislerde, bireysel iklimlendirme sisteminden split klimalar, eski yapılarda ve kat yüksekliği düşük mekanlarda kullanılmaktadır. Ayrıca bu tip ünitelerin iç mekandaki ısı dağılımı homojen olmamakla birlikte hazır ofislerdeki çok sayıdaki kapalı hacimlere oranla dış ünite sayısı da artacaktır. Bu sebepler, hazır ofislerin iklimlendirmesinde split klimaların uygun olmayacağı anlamına gelmektedir.

Hazır ofislerde merkezi ve bireysel iklimlendirme sistemlerinin her biri kullanılabilir olsa da; bu amaçla planlanmış mimari yapılar için merkezi sistem iklimlendirme kullanılması, iç mekanların eşit düzeyde koşullandırılması ve her birimden kontrol edilebilmesi için bireysel sistemlere göre daha uygun olacaktır.

6.2.4. Akustik Sistemleri

Ses, insanların işitme duygusunu uyaran fiziksel bir olgudur. İnsanların ve nesnelerin biraraya gelerek hareket ve konuşma davranışında bulunduğu bir çok kapalı hacimde ses, kaynağından titreyerek; fiziksel koşullar ile yansıyor ya da iletilerek dağılmaktadır (Tablo 4). Buna karşın ses titreşimlerinin çeşitli malzeme seçimleri ve ses kaynağına göre mekanların biçimlendirilmesi ile soğurulabilmesi, uzaklaştırılabilmesi ya da eşit düzeylerde ulaştırılması mümkündür.

Zemin kaplamaları konusunda işlenmiş olan sert yüzeyli ve soğuk temaslı malzeme kullanımları duvar ve donatı kaplamalarında da benzer özellikleri göstererek; ses titreşimlerinin çarparak yansımaya (yankılanmasına) sebep olmaktadır, buna karşın yumuşak yüzeyli ve sıcak temaslı malzeme seçimleri sesin emilmesinde ve iç mekanda dengelenmesinde kullanılmaktadır. Örneğin; hazır ofislerde iş istasyonlarının ön panelleri kumaş kaplamaları ile kişisel sesin indirgenmesinde rol almaktadır. Aynı

şekilde çift yüzeyli ahşap bölücü panellerde de gözenekli ahşap panel ya da ses yalıtım malzemeleri ile bölünen birimler arası ses geçişi engellenmektedir.

Tablo 6

Çeşitli Ses Kaynaklarının Oluşturduğu Ses Şiddeti Düzeyi

Ses Kaynakları	Ses Düzeyi dBA	Not
Duvar saati	20	Mesafe 1m.
Küçük düzeyde konuşma	40	Mesafe 40 cm.
Orta düzeyde konuşma	50	Mesafe 1m.
Daktilo, dikiş makinesi	65	Mesafe 2m.
Senfoni orkestrası	65-80	Salonda ön sıralar
Normal ve sıkışık trafik	70 –90	Mesafe 3m.
Dokuma makinesi	95-100	İşçi yerinde
Baskı makinesi	105-110	İşçi yerinde
Çeşitli uçaklar	120-130	Mesafe 5m

Kaynak: R. Abdulrahimov'un tarafından yayımlanmış olduğu "Salonların Akustiği ve Tasarımı" (s.20); 1998, Trabzon:Yayın hakkı, 1998, Ramiz Abdulrahimov 'a aittir adlı çalışmasından alınmıştır.

Hazır ofislerde, akustik için kullanılan malzemeler genellikle zeminde ses soğurma özelliğine sahip, karo halı kaplamalar (konferans salonları ve lobi zeminlerinde) uygulanmaktadır. Bu uygulama, zeminde tesisat kontrolü ve müdahalesi anlamında fonksiyonel bir çözüm getirmektedir.

Şekil 127. Çalışma istasyonu masası ön panelinin, des yutucu özellikte melamin malzeme üzerine sünger ve kumaş ile kaplanmış görüntüsü

Kaynak: <http://www.nurus.com.tr> (Erişim Tarihi: 07.03.2011)

6.2.5. Güvenlik- Kontrol Sistemleri ve Bina Otomasyonu

Gelişen teknolojinin bir sonucu olarak, çağdaş yapıların güvenlik kontrol sistemlerindeki yenilikler iş hayatının sürdüğü ofislerin çeşitli tehlikelere karşı korunmasında büyük olanaklar sağlamaktadır.

Günümüz iş kültüründe bilgiye verilen değer, ofis mekanlarında bilgi hırsızlığı, sabotaj, soygun gibi istenmeyen durumlarını gündeme getirmektedir. Bu ve benzer olumsuz durumlara karşı kurumlar, teknolojinin olanaklarından faydalanarak; ofis girişlerinde ve iç mekanlarda çeşitli kontrol önlemlerini almak zorunda kalmaktadırlar. Bu önlemler; bina girişlerinde güvenlik kameraları, metal dedektörleri, x-ray cihazları, kartlı geçiş sistemleri ve turnikelerden; ofis katı girişinde kartlı giriş, uyarıcı/caydırıcı levhalar, kameralar, acil durum alarm sistemlerinden oluşmaktadır.

Kameralı ve personelli giriş kontrol işlemleri dışında, kartlı giriş-çıkış işlemleri, hazır ofislerdeki kullanıcı bilgisi ve giriş-çıkış verilerinin düzenli biçimde takibi açısından da önem taşımaktadır. Bu sistemde, girişe uygun olmayan kartla girilmeye çalışılması durumunda, ana güvenlik merkezi uyarılmakta; gerekli önlemler alınabilmektedir. Kartlı giriş kontrol sistemlerinde tüm hareketlerin izlenmesi, hazır ofislerde kullanıcıların kiraladıkları alanları; kullanım süresinde kullanmaları için yönlendirici olmaktadır.

Hazır ofislerin karşı karşıya bulunduğu bir diğer güvenlik sorunu ise yangın, deprem gibi ilk yardım gerektiren olası felaketlerdir. Bir çok çağdaş yapıda uygulanma zorunluluğu olan; yangın alarm- söndürme sistemleri, acil çıkış yönlendirme sinyalleri ve göstergeleri hazır ofis iç mekanlarında düşünülmesi gereken önemli detaylardandır.

Günümüz büyük hacimli binalarında arzu edilen tüm konfor koşullarının sağlanması ve ilk yardım sistemlerinin devrede tutulması "Bina Otomasyon Sistemleri (BAS)" adı verilen sistemler yardımı ile, tamamen bilgisayarlara bağlı olarak gerçekleştirilmekte; tüm denetim, güvenlik kontrolleri, enerji tasarrufu ve güvenlik kontrolü, bu sistemler ile sağlanmaktadır. Bu sistemler sayesinde olağan üstü durumlarda giriş çıkışlar kilitlenmekte yada tamamen açılmakta; enerji kesinti durumunda jeneratör devreye girmekte; güvenlik sistemlerindeki herhangi bir arıza durumunda uyarı sistemi devreye girmektedir. Hazır ofislerin bu sisteme sahip binalarda yer alması, yada güvenlik sisteminde BAS' ı sağlaması; iş hayatına kolaylıklar sunan hazır ofis sisteminin akıllı teknolojilerle desteklenmesi anlamına gelmektedir.

Hazır ofislerin, güvenlik kontrol ve bina otomasyonu sistemlerine sahip olması; gerek kullanıcılar gerekse hazır ofis işletmecilerinin sorumlulukları açısından büyük önem taşımaktadır.

6.3. Mobilyalar

Hazır ofislerin donatılmasında, kullanıcılara doğrudan hizmet veren en önemli iç mimari elemanlar mobilyalardır. Çünkü hazır ofis mobilyalarının kullanıcıları ve kullanım süreleri belirli değildir. İş hayatında günün büyük bir zaman diliminin geçtiği düşünülürse, çalışma alanı mobilyalarının konforu ve ergonomisi büyük önem kazanmaktadır. Örneğin; kısa ya da uzun süreli üzerinde oturularak çalışılan bir sandalyenin, iş verimindeki rolü büyüktür. Ayrıca kullanıcıların ergonomisine uygun olabilmesi için hazır ofis mobilyalarının kişilerin antropometrik ölçülerine uygun esneklikte olması önemlidir.

6.3.1. Sabit Mobilyalar

Yapı elemanlarında doğrudan ya da dolaylı temas ederek montajlanan ve devamlı olarak konumunu değiştirmeyen donatılara sabit mobilyalar denilmektedir. Sabit mobilyalar, çoğunlukla hazır ofis mekanlarında; genel kullanımlara hizmet veren saklama, depolama ve servis hacimleri ihtiyaçlarını karşılayan fonksiyonda kullanılmaktadır. Bu fonksiyonlar, geleneksel ofislerde duvarlara yakın ya da sağır yüzeylerde çözümlenirken, iş hayatının gelişim süreçlerinde bölücü eleman, özel aydınlatılmış ankastre duvar mobilyaları olarak da kullanılmaktadır.

Hazır ofis iç mekan örneklerinde birden fazla çalışanın bir odada kişiselleştirilmiş alanlara sahip olması için duvar yüzeylerine montajlanmış sabit düzenli masalara rastlanmaktadır. Bu yüzeylerin alt boşluklarında çekmece, dolap ya da oturma elemanı gibi hareketli elemanlar konumlanmaktadır (Şekil 128).

Danışma bankoları, genel yerleşim düzeninde belirli bir lokasyonda uzun süreli konumlanması nedeniyle sabit mobilya sınıfına girmektedir. Burada gerçekleştirilen bir çok aktivite, gereksinim duyulan enerji, data tesisatları ve çeşitli iletişim elemanları mobilya bünyesinde toplanarak görsel sadeliğe kavuşturulmaktadır.

Şekil 128. Duvara sabit bireysel çalışma birimi görüntüsü

Kaynak: Zelinsky (2002)

Hazır ofis örneklerinde rastlanan sabit mobilyalardan bir diğeri; görüntülü konferans sistemi üniteleridir. Kapaklı dolap sistemleri halinde çözülen üniteler, sunum ya da görüntülü konferans sonrasında kapakları kapatılarak birer yüzey etkisi sağlanmaktadır.

Hazır ofislerin kullanıcılarına hizmet olarak sundukları kilitli dolap üniteleri ve posta sistemleri de sabit gövdeli ve kapaklı mobilyalar ile çözümlenmektedir. Hazır ofislerin ortak kullanım alanlarında duvar yüzeyleri boydan boya ya da gömme dolap çözümleri ile kütüphane alanlarına dönüştürülmektedir. Bu alanlarda uygulanan raf sistemleri ya da kapaklı ünitelerde sabit mobilyalar sınıfına girmektedir. Ortak alanlarda yer alan dökümantasyon birimlerinin masa ve dolapları da mekan içerisinde sabit bir noktada yer aldığı için bazı ofis çözümlerinde sabit üniteler şeklinde uygulanmaktadır.

Şekil 129. Vitra idari binasından kütüphane biriminde bölücü özellikte konumlandırılmış

kütüphane mobilyası

Kaynak: <http://www.nurus.com.tr/files/magazines/news02> (Erişim Tarihi: 07.03.2011)

6.3.2. Hareketli Mobilyalar

Sabit mobilyalar geleneksel ofis düzeninde sıklıkla tercih edilebilen unsurlarken, günümüzde yerini; değişime elverişli ve organizasyonel çalışma ortamları sağlayabilen; takılıp sökülebilen, hareketli mobilyalara bırakmaktadır. İş kültüründeki değişim ve teknolojinin kullanılan veri aktarım araçlarını sürekli değiştiriyor oluşu; mekanlarda stabiliteden uzak, esnek çözümler sağlayabilen fonksiyonel ve hareketli donatıların geliştirilmesinde ve tercih edilmesinde temel oluşturmaktadır.

Hazır ofislerde iç mekanda tercih edilen hareketli mobilya tipleri;

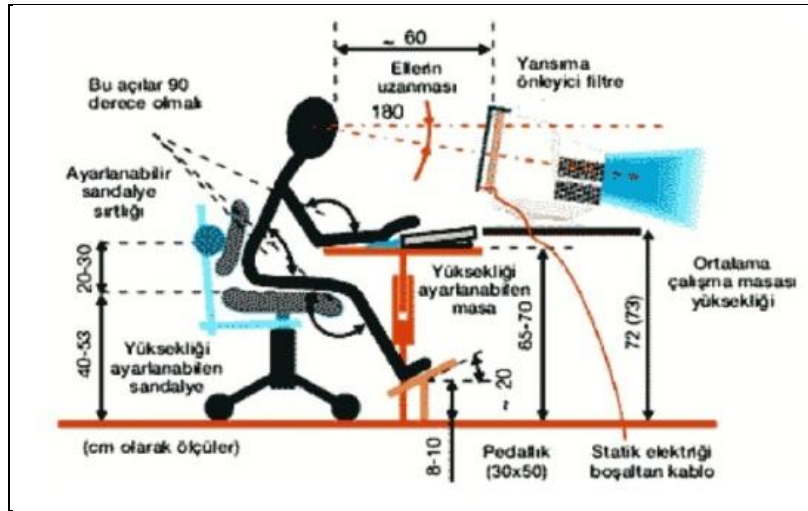
- Masalar (çalışma masaları, yönetim ve toplantı masaları)
- Oturma elemanları (bekleme üniteleri, çalışma koltukları, konuk koltukları, toplantı sandalyeleri ve seminer sandalyeleri)
- Organizasyonel mobilyalar (çalışma istasyonları)
- Depolama ve aşivleme üniteleri (dolaplar ve raf sistemleri)
- Bilgi-İşlem Üniteleri
- Islak hacim mobilyaları (lavabo üniteleri, mutfak dolapları)

olarak çeşitlendirilebilir.

Masalar:

Çalışma alanlarında yatay kullanım yüzeyleri oluşturan masalar, kullanım amacı ve niteliğine göre çeşitlenmektedir. Çalışanlar, masa ve oturma elemanı kullanımında günümüz koşullarında genelde bilgisayarlarla birlikte çalışmaktadır. Yazma, bilgisayarlı çalışma ve diğer masa fonksiyonları için ergonomik tasarımlar iş verimliliğinde önem taşımaktadır.

Yapılan araştırmalar bilgisayar kullanımında çalışanların büyük çoğunluğunun boyun ağrısı başta olmak üzere; sırt, omuz, baş ağrıları, gözlerde kaşıntı, görme güçlüğü gibi fiziksel rahatsızlıklar ve stres ve asabiyet yaşadığını göstermektedir (Gün, Özer, Ekinci ve Öztürk, 2004). Bu sorunları önlemek için yapılmış bir çok çalışmanın özeti olarak; bilgisayarlı oturma şekli, dik ve monitöre hafif açı yapacak bir boyun hareketi ile olması gerektiğidir.(Şekil 130) Hazır ofislerde kullanıcı memnuniyeti ve iş veriminin sağlanması açısından konforlu çalışma alanı oluşturmada masa ergonomisinde bu bilgiler önem taşımaktadır.

Şekil 130. Bilgisayarlı çalışma düzeni ergonomisinin gösterimleri

Kaynak: www.saglik.turk.net (Erişim Tarihi: 10.04.2011)

Dik oturma ve bilgisayar kullanımı için masalarda da çeşitli dinamikler oluşturulabilmektedir. Örneğin masa yüzeyi çeşitli kademelerle oturum şekline göre açılabilir ya da ayakta kullanım yüksekliğine ayarlanabilmektedir. Bu fonksiyon sürekli oturmanın ve aynı pozisyonlarda durmanın çalışan vücutunda oluşan fiziksel hasarların önlenmesinde bir çözüm oluşturur.

Düşük yükseklikteki masalar masa altında diz açıklığı zorunluluğu getirir. Yerden diz üstüne kadar olan yükseklik, toleranslarıyla beraber aşağıdaki ölçülerde önerilir:

- Erkekler için $590 + 50 \text{ mm.} = 640 \text{ mm.}$
- Kadınlar için $540 + 70 \text{ mm.} = 610 \text{ mm.}$

Masa veya tezgahın tablasının kalınlığı da 40 mm. kabul edilirse, masa yüzeyinin yerden yüksekliği erkekler için 680 mm, kadınlar için 650 mm olarak tespit edilir. Görme mesafesi ile ilgili olarak masanın veya çalışma yüzeyinin üst kısmı arasında kalan mesafe 270 – 300 mm olarak önerilir. Ayarlanabilir olmayan sabit masa yüksekliği ortalama vücut ölçüleri temel alınarak belirlenir ve bireysel farklılıklar için tolerans tanınmaz (Görk, 1998).

Ofis masalarının yerden yüksekliği; kullanıcının ayarlanabilir sandalye veya koltuk ve ayaklık kullandığını varsayarak erkekler için 740 – 780 mm, kadınlar için 700 – 740 mm olmalıdır. Masanın üst tablası 30 mm'den kalın olmamalı ve bacaklar için masa altında bırakılacak boşluğun genişliği en az 680 mm, yüksekliği de 690 mm

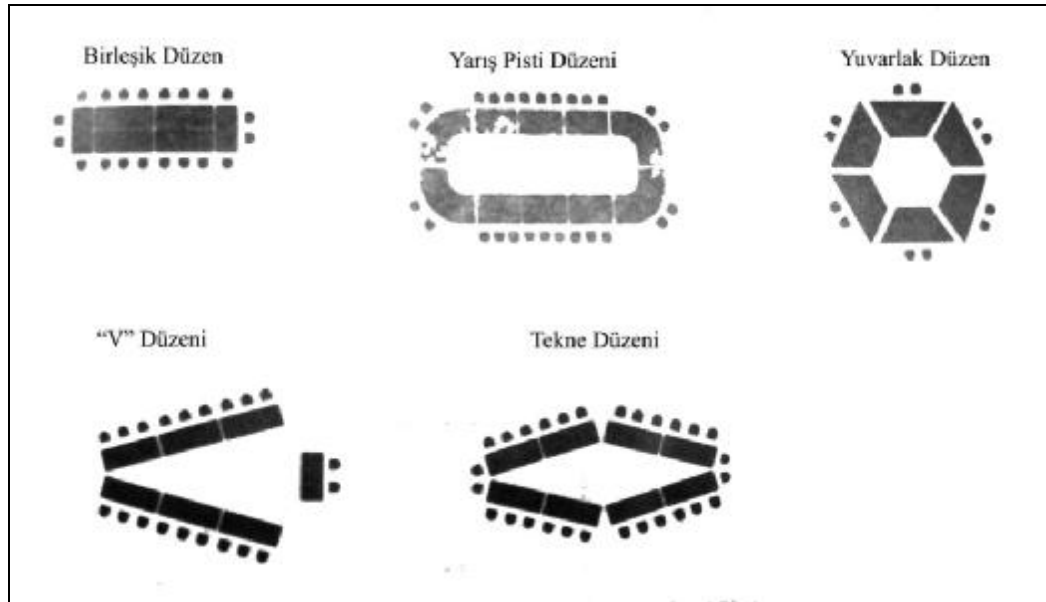
olmalıdır. Diz hizasında masanın kenarı ile arka duvarı arasında kalan mesafe en az 600 mm, ayak hizasında en az 800 mm olmalıdır (Görk, 1998).

Hazır ofislerde tercih edilen yazı masası dikdörtgen geometriye sahipken; "L" ve "U" tipli masalar bilgisayar kullanımına ve konuk ağırlama yüzeylerine de hizmet sunmaktadır.

Yönetici odası masa yüzeyleri diğer çalışan masalarına oranla daha büyük yüzeylerden oluşturulmaktadır. Yönetici odalarında kullanılan masanın, yüzey kullanımı fonksiyonu yanı sıra prestij elemanı olma özelliği de vardır. Ofis genelinde tercih edilen malzeme kullanımları yönetici masasında prestij ifade edebilecek nitelikte daha özelleştirilmiş malzemelerden seçilmektedir.

Hazır ofislerde standart masa kullanımı yanı sıra çeşitli eklenebilir modüllerle düzenlenmiş masalar ve iş istasyonları da tercih edilmektedir. Çok sayıda çalışanın bir arada verimli iş üretmesine yardımcı olan mobilyalar kendi bünyesinde, depolama, kablolama sistemleri ve bölücü elemanlarını da bulundurabilmektedir.

Ortak kullanım alanı mobilyalarından olan toplantı masaları, kişi sayısına göre biçimlenen geometrik formlarda kullanılmaktadırlar. Hazır ofislerdeki toplantı masaları, konferans, seminer yada görüşme amaçlı programlanmış birimlere göre farklı oturma düzenlerine göre seçilmekte ya da tasarlanmaktadır.

Şekil 131. Farklı oturma düzenlerinde oluşturulmuş toplantı /seminer / konferans birimleri

Kaynak: Kaynak: DeChiara, Panero, Zelnik (2001)

Hazır ofis toplantı masaları, toplantı sırasında çeşitli verilerin dijital ortamlarda sunulması fonksiyonuna odaklı geliştirilebilmekte; oturanların rahatlıkla mobil cihazlarına enerji bağlaması imkanı mobilya bünyesinde bir kablolama sistemi uygulaması ile çözülmektedir. Bunun yanı sıra diğer geliştirilmiş sunum cihazlarının masada konumlandırılması üzerine benzer uygulamalar mevcuttur.

Şekil 132. Elektrik tesisat ile donatılmış masada projektör kullanımı

Kaynak: <http://www.nurus.com.tr/tr/products/toplanti-masalari> (Erişim Tarihi: 10.04.2011)

Oturma Elemanları:

Çalışan ergonomisinin sağlanması amaçlı, ofis mobilya üreticileri; mobilyalarda dinamik unsurlar yaratmaktadır. Oturma elemanlarında her kişinin kendi antropometrisine uygun olarak taşıyıcı ayak sistemi üzerinde düşey doğrultuda, oturma yüzeyinde kolçaklarının; düşey ve yatay doğrultuda ve sırtlık yüzeyinin kademeli açılar kazandırılarak hareket ettirilmesi kişiselleştirilebilir mobilyalar kullanılması anlamına gelmektedir.

Şekil 133. Ofis koltuklarında önerilen genel oturma açıları

Kaynak: Baslo (2002)

Rahat koltuk tasarımı için, ortopedik/tıbbi ve ergonomik önerileri şöyle sıralamak mümkün olabilir:

- Oturma yüzeyi kalçanın öne doğru gelmesini önlemek üzere geriye doğru eğimli olmalıdır. Bu eğimin yatay düzlemle açısının 14 – 24 derece arasında olması önerilir.
- Sırt dayanağının geriye doğru verilecek eğiminin oturma yüzeyine 105 – 110 derece, yatay düzleme 110 – 130 derece açılarında olması önerilir.
- Sırt dayanağı kuyruk sokumu ve bel hizasında yumuşak bir dolgu maddesi ile desteklenmelidir. Profilde küçük bir yay şeklinde görülen bu dolgunun tepe noktası, omurganın kuyruk sokumundan itibaren üçüncü ve beşinci omurlar arasında kalmalıdır. Bu demektir ki tepe noktası, oturma yüzeyinin arkasından itibaren 100 – 180 mm yukarıda olmalıdır (Görk, 1998).

Ofislerde kullanılan oturma elemanları:

- *Çalışma Koltukları,*
- *Yönetici Koltukları,*
- *Koltuk ve Kanepeler,*
- *Diğer Oturma Elemanları,*

şeklinde gruplandırılmaktadır.

Depolama ve Arşivleme Üniteleri:

Ofis mobilyalarında depolama ve arşivleme üniteleri dolap ve raf sistemlerinden oluşmaktadır. Eskiden duvar yüzeylerine yaslanan ya da sabitlenen bu üniteler, günümüzde hareketli ve daha fonksiyonel özellikte kullanılmaktadır. Ofis yerleşim sistemlerine bağlı olarak; iç mekanda yer alacak depolama ünitesinin ölçüleri ve fonksiyonları da değişmektedir.

Çalışma masalarına yakın konumlandırılan depolama ünitelerinin (dolapların), 75cm yüksekliğe kadar olanlarının üstleri ek masa yüzeyi olarak kullanılmaktayken, 120cm ve daha yüksek boylardaki dolaplar; oturma yüksekliğinden fazla oldukları için yarım bölücü olarak kullanılabilir.

Dolapların iç düzenlerinde, eklenebilir bir takım organizasyonel parçalar (raf, dosyalık vb.) ve kapaklarının kilitleme sistemleri ile donatılabilmesi; ofis mekanlarında çalışanların kişiselleşmiş alan artırımı ve çeşitli evrak güvenlik koşullarının sağlanması

mümkündür. Bu çözümler hazır ofis kullanıcıların çalışma mekanlarını kullandıkları sürece aidiyet hislerini artıran detaylardır.

Şekil 134. Farklı ölçülerdeki ofis depolama ünitelerinin kullanımları

Kaynak: <http://www.officereality.co.uk/office-storage3.php> (Erişim Tarihi: 10.04.2011)

Hazır ofislerde dolapların dışında, kütüphane gibi açık raflı sistemler de depolama ve arşivleme fonksiyonunu sağlayabilmektedir.

Şekil 135. Kütüphanelerin ofislerde bölücü ve depolama fonksiyonunda kullanımı

Kaynak: <http://www.nurus.com.tr/tr/products/depolama-sistemleri> (Erişim Tarihi: 10.04.2011)

Hazır ofislerdeki çalışma birimlerinin yanı sıra depolama ve arşivleme ünitelerinin sıklıkla kullanıldığı bir başka birim de dökümantasyon birimleridir. Bu alanlarda masa altı çekmece ve raf üniteleri kullanılabilirken, duvar üniteleri olarak kütüphaneler kullanılabilir.

Bilgi-İşlem Üniteleri:

Çalışma mekanlarındaki, bilişim sistemlerinin tümüne hizmet veren mobilya ve mobilya donatıları bütünü, bilgi-işlem üniteleri olarak tanımlanabilir. Bu ünitelerin en önemli özellikleri enerji iletiminde rol almaları ve enerji kullanımlı cihazların kullanımına hizmet vermesi açısından yalıtım ve ergonomik özellikler taşımasıdır.

Şekil 136. Çalışma istasyonlarında telefon ve ethernet hattı dağıtım sistemi [modem ünitesi(1), kablo dağıtım kolonları (2, 3) , priz çoğaltıcı ünite(4)]

Kaynak: www.ksistem.net (Erişim Tarihi: 05.05.2011)

Hazır ofislerde bilgi - işlem üniteleri, masa organizasyonu dışında; bilgi- işlem odalarında da sunucu cihazlarının konumlandırılmasında kullanılmaktadır.

Şekil 137. Yükseklik ayarlanabilir raflı data server üniteleri

Kaynak: [http:// www.estap.com.tr](http://www.estap.com.tr) (Erişim Tarihi: 05.05.2011)

Şekil 138. Çoklu monitorler için üretilebilen üniteler

Kaynak: <http://www.ergotron.com/Products/tabid/65/PRDID/127> (Erişim Tarihi: 05.05.2011)

6.4. Hazır Ofis İç Mekânlarında Malzeme, Renk ve Dokunun Kullanımı

Hazır ofisler, farklı kullanıcılara hizmet verdiği için; iç mekan kolay algılanabilir, fonksiyonel bir tasarıma sahip olmalıdır. Kiralanarak farklı kullanıcılara

hizmet veren çalışma birimleri ve diğer hizmet birimleri, kiralandıkları süre boyunca bu kişilere aidiyet hissi verebilecek, verimli iş ortamları haline getirilmelidir. Tasarımda istenen tüm bu gereksinimler, ancak doğru iç mimari tasarımın; doğru malzeme seçimleri ile sonlandırılması ile gerçekleşecektir. Malzeme, renk ve doku, iç mekanda duyulacak gereksinimlere üst düzeyde cevap vermeye olanak sağlayan yüzey bitirici yapı unsurlarıdır.

Hazır ofislerin iç mekan tasarımlarında genel olarak malzeme, renk ve doku seçimleri; zemin ve duvar kaplamaları, bölücü paneller, tavan kaplamaları, renk kullanımı maddeleri içeriğinde irdelenmektedir.

Zemin Kaplamaları:

Hazır ofislerdeki her fonksiyon, o mekanın zeminin nasıl bir malzeme ile kaplanacağını belirlenmesinde tasarımcılara bir ön veri oluşturur. Bunlar kullanıcı gereksinimleri, mekanda ihtiyaç duyulan sembolik ve estetik unsurlar ile mekanın bakım ve temizlik gereksinimleri olarak ifade edilebilir.

Bir mekanın zemin kaplamasının rengi ve dokusu, mekanı sınırlayan ve tanımlayan etmenlerdir. Malzemelerin temas duygusu, zemin kaplamasının seçiminde önem taşımaktadır. Sıcak temaslı olan halı ve ahşap ile soğuk temaslı seramik, doğal taş gibi malzemelerin, mekanların işlevlerine uygun biçimde seçimi mümkündür. Örneğin yönetici ofislerinde (konfor ve prestij gereksinimi) parke ya da halı kaplama gibi malzemeler tercih edilirken; koridorlarda ve toplu çalışma alanlarında temizlik ve bakım kolaylığı gereksinimi nedeniyle seramik, granit gibi malzemeler tercih edilmektedir.

Hazır ofis zeminlerinde, güvenlik gereksinimi nedeniyle ; ıslak hacimlerde ve geçiş alanlarında pürüzsüz veya yüzeyi sırlanmış tamamıyla kaygan malzemeler tercih edilmemelidir. Bunun yanı sıra yangın durumunda geçilecek acil çıkış alanlarında ve hatta çalışma alanları genelinde zemin malzemelerinin yangına dayanımına dikkat edilerek seçilmesi gerekmektedir.

Zemin kaplamaları seçimlerinde önemli bir başka etmen basınç dayanımlarıdır. Kullanım sıklığı ve yüzeye uygulanan kuvvetlere karşın her zemin kaplamasının belirli basınç dayanımı özellikleri bu ürünlerin teknik dökümanlarında belirtilmektedir. Masa ve koltuk ayaklarının noktasal basınçlarından; geçiş alanlarında zemin yüzeyine

uygulanan genel basınca kadar seçilen malzeme dayanımı, ürünün kullanım ömrünü ve kullanılabileceği bölgeleri belirlemekte gerekli bilgileri oluşturmaktadır.

Döşemeler dışında diğer mekan bileşenleri (duvar, kolon, kiriş, merdiven) ve öğelerinin (bölücü elemanlar, pencereler, kapılar, hareketli ve sabit mobilyalar) kaplamalarının yanısıra zemin malzemesi, mekandaki ses dağılımı ile birebir ilişkili bir yüzeydir. Mekanlarda seslerin yankılanmasını önlemek ya da mekan geneline yayılmasını sağlamak amacıyla; çalışma alanlarının özelliğine göre uygun zemin kaplaması seçimi temel tasarım kriterlerindendir.

Tablo 7

Zemin Kaplamalarında Malzeme Türüne Göre Ayak Sesini Azaltma Değerleri.

<i>Döşeme Kaplaması</i>	<i>Ayak Sesini Azaltma Değeri (dB)</i>
Lamba zıvanalı döş. kaplama (Kadron altı yalıtımlı)	16
6 mm. kalınlıkta mantar döş. kaplama	15
2.5 ila 6 mm. kalınlıkta linolyum	7-11
3.5 ila 6.7 mm kalınlıkta mantarlı linolyum	15-18
2.5 mm. kauçuk kaplama	10
1.5 ila 2 mm. PVC kaplama	5
Hindistan cevizi lifli hasır (paspas malz.)	17
Sentetik elyaftan, dokunmamış halı ve keçeler	20
20 mm kalınlıkta karniş plak altlık üzerine asfalt şapı	25
15 mm kalınlıkta (yalıtım lifli cam yünü, yumuşak ahşap lif levha, asbestli lifli vb. alınlıklı) çimento şap	31
Kadron altlarında 10 mm elyaflı yalıtım bulunan lamba zıvanalı ahşap döşeme	24
10 mm kalınlıkta sert ahşap lif levha üzerine ahşap parke	16
5 mm yumuşak lifli yalıtım levhası üzerinde 10 mm ahşap lif levha üzeri parke kaplama	28
Mantar aglomeresi veya yumuşak karton (0.8kg /m ²) üzerinde linolyum kaplaması	14
4 mm kauçuk köpük üzerinde 5 mm kauçuk döşeme kaplaması	24
2 mm mantar levha üzerine PVC kaplama	14
5 mm keçe üzerine buket tipi sentetik elyaflı halı	30

Kaynak: N.Toydemir, E. Gürdal, L. Tanaçan'ın Lieratür Yayıncılık tarafından yayımlanmış olan "Yapı Elemanı Tasarımında Malzeme" (s.306); 2000, İstanbul: Literatür Yayınevi, Yayın hakkı, 2000, Literatür Yayıncılık Dağıtım Pazarlama San. ve Tic. Ltd. Şti.'ne aittir adlı çalışmasından alınmıştır.

Tablo 8

Frekansa Bağlı Olarak Döşeme Kaplamalarının Ses Emme Katsayıları

Kaplama Malzemesi	Sesin Frekansına Göre Ses Emme Katsayıları		
	128 Hz (Kalın)	512 Hz (Orta)	2048 Hz (İnce)
Çimento Şapı	0.01	0.01	0.02
Asfalt Şapı	0.03	0.03	0.04
Ksilolit Şapı	0.06	0.08	0.10
Linoiyum	0.02	0.03	0.04
PVC Kaplama	0.01	0.01	0.05
Kauçuk	0.04	0.08	0.03
Yapıştırma Parke	0.04	0.06	0.10
Mantar Üzerine Parke	0.04	0.05	0.07
Hindistan Cevizi Lifinden Yapılmış Paspas Türü Kaplama	0.02	0.05	0.27
Buket Türü Seri Sentetik Elyafli Halı	0.03	0.04	0.19
Yumuşak İnce Halı	0.08	0.17	0.40
Velur Türü Sentetik Elyafli Halı (haliflex)	0.05	0.10	0.42
5 mm Kalınlıkta Sentetik Halı	0.04	0.15	0.52
Yumuşak Buket Sentetik Elyafli Halı	0.08	0.20	0.52
5 mm Kalınlıkta Keçe Üzerine 5 mm Sentetik Halı	0.07	0.57	0.81

Kaynak: N.Toydemir, E. Gürdal, L. Tanaçan'ın Lieratür Yayıncılık tarafından yayımlanmış olan "Yapı Elemanı Tasarımında Malzeme" (s.310); 2000, İstanbul: Literatür Yayınevi, Yayın hakkı, 2000, Literatür Yayıncılık Dağıtım Pazarlama San. ve Tic. Ltd. Şti.'ne aittir adlı çalışmasından alınmıştır.

Tablo 8'de belirtildiği gibi, ses yutma katsayısı ve oluşan seslerin frekansları açısından incelendiğinde ahşap parke, pvc, çimento şapı gibi kaplamaların geniş bir frekans aralığında ortam sesini emme oranının az olduğu, buna karşılık halı gibi yumuşak ve lifli malzemelerin ses emme özelliğinin yüksek olduğu görülmektedir.

İncelenen hazır ofis örneklerinin genelinde hücre ofis zeminlerinde parke ve halı kaplama; ortak alan zeminlerinde ise seramik karo kaplama uygulaması görülmüştür. Her mekanında cihaz kullanımının fazla olduğu hazır ofis zeminleri esnek kullanım amaçlı yerden tesisat döşemesi ile biçimlendirilebilir. Bu amaçla yüzer döşeme uygulaması yapmak ve altı boş olan bu zeminleri karo halı ve ses yalıtımlı parkeler ile kaplamak uygundur.

Duvar Kaplamaları ve Bölücü Paneller:

Hazır ofislerde iç mekanları bölen yapı elemanlarının tasarımında malzeme seçimi; bölünecek birimlerin fonksiyonlarına uygun nitelikte olmalıdır. Bunlar mekanları bölen ve uzun süreli kullanımlar için sınırlar oluşturmaya yarayan rijit örme duvarlar ya da sürekli değişikliğe olanak tanıyan ahşap levha, alçı levha, çimento levha özellikli hafif elemanlar olabilmektedir.

Günümüzde rijit (dayanımlı, sabit) duvarlar, yerini esnek mekan çözümlerine olanak sağlayan hafif bölücü eleman ve sistemlerine bırakmışlardır. Hazır ofis örneklerinde mekanları birbirinden ayırmak-birleştirmek; büyütmek-küçültmek amaçlı hafif sistem bölücüler sıklıkla kullanılmaktadır. Hazır ofislerdeki mekan esnekliğine elverişli hafif elemanların (alçı ve ahşap levha vb.) üzerine alçı sıva, mineral sıva uygulamaları yapılabilmektedir. Bu katmanlar sonrasında boya, duvar kağıdı veya diğer soğuk temaslı malzeme (seramik, doğaltaş vb.) kaplamaları uygulanabilmektedir.

İç duvar kaplamaları, mekanik etkilerden oldukça etkilenebilen yüzeylerdir. Yalnızca ıslak hacimler fiziksel aktivitenin yoğunlukta bulunduğu çalışma birimleri ve sosyal alanlarda duvar yüzeylerinin kaplamaları bu aktivitelerden zarar görmeyecek nitelikte olmalıdır. Ayrıca duvar ile döşeme birleşimlerinde süpürgelik detayları ile duvar kaplamaları korunmaktadır. Her bölünmüş mekan ve her duvar kaplaması için benzer hassasiyet gösterilmesi gerekmeyebilir.

Hazır ofislerde hafif bölücü eleman olarak kullanılabilecek bir diğer eleman ise doğramalı ve doğramasız cam levhadır. Güvenlik açısından temperlenerek, iç mekanda istenilen kalınlığa lamine edilerek (ısı yoluyla katmanların birleştirilmesi) kullanılması mümkündür. Camın en çok tercih edilme sebebi kontrollü şeffaflık hissi sağlanması ve uygulandığında zemin yüzeyinden, rijit bölücülere nazaran daha az alan kaybettirmesidir. İstenildiğinde çeşitli baskılı veya renkli folyolarla kaplanabilmekte, yüzeyleri kumlatılıp opaklaştırılabilen ve son dönemde laminasyon sırasında iki cam levha arasına tül, duvar kağıdı gibi malzemeler konabilmektedir. Geçmişte kullanılan telli camlar içeriğinde bulunan rezistans telleri nedeniyle yangın yalıtımında da önemli rol oynamaktadır.

Gelişen teknoloji ve global iş sahaları sayesinde iç mekan bölünmesindeki esneklik anlayışı, günümüzde operasyonel zamanlarda değiştirilebilen mekanlar yaratmaya olanak tanıyan tasarım yaklaşımıdır. Örneğin, kompozit ahşap paneller

(Çimento bağlayıcılı ahşap yonga levha ya da poliüretan bağlayıcılı ahşap talaş levha gibi) ile mekanlar belirli akslarda büyüyüp küçülebilmektedir. Örneğin, 10 kişilik bir toplantı odası; bölücülerin açılması ile 20-25 kişilik bir konferans salonuna dönüşebilmektedir. Bu bölücüler ışık, ısı ve ses geçirme özelliklerine göre de çeşitlenmektedir. Böylece istenilen mekanlarda iç hacimlerde kalan alanlara ışık sağlanabilmekte, yüksek sesli mekanlarda ses yalıtılmakta ve akustik özellik sağlanmakta ve istenilen mekanlar bu bölücüler ile bölünerek farklı derecelerde iklimlendirilmektedir.

Şekil 139. Perko Genel Müdürlük ofislerinden ahşap ve cam bölücü paneller ile mekanın büyüyüp-küçülmesi görüntüsü

Kaynak: <http://www.trimline.com.tr/ProjeDetay.aspx?p=111&uru=20> (Erişim Tarihi: 10.02.2011)

Tavan Kaplamaları:

Hazır ofisler, teknolojik donanımlar ile yüksek düzeyde donatılmış mekanlardır. Bu nedenle tavan ve döşeme yoluyla yapılan bu iletim ağları doğru bir sistematik ve doğru malzemeler ile sağlanmalıdır. Asma tavan, ofislerin mekan tanımlanmasında, akustik ve aydınlatma armatür düzenlemesinde, yangın uyarı ve söndürme sistemleri, iklimlendirme sistemleri gizlenmesinde ve dağıtım ağının organize edilmesinde yardımcı olacak en önemli tavan kaplama yöntemidir. Hazır malzemeler ile asılarak uygulanan malzeme çeşitleri (metal karo, taşıyıcı karo, alçı levha) olabildiği gibi asma alçı levha üzerine yerinde sıvanarak kaplama yapılan uygulama yöntemleri de mevcuttur.

Tavanlar, genellikle tüm yapı tiplerinde döşemeler ile birlikte, ana şaftlardan aldıkları çeşitli sistem ağlarını iç mekana yaymakta kullanılan yüzeyler olma özelliğindedir. Örneğin; elektrik, iklimlendirme, yangın alarm ve söndürme sistemleri

genellikle tavan yüzeylerinden dağıtılmaktadır. Bu yüzeylerin iç mekan kullanım alanlarından ayrışması, korunması ya da bu sistemlerle birebir ilişkisinin sağlanması (iklimlendirme menfezleri, ses sistemi üniteleri, duman dedektörleri, yangın söndürme sistemleri vb.) tavan kaplama elemanları ile sağlanmaktadır.

Yapılarda tabliye döşemelerinde çeşitli tesisat shaft boşlukları oluşturulduktan sonra duvar yüzeyleri ve shaftlarla birlikte gelen tüm sistem ara elemanlarının; tavan yüzeyindeki görünümünü gizlemek, sadece görsel estetik sağlamak, yüksekliği iklimlendirmede kontrol etmek ya da akustik kontrol amacıyla asma tavan sistemleri geliştirilmiştir.

Hazır malzemeler ile asma tavan;

- Ahşap ve ahşap kökenli elemanlar
- Alçı hazır yüzeyli plaklar ve karolar
- Prese taş yünü ve cam yünü
- Polimer plaka, lamine levha ve lambriler
- Alüminyum levhalar ve lambriler
- Seramik
- Cam
- Asbestli çimento levhalar
- Tekstil ve Pvc Gergi Kumaşlar

ile uygulanabilmektedir. Her birinin özgün taşıyıcı sistemleri ve farklı uygulama detayları vardır. Malzemelerin cinsleri kullanılabilecekleri mekanların kimliklerine ve fiziksel özelliklerine göre değişmektedir.

Hazır ofislerde tavan genellikle tesisat altyapısını gizleyen ve iç mekanda fiziksel konforun sağlanması için gerekecek çeşitli donanımların monte edilmesi için genellikle asma tavan tipinde uygulanmalıdır. Toplantı birimleri ve diğer çalışma birimlerinde akustik özellikte gözenekli levhalar; hizmet birimleri mekanlarında daha dekoratif biçimlerin verilebildiği alçı levhalar kullanılabilmektedir.

Renk Kullanımı:

Renk, ışıkla birlikte gözler ile algılanan ve iç mekan atmosferini oluşturmada kullanılan önemli bir tasarım kriteridir. Hem iç mekan algısını, hem de mekan içindeki kişilerin psikolojilerini doğrudan etkileyen bir etmendir.

Ofis mekanlarında ; diğer mekanlarda olduğu gibi renkler uygulandıkları yüzeye ve görülmelerini sağlayan ışığın rengine göre değişim göstermektedirler.

Tablo 9

Renklerin Genel Psikolojik Etkisi

RENK	UZAKLIK ETKİSİ	ISI ETKİSİ	PSİKOLOJİK ETKİ
Mavi	Uzak	Soğuk	Sakinleştirici
Yeşil	Uzak	Nötr / Çok Soğuk	Çok Sakinleştirici
Kırmızı	Yakın	Sıcak	Huzursuz/Uyarıcı
Turuncu	Çok Yakın	Çok Sıcak	Dürtücü
Sarı	Yakın	Çok Sıcak	Dürtücü
Kahverengi	Çok Yakın	Nötr	Dürtücü
Mor	Çok Yakın	Soğuk	Saldırgan/Huzursuz

Kaynak:Çete (2004)

Mekan örgütlenirken bazen bir erişimin sonlanması; bazen sürmesi istenir. Renk, şeffaf bir sınır yada sapağa işaret eden bir gösterge olarak kullanılabilir (Gür, 1996). Hazır ofislerde renk kullanımı ile, kullanıcıların ortak mekanlara yada bireysel kullanım alanlarına yönlendirilmesi sağlanabilir. Çalışma alanlarında titreşimi daha düşük olan soğuk renkler; hizmet alanlarında ise hareketi artırıcı sıcak renkler gözlenmektedir.

Tablo 10

Renk Türlerinin Döşemede, Duvarda ve Tavanda Kullanımıyla Bireyler Üzerinde Yarattığı Etkiler

RENK TÜRÜ	DÖŞEMEDE	DUVARDA	TAVANDA
KIRMIZI	Kudretli, Yanıcı, İfadeli	Yaklaştırıcı, Huzursuzluk Verici	Kasvetli, Rahatsız Edici, Batıcı
TURUNCU	Hareketli	Sıcak	Tahrir Edici ve Basık
SARI	Huzursuzluk Verici, Zayıf	Tahrir Edici	Aydınlatıcı, Heyecan Verici
YEŞİL	Sakinleştirici	Sarı ve Çevreleyici	Koruyucu ve Örtücü
MAVİ	Daletkar, Kurtarıcı	Uzaklaştırıcı, Soğuk	Hayal Verici, Manevi Koruyucu
KAHVERENGİ	Sağlam Durdurucu	Sabit (Durağan)	Sıkıntı Verici ve Basık
MOR	Kararsızlık, Rahatsız Edici	Aşağılayıcı	Bunaltıcı
SİYAH	Düşündürücü	Sakin Ancak Huzursuz	Yükleyici, Çukurlaştırıcı, Ezici
UÇUK PEMBE	Duyulu, Nazik, Hassas, Dokunulmaz	Özden Uzaklaşma, Hastalık	Saydam, Uçucu
BEYAZ	Dokunma Yabancılığı	Rahatlatıcı, Genişletici, Serinletici	Boş, Hafif, Yükseltici

Kaynak: Frieling (1978)

Frieling'e göre, ofislerdeki doğru renk seçimi; algılamayı kolaylaştırabilmekte, kolay ayırtılabilirlik sağlanacağı için gözleri rahat ettirmekte ve stresin atılmasına yardımcı olmaktadır (Çete, 2004).

Sağocak (2005), araştırmalarında ulaştığı bulguları şöyle ifade etmiştir: "Çalışma yeri rengi, çalışanların durumunu, tatminini, motivasyonunu ve performansını etkileyen bir çevresel faktördür. Sıcak renklerin, insanları dışa odakladığı, çevreyle olan farkındalıklarını arttırdığı; soğuk renklerin ise içe döndürdüğünü, görsel ve zihinsel işlere odaklanmayı sağladığı görülür. Kırmızı saldırganlık, kızgınlık, gerilim, heyecan, mutluluk, dinamizm ile birlikte anılmakta, mavi, yeşil rahatlama, konfor, güvenlik, barış, huzurla ilişkili olmaktadır. Çalışma yerlerinde çevreyi izleyen öğrencilerin duygu ve düşünceleri üzerine yapılan anketlerde, mavi odada kırmızı odaya göre kendilerini daha sakin ve iyi hissettiklerini belirtmişlerdir. Çevresel ilişkiler açısından mavi sakinleştirici, kırmızı güdüleyici bir renk olmakla birlikte, çevre renklerinin işin niteliğine uygun seçilmesi gereklidir." ve "Deneyisel veriler, parlaklık ve renk tonlarına dayalı kombinasyonların görsel tercihleri ve okuma hızını etkilediğini ortaya koymaktadır. Okuma hızının geliştirilmesi açısından üst rengin zemine göre daha koyu ve daha az doygun; görsel tercihleri geliştirmede ise zemin renginin daha koyu ve üst rengin daha doygun olması gerektiği ortaya konmaktadır." Hazır ofislerde, kullanıcıların en üst düzeyde iş veriminin sağlanması pazarlanmakta olduğundan; rengin ofis iç mekan sınırlayıcılarında (tavan, duvar, döşeme) öncelikle psikolojik etkisinin pozitif yönde olması gerekmektedir. Çalışanların işlerine ve günümüz iş anlayışı gereği; sosyalleşmelerine dönük iç mekan renk kullanımı, bu anlamda başarılı bir tasarımda etkin rol olacaktır.

Hazır ofislerde iç mekan örgütlenmesine bağlı olarak:

- Giriş- karşılama ve geçiş alanlarında; davetkarlığı, yaklaşımcılığı, istikrarı, hareketliliği, güvenliği,
- Bireysel çalışma alanlarında; odaklanmayı, yaratıcılığı, genişleticiliği, aydınlatıcılığı
- Grup çalışma alanlarında; odaklanmayı, dayanıklılığı, sürekliliği, yaratıcılığı, aydınlatıcılığı, boşluğu
- Toplantı mekanlarında; kontrollü sakinliği, sarıcı-çevreleyiciliği, yükselticiliği, sağlam durduruculuğu,

- Yönetici mekanlarında; hakimiyet, kararlılık, sağlamlık, güvenilirlik, sarıcı-çevreleyici, istikrarlı, yükseltici, koruyucu, yükleyici, ezici,
 - Mola mekanları ve sosyal alanlarda: sıcaklığı, hareketliliği (bölgesel olarak), sakinleştiriciliği (bölgesel olarak), rahatlatıcı, genişletici, boşuk, hafiflik, aydınlatıcı,
 - Islak hacimlerde: serinleticiliği, rahatlatıcılığı, hassas, kurtarıcı, hafifleticiliği
- sağlayan renklerin tercih edilmesi, mekan fonksiyonları ile özdeşleşeceği için; çalışanlar ve ziyaretçiler üzerinde olumlu etki oluşturacaktır.

Freileing'in (1978) renklerin psikolojik etkileri üzerine yapmış olduğu çalışmalara dayanarak, hazır ofislerde; kullanıcıların üzerinde olumlu etki yaratabileceği düşünülen renk kullanımları aşağıdaki maddelerdeki gibidir:

- Giriş, karşılama ve geçiş alanlarında: mavi, kırmızı, kahverengi ve turuncu
- Bireysel çalışma alanlarında: siyah-beyaz, mavi ve beyaz
- Grup çalışma alanlarında: siyah-beyaz, mavi ve beyaz
- Toplantı odalarında: beyaz, mavi, siyah, yeşil
- Yönetici birimlerinde: siyah,beyaz, kahverengi, kırmızı,
- Mola mekanlarında: kırmızı, turuncu, sarı, yeşil, beyaz,
- Islak hacimlerde: beyaz, mavi renklerinin doymuşluğu azaltılmış,baskın etkisinin kırılarak daha açık tonları ile değişik kullanıcılara ve çalışma fonksiyonlarına uyumlu hale getirilmiş iç mekan tasarımları yapmak mümkün olacaktır.

Hazır ofislerde, mekan işlevlerine göre renk türlerinin belirlenmesi yukarıda belirtildiği gibi renklerin açık ve doymuşluğu azaltılmış tonları ile mümkün olsa da bu mekanlarda dikkat edilmesi gereken bir diğer etmen de iç mekan tasarımında esneklik yaklaşımıdır. Kullanıcısı belli olmayan ofis kullanımından dolayı çalışma mekanlarında beyaza dönük renklerin tercih edilmesi uygun bir tasarım yaklaşımı olacaktır. Bu şekilde düzenlenecek mekanlara eklenecek tüm diğer donatıların taşıdıkları renk ve dokular ile zemin ve tavan kaplamalarının renk ve dokuları birbirinden sade bir yüzey ile ayrılarak iç mekanda görsel estetik bütünlük sağlanmış olacaktır.

6.5. Bölüm Sonucu

Hazır ofis iç mekan tasarımları, kullanıcıların gereksinim duyabileceği iş kültüründeki her yeni değişimi yansıtmak durumundadır. Bu süreç, öncelikle iyi bir mekan organizasyonu ile başlayıp, iç mekanda teknik alt yapı düzenlemesi ve malzeme, renk ve doku seçimleri ile tamamlanmaktadır.

Hazır ofislerde mekan organizasyonu sonrasında gerçekleştirilmesi gereken; iç mekan tasarımını üst düzeyde işlevsel hale getiren en önemli tasarım kriterlerinden biri; teknik altyapı düzenlemesidir. İç mekanda doğru iklimlendirme, kaliteli aydınlatma ve sesin kontrol edilebildiği; bilişim teknolojilerinin dünyaya erişimi kolaylaştırması ve güvenlik kontrol sistemleri kullanımı ile fiziksel ve psikolojik konforu sağlanmış bir çalışma ortamı yaratmak mümkün olacaktır.

Hazır ofislerin iç mekan tasarımında malzeme ve doku seçimleri kullanıcı gereksinimlerine en üst düzeyde cevap vermeye olanak sağlayan yapı unsurlarıdır. Hazır ofis zemin kaplamalarında, esnek mekan kullanımına ve tesisat döşenmesine yönelik karo halı ve parke kaplaması uygun görülmektedir.

İç mekan organizasyonunun temel elemanlarından bölücüler, hazır ofislerde mekan kısıtlamalarını ortadan kaldıracak ve iç mekanda yapılacak her ofise, gün ışığının doğrudan ve dolaylı sağlanmasında önemli rol alacak şekilde tasarlanmalıdır. Otellenen birim sayısını arttırmaya yönelik çabalarla merkeze alınan hücre ofislerin, cephe yönlerinden gelecek gün ışığından faydalanması, ancak bu sayede; yarı şeffaf ve şeffaf bölücülerle (lamine kumlu ve düz cam paneller) sağlanabilir. Toplantı birimlerinin büyük seminer ve konferans birimlerine dönüşebilmesi gibi kullanımlar için komşu hücre ofisler arasında hareketli kompozit bölücü elemanların kullanımı uygun görülmektedir.

Hazır ofis iç mekan tasarımlarında, tavan kaplamaları ofis fonksiyonunda kullanılan birimlerde olabildiğince sade görünümlü ancak işlevsel bir role sahiptir. İç mekanın fiziksel koşullanmasında etkin olan iklimlendirme ve aydınlatma sistemlerinin iç ünite yerleşimleri ve ses akustiği, tavan kaplama malzemeleriyle sağlanmaktadır. Ortak kullanım alanları tavanlarında çeşitli estetik kaygılarla biçimlendirmeye elverişli asma tavan tipleri kullanmak da iç mekanın atmosferine enerji katacaktır.

Hazır ofis iç mekan organizasyonlarında verimli çalışma alanı tasarlamak, en yeni teknolojilerle donatılmış çalışma mekanlarında, kuşkusuz doğru renk kullanımları

ile sağlanmaktadır. Bunda dikkat edilmesi gereken unsur; renklerin insanlar ve mekanlar üzerindeki psikolojik etkileridir. Hem esnek kullanım atmosferi yaratmak hem de değişken kullanıcı psikolojisine olumlu etki sağlamak için hazır ofis çalışma mekanlarında beyaza dönük renk kullanımı doğru bir tasarım yaklaşımı olacaktır. Mola mekanları, giriş, lobi gibi kurum kimliğinin ifade edilebileceği hizmet birimlerinde ayrıca sıcak ve soğuk renk türleri kullanılabilir.

Hazır ofisler, iç mimari tasarımlarını tüm teknolojik ve global yenilikler takibinde belirli aralıklarla değiştirmek durumundadır. Bu süreçte, tasarımda kullanılacak donatı, mobilya, renk ve dokularda kullanılacak malzemelerin; dayanım ve akustik değerleri yanında; geri dönüşüm özelliği, enerji tüketimi değerleri ve hijyen özelliklerine de dikkat edilmelidir. Tüm bu değerler, çevre bilinci ile seçilmelidir. Çevre bilincinin yer aldığı bir yaklaşım başarılı bir hazır ofis iç mekan tasarımına yön verecektir.

BÖLÜM VII

SONUÇ VE ÖNERİLER

7.1. Sonuç

"Hazır Ofislerin İç Mekan Tasarım Yaklaşımları" isimli tez çalışmasında; ofis mekanlarının değişimini tespit etmek ve tasarımcılar için bir veri tabanı oluşturacak iç mekan tasarım yaklaşımlarının dünya ve Türkiye hazır ofis örnekleri ile ortaya konması amaçlanmıştır.

Ofis iç mekânları, ticaretin, siyasal değişimlerin, kültürel aktarımların ve teknolojinin gelişimiyle biçim değiştirmiştir. Orta çağda kilise ve konut yapılarında yer alan ofisler, Rönesans Dönemi sonrasında bağımsız yapılar olarak planlanmıştır. Ancak bilinen anlamdaki ofisler 19. yüzyılda örnekler göstermiştir.

19. yüzyılda başlayan ve hala devam eden verimli çalışma mekanı arayışları ile hücre ofis tipinden açık ofis sistemlere geçiş görülmüştür. Daha sonra mahremiyet gerektiren, karar noktası olan idari birimlerin hücre ofislerde olma gerekliliği, operasyonel işlerde çalışanların açık ofislerde konumlanması ile karma düzenli ofisler ortaya çıkmıştır.

Ofislerin gelişimi üzerine yapılan araştırmalarda, açık ofislerin dikey yerine yatay iletişimin sağlanması, plan yerleşim esnekliği, merkezi arşivleme ve evrak sayısını azaltmaya yönelik imkanlar sağladığı; ancak, (idari birimler gibi) mahremiyet gerektirecek işlerin, açık mekanlarda sağlıklı yürümediği sonucuna varıldığı söylenebilir. Ayrıca tarihsel süreçte yaşanan ekonomik kriz dönemlerinde bu mekanların enerji tüketimini artırması, mekanların iklimlendirme ve aydınlatmalarının dönemin teknolojik olanakları ile sorunlar oluşturması karma tip ofislere yönelimi gündeme getirmiştir. Böylece 19. yüzyıl sonlarından itibaren rutin işlerde açık ofisler kullanılmış, idari ve özel görüşme birimleri hücre ofisler ile çözülmüştür.

20. yüzyıl sonundan itibaren iş ortamları, çalışma saati sınırı olmayan, farklı coğrafyalarda bulunan kişiler arasında video konferans ya da bilişim teknolojileri ile iletişimin yapıldığı mekanlara dönüşmektedir. Ancak bu değişim, beraberinde yüz yüze iletişimin verdiği güven duygusunun sağlanamaması, bilgi akışındaki teknolojik güvenlik sorunlarını ve çalışmada düzen uyumsuzluklarını getirmektedir. Günümüzün

rekabetli iş ortamında, şirketlerin farklı coğrafyalardaki çalışanları ya da girişimciler için önceden belirlenmiş süreye bağlı olarak ofis mekanı ihtiyaçlarını karşılayabilecek yeni bir mekan ve hizmet sistemi geliştirilmiştir. Bu gereksinim, mobilyaları ve ofis içi hizmetleri kullanıma sunan "hazır ofis" kavramını oluşturmuştur. Hazır ofisler, farklı coğrafyalarda çalışanlar dışında yeni kurulacak şirketler için de resmi adres olarak, kurulum maliyetini ortadan kaldıran çözümler getirmektedir. Ofis kullanıcıları, istedikleri tarihler için randevu alarak belirttikleri çalışma mekanlarını ve hizmetleri, bu tarihler için önceden belirlenmiş kira bedeli karşılığında hazır ofis işletmelerinden alabilmektedirler.

Hazır ofisler "otelleme" ve "hot-desking" sistemlerini bir arada ya da ayrı ayrı sunan ofis mekanlarından oluşmaktadır. Hazır ofis işletmelerince, farklı mekan gereksinimleri ve birlikte verilen hizmetler, çeşitli ofis ve hizmet gruplamalarından oluşan paketler haline getirilerek kullanıcılara sunulmaktadır. Günümüz iş kültürüne hizmet veren hazır ofislerin konumu, teknolojik donanımları kadar bu mekanların tasarımı da sunulan paketleri doğrudan etkilemektedir.

Tez çalışmasında hazır ofislerin genel iç mimari organizasyon yapısı ve fonksiyonları, hizmet birimleri ve çalışma birimleri olarak iki ana grupta incelenmiştir. Hizmet birimleri, ortak kullanıma hizmet veren giriş ve geçiş alanları, mola mekanları, dokümantasyon birimleri, ıslak hacimlerden, çalışma birimleri ise kullanıcıların belirli süreler için kişiselleştirerek kullanabilecekleri; hücre ofisler, toplantı odaları, grup çalışma odaları, açık ofisler ve hot-desking kullanımını içeren birimlerden oluşmaktadır.

Dünyadaki hazır ofis örnekleri incelendiğinde, yapı çekirdeklerine yakın konumlanan giriş mekanlarında, karşılama, lobi ve geçiş alanlarının konumlandığı; giriş ile çalışma mekanları arasında hizmet birimlerinin çözülmesi ve bireysel ve grup çalışma mekanlarının cephe yönlerinde ve hizmet birimlerini çevreler biçimde merkezde konumlandığı görülmektedir. Türkiye hazır ofis örneklerinde de benzer yerleşim düzeni mevcuttur. Türkiye örneklerinde, dünya örneklerine kıyasla ortak kullanım alanları sayılarının az olduğu görülmektedir.

Hazır ofisler, iç mekanların değişken kullanıcı gereksinimlerine üst düzeyde karşılık verecek nitelikte organize edilmesi, bu organizasyonun teknik alt yapılar ile donatılması ve fonksiyonel malzeme, renk ve doku kullanımı gibi iç mekan tasarım kriterleri ile tasarlanmasıyla verimli iş ortamlarına dönüşmektedir.

7.2. Öneriler

Hazır ofis, küreselleşmenin de etkisiyle günümüzde kullanımı artmakta olan ofis tipidir. Dolayısıyla hazır ofislerin değişken kullanıcı gereksinimlerini karşılaması beklenmektedir. Geleceğin talep edilen çalışma ortamı olacağına inanılan hazır ofisler, yeni iş kültürünün gereksinim duyacağı değişiklikleri de öngörecektir biçimde tasarlanmalıdır. Bu durum, iç mekan organizasyonunda esnek kullanıma olanak tanıyan iç mekan tasarımlarını gerektirmektedir. Hazır ofislerde verimli çalışma ortamı sağlayacak iç mekan tasarımı için, iş kültüründeki gelişmeler takip edilerek kullanıcı gereksinimini karşılayan fonksiyonlar, mekan organizasyonuna işlevsel biçimde yansıtılmalıdır. Bunun başarılı çözülmesi, mekanda kullanılacak teknik donanım, mobilya, malzeme, renk ve doku seçimlerine bağlıdır.

Hazır ofislerde kullanılan teknolojinin, kullanıcıların günümüz iş koşullarında gereksinim duyduğu gelişmiş bilgi iletişimi düzeyine hizmet vermesi gerekmektedir. Hot-desking ve tüm hazır ofis çalışma mekanlarında, kablosuz internet iletişimi, ortak veri ağı kullanımı ve kullanıcı bilgilerinin hazır ofis sunucularında yedeklenmesi, incelikte düşünülmüş bir tesisat planlaması yapılarak çözümlenmelidir. Toplantı birimlerinin hem yüz yüze görüşmeler için hem de sunum yapılabilecek bir düzene sahip olması, bu mekanın gerektiğinde sunum cihazlarıyla donatılması gerekmektedir. Bu gereksinimle toplantı birimleri, yeni teknoloji ürünleri kullanımına olanak sağlayan esnek iç mekan organizasyonları ve esnek mobilya kullanımları ile çözümlenmelidir.

Sürekli değişim gösteren iş kültürü ve kullanıcı gereksinimleri için hazır ofislerin tasarımı, olabildiğince esnek kullanıma olanak tanınmalıdır. Esnek kullanım, mekan organizasyonunda hareketli ve hafif bölücü elemanlar ile sağlanabilirken, zemin kaplamalarının da bu çözümü destekler biçimde tasarlanması gerekmektedir. Hazır ofislerin tasarımında işlevsellik, zeminlerin, yönlendirme, sınır belirtme, akustik, dayanım gibi özelliklerinden faydalanılarak gerçekleştirilebilmektedir. Zemin kaplamalarında sıcak ve soğuk temaslı malzeme geçişleri ile tesisat bakım ve kontrolüne olanak tanıyacak modüler sistem ürünler (karo halı, kilit sistem parke gibi) kullanılması, iç mekanda esneklik sağlanabilmektedir. Ayrıca duvar ve tavan kaplamalarında yönlendirmeler ve göstergeler iç mekan kullanımlarında erişim kolaylığı sağlayacaktır. Tavan kaplamalarının, hazır ofislerde ısı ve ışık konfor sağlamada, akustik dengelemede etkin rol aldığı bilinmektedir. Ancak, bu yüzeylerde

kullanılacak malzemelerin ve teknik ünitelerin yerleşimi, sağlıklı ve verimli çalışma ortamları oluşturacak biçimde eşit aydınlatma ve iklimlendirme ünite yerleşimleri yapılarak ve istenen bölümlerde akustik özellikte malzeme kullanılarak tasarlanmalıdır.

Hazır ofislerin diğer ofis kiralama yöntemlerine kıyasla en önemli tasarım farklılığı, kullanıcı gereksinimine uygun biçimde değişebilen çalışma ortamlarıdır. Buna bağlı olarak, toplantı odaları ve grup çalışma mekanlarında kullanıcı sayılarının artıp azalması durumu için modüler masa kullanımı uygun görülmektedir. Bireysel çalışma odalarında ise kişiye özel ayarlanabilir koltuk kullanımları ve düzenleme elemanları (dosyalama üniteleri vb.) ile donatılmış masa kullanımları önerilmektedir. Bu tasarım yaklaşımı ile hazır ofis kullanıcıları, aidiyet duygusu yaşayacaktır.

Kullanıcı belli olmayan hazır ofis çalışma mekanları için beyaza dönük, sade ve açık tonlarda renklerin kullanılmalıdır. Renklerin psikolojik etkilerine dayanarak hizmet birimlerinde ise sıcak renklerin doymamış değerleri kullanılmalıdır.

Türkiye'de, günümüzün iş kültürüne gereksinim duyulan mekan ve hizmet paketlerine göre hizmet veren hazır ofislerin, günden güne sayısı artmaktadır. Hazır ofislerin değişen iş dünyasında yer almasının ve kuruluş sayısının artmasının en önemli nedenlerinden biri kullanıcı kitlesinin değişken olmasıdır. Diğerleri ise en yeni teknolojilerin, iyi tasarlanmış ofis ortamları ve personel hizmetleri ile birlikte, kurum maliyetlerine kıyasla daha az kira bedelleri karşılığında sunulmasıdır. Bu mekânlarda, taşınabilirliğin (mobilitenin) hem teknolojik donanımlarla hem de mobilyalarla sağlanması ön plana çıkmaktadır. İç mekan tasarımında başarılı bir organizasyon, doğru malzeme kullanımı, sağlıklı tesisat donatımı, çalışma psikolojisine ve mekanın işlevine uygun değerlerde renk kullanımları ile sağlanabilecektir. Bilişim çağında yüz yüze iletişimi sağlayan hazır ofislerin, günümüzün ve geleceğin çalışma mekanları olarak çalışan gereksinimlerini üst düzeyde karşılaması, iş kültüründeki değişimlerin iç mekan tasarımına yansıtılması ile mümkün olacaktır.

KAYNAKÇA

- Abdülhamidov, R. (1998). *Salonların Akustiği ve Tasarımı (Ders Notu)*, Trabzon.
- Aksu, M. (2000). *Büro Binalarında Çalışma Mekanının Kullanım Sonrası Değerlendirilmesi (KSD/POE) İçin Kontrol Listesi Oluşturulması*. İstanbul Teknik Üniversitesi, Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, İstanbul
- Aktan, C. , C. , (1999). *Değişen Dünya ve yeni Dinamikler, Toplumsal Dönüşüm Ve Türkiye*. İstanbul: Milliyet Yayınları.
- Altınöz, M. (2008). Ofis Otomasyon Sistemlerinin Bireysel Performans Üzerine Etkisi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 20, 51-63.
- Altun, T. D. A. (2007). Geleceğin Mimarlığı: Bilimsel Teknolojik Değişimlerin Mimarlığa Etkileri. *DEÜ Mühendislik Fakültesi Fen ve Mühendislik Dergisi*, 9 (1), 77-91.
- Altuncu, D. (2007). *Restoran Bar İşlevi Kazandırılmış Tarihi Mekanlarda Yapay Aydınlatmayla Atmosfer Yaratma*, Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi , İstanbul.
- Aluçlu, İ. (2000). *Özel Sektör Yönetim Binalarında (Holdinglerde) Kullanıcı Gereksinimi, Konfor Şartları ve Organizasyona Yönelik Sistem İyileştirme Modeli*. Yıldız Teknik Üniversitesi, Yayınlanmamış doktora tezi, İstanbul.
- Ar-ge Binası (2009). *Yapı*, 328, 88-93.
- Aykol, E. (1997), *Büro Yapılarında Kullanıcı Gereksinimlerinin Mekân Tasarımına Etkilerinin irdelenmesi*, Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi İstanbul.
- Bailey, S. (1990). *Offices*. Butterworth Architecture.
- Baslo, M. , (2002). *Ofis Ergonomisi -Sırt Boyun Ağrılarını Önlemek İçin Ofis Ortamını Düzenlemek*. İ.Ü. Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Sürekli Tıp Eğitimi Etkinlikleri / Baş Boyun Bel Ağrıları Sempozyumu Dizisi, İstanbul Üniversitesi, İstanbul.
- Cañizares, A. G., (2008) *Office Design Source*. China: Collins Design. Century. London: Laurence King Publishing.
- Çete, N. (2004). *Çalışma Ortamlarında Verimliliğin Arttırılmasının Büro Mekanlarıyla İlişkilendirilmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi, İstanbul.

- DeChiara, J. , Panero, J. , Zelnik, M. , (2001). *Time-Saver Standarts For Interior Design And Space Planning*. Newyork: Mc Graw Hill.
- DeLucchi, M. , (1996). Office and Freedom. *Deutsche Bauzeitschrift-Büro*, 60-63.
- Doğan, R. K. (2008), *Yönetici bürolarında mekân örgütlenmesi*. Yayınlanmamış doktora tezi, Selçuk Üniversitesi, Konya
- Dökmeci, V., Dülgeroğlu, Y. , Akkal, L. B. , (1993). *Istanbul Şehir Merkezi Transformasyonu ve Büro Binaları*. Istanbul: Literatür Yayınları.
- Duffy, F. (1997). *The New Office*. Londra: Conran Octopus Ltd.
- Duffy, F. ,Cave,C. ve Worthington, J. (1976). *The Planning of Office Space*. London: The Architectural Press.
- Duffy, F.(2000). *The Changing Workplace*.London: Phaidon Press Ltd.
- Erdem, Z.(2004). Sanayi işçisinden bilgi işçisine: Yeni ekonominin değişen işçi tipi. *Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi*, 49, 541-566
- Erdener, H. E. , (1996). Büro Binalarında Yeni Kullanım Yöntemleri, *Yapı* 181, 77-82.
- Erentok, M. (1991). A'dan Z'ye Açık Ofis, *Arredamento Dekorasyon, Ofis*.
- Feiland, S. (2010 Aralık). Dijital Proje. *Maison Française (Koleksiyon Contract & Office Eki)* 187,29-33.
- Feiland, S. (2010, Aralık). Şeffaf Ve Dinamik. *Maison Française (Koleksiyon Contract & Office Eki)* 187,52-55.
- Feiland, S. (2010, Aralık). Zamanla Yarışan Ofis. *Maison Française (Koleksiyon Contract & Office Eki)* 187,60-61
- Frieling, H., (1978). *Gesetz der Farbe*, Munchen.
- Gorbon, 1978, *Örgüt Gereksinmelerine Uygun Büro Mekânı Planlaması İçin Bir Yöntem Önerisi*, Yayınlanmamış doktora tezi, İstanbul Devlet Güzel Sanatlar Akademisi, İstanbul.
- Gottschalk, O.(1967) *The New Shape of Office Buildings*. Communication .
- Görk, R. (1998). Çalışma mekanlarının tasarımında ergonomik kriterler. *Ofis+İletişim Dergisi*, 1, 36-38
- Güleş, H. K. ve Özata, M. (2005). *Sağlık Bilişim Sistemleri*. Ankara: Nobel Yayınları.
- Gün, İ. , Özer, A. , Ekinci ve E. , Öztürk A. (2004). Bilgisayarla Çalışan Kişilerin İfade Ettikleri Sağlık Sorunları Ve Bilgisayar Kullanım Özellikleri. *Erciyes Tıp Dergisi (Erciyes Medikal Jurnal)* 26 (4), 153-157

- Gür, Ş. Ö.(1996). *Mekan Örgütlenmesi*. Trabzon: Gür Yayıncılık
- Gürer, A. (1997), *Büro Binalarında Mekan ve Kullanıcı Performansının Değerlendirilmesi*, Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi, İstanbul.
- Hascher R., Jeska S. ve, Klauck B. (2002). *A Design Manual Office Buildings*. Berlin: Birkhauser.
- Hasol, D. (1993). *Ansiklopedik Mimarlık Sözlüğü*, İstanbul:Yem Yayınları.
- Henn, W. (1967). *Le revetement Des Sols*, Paris: Dunod.
- Hicks, O. J. (1993). *Management Information System*, Mineapolis:West Publishing.
- Kara, M. K. (2011). Herkes İçin Erişilebilir Kentler ve Yerel Yönetimlerin Yükümlülükleri. *TSE Standart*, 594, 63-73.
- Kesten, D. , Eicker, U. ve Pietrushka D. (2005). *Ofis Binalarında Cephe Tasarımına Bağlı Enerji Etkin Aydınlatma Tasarımı*. III. Ulusal Aydınlatma Sempozyumu ve Sergisi Bildirileri, İstanbul Teknik Üniversitesi, İstanbul.
- Kısmet, B. (1999). *Yönetim Yapılarında Kullanılan Bilişim Teknolojileri ve Mimari Etkileri*, Yıldız Teknik Üniversitesi Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, İstanbul.
- Kroenke, D. (1989). *Management Information Systems*, Berkshire: Mc Graw Hill Book Company.
- Long, L. (1994). *Introduction to Computers and Information Systems*, New Jersey: Prentice Hall International.
- Maslow, A. (1943). Theory Of Human Motivation. *Psychological Review* 50, 370-396.
- Maslow, A. H. (1943). *Atheory of Human Motivation*, Psychological Reviews.
- Mitchell, W. , (1995). *City of Bits*, London: MIT Press.
- Moinard, B. (Ed.) (2009). *m² 360° Interior Design II* . Sandu Cultural Media.
- Mostaedi A. , (2000). *New Working Spaces - Architectural Design*. Barcelona; Carles Broto & Josep Mª Minguet.
- Naghavi, Ş. (1995). *Büro Binalarında İç Mekân Düzenlemesi*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi, İstanbul.
- Neufert E. (2000). *Yapı Tasarımı* (Gizem Tercüme Çev.), İstanbul: Beta Yayınları (Orijinal Baskı, 1998).
- Nurus, (2009).Turkcell teknoloji Binası. *Yapı, (Mayıs Uluslar arası Turkey Build Yapı 2009 İstanbul Fuarı Eki)* 330, 94-95.

- Ogura, Y. (Ed). (1995). *Office Buildings-New Concepts In Architecture& Design*. Tokyo: Meisei Publications.
- Öğüt, A. , Güleş, H. K. ve Çetinkaya, A. Ş. (2003). *Bilişim Teknolojileri Işığında Turizm İşletmelerinde Yönetim: Enformatik Bir Bakış*. Ankara: Nobel Yayınları.
- Örs, K. (2000). *On The Job:Design and The America Office* [Sergi Kataloğu]. ABD.
- Özdemir, T. (2005). *Renk Kavramı ve Konut İç Mekanında Tasarıma Etkileri*. Sanatta yeterlik tezi, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, İstanbul
- Öztürk, A. T. (2008). Değişen çağın aile işletmelerinde kurum kültürünün yerleştirilmesinde profesyonel yöneticilerden beklentiler. *Çankaya Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 10, 109-116.
- Paul, J. , Ashcroft, R.(2005). The changing environment of offices , A chalenge for furniture design. *Desing Studies* 26, 1
- Paul, J. , Ashcroft, R. (2005), *The changing environment of offices , A chalenge for furniture design*. Desing Studies (C. 26, S. 1).
- Raymond S. ve Cuncliffe R. (2000). *Tomorrow's Office-Creating effective and humane interiors*, London and Newyork: E & FN Spon.
- Riewoldt, O. (1994). *New Office Design*. New York: Lawrence King Publishing.
- Sabuncuoğlu, Z. ve Tüz, M. (2001). *Örgütsel Psikoloji, Değişim Kavramı*. Bursa: Ezgi Kitapevi.
- Sağlam, M. (1971). *Örgütsel Değişme*. Ankara: TODAİE Yayını, Doğan Basımevi.
- Sağocak, D. M. (2005). Ergonomik Tasarımda Renk. *Trakya Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 6, 77-83.
- Savaşır, İ. (1991). Daire, Büro ve Ofis: Üç Terim, Bir Kavram. *Arredamento Dekorasyon, Ofis*.
- Soyak, Ş. G. (2009).*Yeni çalışma yöntemlerinin ofis binaları iç mekan tasarımına etkileri*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Haliç Üniversitesi, İstanbul.
- Sözen, M. , Tanyeli, U. (1992). *Sanat Kavram ve Terimleri Sözlüğü*. İstanbul:Remzi Kitabevi.
- Summerson, J. (1970). *The Architectural in Britain*. London: Pehquin.
- Tekin, M. , Güleş, H.K. ve Öğüt, A. (2003). *Değişim Çağında Teknoloji Yönetimi(2. Baskı)*. Ankara: Nobel Yayınları.

- Toydemir N. , Gürdal E. , Tanaçan L. (2000). *Yapı Elemanı Tasarımında Malzeme*. İstanbul: Literatür Yayıncılık.
- Uran, F. (1974). *Mimarlık Bilgisi*. İstanbul: İstanbul Teknik Üniversitesi İnşaat Fakültesi Matbaası.
- Van Meel, J. , (2000). *The European Office, Office Design and National Context*, Rotterdam: OIO Publishers.
- Varlı, E. (2004). *Büro Tasarımında Kullanıcı Standartları ve Teknoloji Kullanımının Değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Trakya Üniversitesi, Edirne.
- Weber, M. (1986). *Sosyoloji Yazıları* (T. Parla,Çev.). İstanbul: Hürriyet Vakfı Yayınları.
- Weston, R. (2004). *Plan, Section and Elevations, Key Buildings of the Twentieth*
- Worthington, J. (1998). *Reinventing the Workplace*, Reed Educational and Londra: Professional Publishing Ltd.
- Yapı Endüstri Merkezi (YEM) (2008). *Yapı*, 324, 92-97
- Yılmaz, G. M. (2010). *Ofislerdeki Çalışma İstasyonlarının (Workstationların) Tasarımını Etkileyen Ergonomi Faktörünün İncelenmesi*. Haliç Üniversitesi, Yayınlanmamış yüksek lisans, İstanbul.
- Zelinsky, M. , (2002). *The Inspired Workspace Interior Design For Creativity & Prductivity*, China: Rockport Publishers.

FAYDALANILAN WEB ADRESLERİ

- <http://forum.arkitera.com/Facebook-Genel-Merkezi-O-A-Studio> (01.11.2010)
- <http://galeribaraz.com/2010/2978/uffizi-koleksiyonu/> (10.10.2010)
- http://italophiles.com/images/uffizi_vasari.jpg (10.10.2010)
- <http://janemaripose.files.wordpress.com/2009/09/uffizi-esterno-by-imenard481.jpg> (10.10.2010)
- http://italophiles.com/images/uffizi_vasari.jpg (10.10.2010)
- <http://janemaripose.files.wordpress.com/2009/09/uffizi-esterno-by-imenard481.jpg> (12.10.2010)
- <http://www.aboutflorence.com/.../uffizi-gallery.html> (10.10.2010)
- <http://www.arch.ced.berkeley.edu/resources/lifcjez/herman-hertzberger.htm> (10.10.2010)
- <http://www.arkitera.com/h26724-bu-sandalyenin-sirri-ne.html> (15.11.2010)
- <http://www.carusostjohn.com/media/artscouncil/history/burolandschaft/index.html> (12.10.2010)
- <http://www.commons.wikimedia.org/wiki/index.html?curid=587644> (15.11.2010)

<http://www.ctcorporatecenter.com> (10.10.2010)
<http://www.designboom.com/portrait/mies/seagram.html> (10.10.2010)
<http://www.e-architect.co.uk> (10.10.2010)
<http://www.e-architect.co.uk/images/jpgs/liverpool/> (12.10.2010)
<http://www.ecarch.com> (01.11.2010)
<http://www.ecarch.com/Tipoloji.aspx?EnumType=8&id=53> (15.11.2010)
<http://www.egm.it/cms/mappaitalia/milanogalleria.jpg> (10.10.2010)
<http://www.fkadesign.com> (15.11.2010)
<http://www.fosterandpartners.com/projects> (10.10.2010)
<http://www.freehills.com.au/5351.aspx> (01.11.2010)
<http://www.graypuksand.com.au/project-list/freehills/freehills.html> (01.11.2010)
<http://www.hertzberger.nl> (10.10.2010)
<http://www.liverpoolarchitecture.com> (10.10.2010)
<http://www.liverpoolarchitecture.com/tours/buildings/building.php?id=25>(12.10.2010)
http://www.officemuseum.com/photo_gallery_1930s_1940s.htm (15.11.2010)
<http://www.thecoolhunter.com.au/offices/Google-Zurich---Anything-But-Neutral/> (01.11.2010)
<http://www.thecoolhunter.com.au/offices/Google-Zurich---Anything-But-Neutral/>(15.11.2010)
http://www.upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/3/34/Wainwright_building (12.10.2010)
<http://www.yelp.com/biz/mtv-networks-santa-monica> (01.11.2010)
<http://www10.brinkster.com/busakorn/tifma/idp.htm> (15.11.2010)

ÖZGEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER:

Elif (Demirci) ERGİN

23.08.1985/ ANKARA

e-posta: interioreldem@hotmail.com

EĞİTİM BİLGİLERİ:

2003-2007 Selçuk Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi, KONYA

İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı Bölümü

1999-2003 İçel(Mersin) Anadolu Lisesi

İŞ DENEYİMİ:

02.2012/ - Home-Office, MUĞLA

İç Mimar ve Çevre Tasarımcısı / Proje Sorumlusu

07.2010/ 02.2012 White & Colors IED and Engineering Solutions, MUĞLA

Yönetici / Proje Sorumlusu

01.2010/07.2009 Togay Architecture & Interior Design, MERSİN

Yönetici / Proje Sorumlusu

12.2008/12.2009 Ekinci İnşaat, MERSİN

Proje Sorumlusu / Mobilya Atölye Şefi

08.2007/12.2008 Ege Mühendislik Mimarlık Harita Uygulama Ltd. Şti. , MUĞLA

İç Mimar/Proje Sorumlusu

01/07.2007 Tür-mak Yapı Center -KONYA

İç Mimar / Proje Sorumlusu (Öğrencilik Dönemi)

05/12.2006 Arinteg İnşaat -KONYA

İç Mimar ve Çevre Tasarımcısı / Proje Sorumlusu (Öğrencilik Dönemi)

05/07.2006 Arinteg İnşaat-KONYA

(Eş Zamanlı) *Büro&Şantiye Stajı*

07/09.2005 100 MİMARLIK- Adana

(Eş Zamanlı) *Büro&Şantiye Stajı*